

SLOVENSKA MANJŠINA IN DANAŠNJI TRENUTEK

Vsak čas ima svoje značilnosti, ki se odražajo tudi v vsakdanjem življenju in družbenem okviru, v katerem živimo. Današnji položaj Slovencev v Italiji označujejo različne situacije. Problemi slovenske narodne skupnosti v Furlaniji-Juljski krajini so še vedno isti, čeprav sicer že beležimo določene spremembe in razvoj.

Kaj se zlasti kaže v današnjem političnem trenutku naše manjšine? Pravkar so šle mimo upravne volitve, ki so tudi imele svoj delež in - hvala Bogu - uspeh za slovenske kandidate in našo stvar sploh. Utrdile so prepričanje, da smo še vedno sposobni (in to kljub novi politični volilni zakonodaji) doseči svoje cilje. Za tržaško občinsko in goriško pokrajinsko upravo se obeta upa polno delovanje. Trst se bo lahko še naprej bolj odpiral dialogu in obmejnemu sodelovanju, zlasti pa bo prisluhnil potrebam svojega slovenskega dela. Gorica je z zmago Oljke prišla do večine v pomembni krajevni upravi, kot je pokrajina, in tako se vsaj delno zoperstavlja zatohli desničarski politiki občinske uprave. Prihodnje leto bomo morali obnoviti deželni svet Furlanije-Juljske krajine. Že sedaj moramo zastaviti vse svoje sile v to, da si priborimo svoje lastno slovensko zastopstvo v tem odločilnem zakonodajnem telesu!

Med vprašanji, ki zadevajo našo manjšinsko stvarnost, so seveda še mnoga druga. Zakonska zaščita je gotovo tisti problem, ki je že postal refren. Sedanji začetek parlamentarne diskusije v ustavni komisiji poslanske zbornice je brez dvoma prvi korak, ki pa le nadaljuje podobne začetke pred leti v rimskem senatu. Poslanec Caveri iz Aoste, ki je prvi predlagatelj skupnega zakonskega osnutka, je sicer izrazil prav te dni v Devinu prepričanje, da bo lahko v teku leta zakon tudi dejansko odobren. Za vse to mora seveda obstajati prava politična volja, ki jo bo morala predvsem pokazati Oljka in s tem sama Prodijeva vlada.

Vsi vemo, kako se še ostala življenjska vprašanja Slovencev v Italiji počasi in postopno rešujejo. Na šolskem področju cela vrsta problemov s takomeno racionalizacijo šol, nato prvo delno priznanje (parifikacija) za dvojezično šolo v Špetru, problemi okoli Glasbene matice in glasbenega šolstva sploh itd. Na področju informacije je živo vprašanje tiska, na drugi strani pa odgovorni dejavniki zagotavljajo, da bodo slovenske TV oddaje končno videli v celotni deželi, kjer živimo Slovenci.

Med zadnje novosti naj prištejemo davčni obrazec "740" v slovenskem jeziku. Vsekakor pozitivno dejstvo, ki vsaj daje upati na še druge podobne pobude za uradno rabo našega jezika.

ANDREJ BRATUŽ

02 Miro Oppelt EVROPSKI SINDROM

//VDOR FEDERALIZMA V POLITIČNI
DISPUT IN V ZNANSTVENO-POLITIČNO
TEORIJU (KAR JE ODRAZ KRIZE SODOBNIH
ENOTNIH IN CENTRALISTIČNIH DRŽAV)
LAHKO PRIVEDE DO ZOPETNEGA ODKRITJA
LOGIKE IN DOSLEDNOSTI FEDERALNEGA
NAČELA.

(Gianfranco Miglio)

03 Ivan Žerjal / intervju DRAGO ČEPAR

04 Zvone Štrubelj VELIKEMU JUBILEJU NAPROTI

05 Nadja Maganja OB 50-LETNICI TEDNA

06 Jurij Paljk / intervju MAJDA KAUCIČ BAŠA

07 Erik Dolhar KOMEDIJA "AFRIKA..." V KNJIGI

07 Klara Krapež IZ SLOVENIJE DIHA EVROPSKA KULTURA

08 Ivan Žerjal PROSLAVILI 50 LET RADIJSKEGA ODRA

11 Danijel Devetak AKCIJA: CERKEV V DOLU

14 RAZNA KMEČKA OPRAVILA V MAJU

16 JUP KATOLIŠKI ČASNIKARJI O FEDERALIZMU

OB ROBU ŠIROKE RAZPRAVE O FEDERALIZMU

KRISTJANI V POLITIKI MORAJO SPOŠTOVATI NAČELO VZAJEMNOSTI

DRAGO LEGIŠA

Tudi italijanski škofje so se torej uradno in neposredno vključili v široko razpravo, ki je v teku na vseh ravneh in ki vzbuja pozornost tudi v tujini.

Oblika državne ureditve, kot jo določa republiška ustava iz leta 1948, je v globoki krizi, kar priznavajo vse italijanske politične sile. "Italija ima zelo centralizirano državo, a kljub temu z velikimi težavami sprejema odločitve. Zato je treba državno ureditev pomladiti in jo približati najgloblji naravi državljanov, ki znajo mnogo pridneje skrbeti za svoje zasebne zadeve kot za splošno, občno korist." Tako je ob sklepu zasedanja izjavil predsednik Italijanske škofovske konference, kardinal Ruini, in pristavil, kako si je treba prizadevati, da bi se Italijani vedli odgovorno kot posamezniki in kot člani družinskih in drugih skupnosti. V ta namen prihaja v poštev tudi "decentralizacija odgovornosti."

Zanimivo je, da škofje niso uporabljali besede "federalizem", vendar je lahko vsakdo ugotovil, da so imeli v mislih prav to obliko državne ureditve. Kardinal Ruini je povedal, da je beseda "federalizem" "preveč specifična" in da "ni hotel Cerkev zavezati za takšno ali drugačno ustavno izbiro". Njegova prva in glavna skrb je bila "stvarno pokazati na vsebino", ne pa se spuščati v razprave o besedah". "Sedanji trenutek je za Italijo in tudi za krščansko

Enrico De Nicola podpisuje novo italijansko ustavo, ki je postala veljavna 1. januarja 1948. Prvi na levi De Gasperi, prvi na desni Terracini.

"Italijanska država je preveč centralizirana, je ujeta v kletko birokracije; spremeniti je treba dinamično in temeljno logiko njene organiziranosti. Ovrednotiti je treba krajevne avtonomije, sicer ob spoštovanju skupnega državnega okvira in načela vzajemnosti." Tako sta dejala visoka cerkvena dostojanstvenika na zasedanju Italijanske škofovske konference, ki se je končalo prejšnji teden v Rimu.

vero zelo obvezujoč, vendar obstaja poleg zaskrbljenosti tudi zaupanje v narodovo življenjskost", je še dejal kardinal Ruini.

Omeniti pa velja, da je federalizem ena temeljnih programskih točk vsega italijanskega katoliškega gibanja od Giobertija do Sturza, sama italijanska Cerkev pa je o federalizmu razpravljala v okviru "socialnega tedna" pred štirimi leti v Turinu. O "solidarnostnem federalizmu" je poleg tega govoril v listini milanske nadškofije iz leta 1995, isti izraz so končno uporabili štirje škofje iz dežele Furlanije-Juljske krajine v znanem pismu, naslovljenem na predsednika dvodomne komisije D'Alema.

Slučaj je hotel, da je ta parlamentarna komisija, ki ima nalogo, da do konca junija izoblikuje predloge za spremembo republiške ustave, prav sredi prejšnjega tedna prvič poslušala razčlenjeno poročilo o "federalni ureditvi države." Gre za korenito reformo republiške ustave, ki pa je nujna, če hoče Italija rešiti nekatere strukturne probleme, kot so: javna zadolžitev, neravnovesje Sever-Jug, brezposelnost, neučinkovitost javne uprave in pomanjkanje čuta za občno korist.

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika beremo, da je "federalizem politično gibanje za federativno ureditev države", medtem ko je "federacija državna ureditev, ki združuje dve ali več enako-

pravnih in relativno samostojnih državnih enot." Uresničenje federativnega modela za italijanski politični sistem predstavlja, kot vsi priznavajo, eno temeljnih točk ustavne reforme, o čemer teče razprava v dvodomni komisiji rimskega parlamenta. Dejstvo pa je, da še vedno ni jasnih pojmov o tej kočljivi problematiki. Dogaja se tudi, da se mnogokrat pojem federalizem izkorišča v takšne ali drugačne namene. Nekateri imajo federalizem za upravno decentralizacijo, drugi pa celo menijo, da gre za neodvisnost dela države, kot bi bila na primer odcepitev Severa od ostalega italijanskega državnega ozemlja.

Po poročilu, ki je bilo prebrano na seji dvodomne komisije (poročevalec je bil senator D'Onofrio, ki pripada Krščanskodemokratskemu centru), bi nova, federativna ureditev upoštevala obstoj sedanjih 20 dežel. Te bi imele primarno zakonodajno oblast na področjih, natančno določenih z ustavnim zakonom. V bistvu bi osrednja državna oblast ohranila pristojnosti za tista področja, ki so skupne, občne koristi, kot sta na primer zunanja politika in obramba.

Eden najpomembnejših, a tudi najbolj spornih aspektov nove federalne ureditve so gotovo davščine, ki jih bodo pobirale posamezne samostojne državne enote, del katerih bo seveda moral v osrednjo blagajno.

STRAN 2

EVROPSKI SINDROM

MIRO OPPELT

Francoski predsednik Chirac se je ujel v lastno zanoko. Predčasno je razpustil parlament, v katerem je lahko računala na obsežno večino, da bi lahko sredinsko-desničarska vlada po novih volitvah in predvideni potrditvi brez bujših zaprek uresničila zahtevne in boleče ukrepe, ki jih zahteva uvedba enotnega evropskega denarja. Dejansko pa je v prvem krogu parlamentarnih volitev levica za pet točk prekosila desnico. Krivdo za neuspeh je zavrnil na zvestega premiera Juppéja, ki je opravil neprijetno pripravljano vlogo in si nakopal breme kritik. Juppé je po izidu prvega kroga napovedal svoj odstop. Chirac bo v teh dneh, pred nedeljskim drugim krogom, zbral vse moči, da prekucne rezultat in prepreči t.i. sobivanje predsednika z opozicijskim premierom, socialističnim voditeljem Jospinom. V bistvu gre za nadaljnji primer evropskega sindroma. Na papirju se vsi zavzemajo za utrditev Evrope, zatakne pa se pri bremenih. Uveljavitev laburistov v Angliji in uspeh francoskih socialistov v prvem volilnem krogu kažeta na odpor proti neoliberalizmu, proti prevladi gospodarstva in financ nad politiko. Gre za strah pred Evropo brez socialne duše. Razlikovati pa je treba med protestom in dejanskimi stvarnimi možnostmi reševanja zapletenega vprašanja preživetja Evrope v svetovni ekonomski globalizaciji. V ozadju pa je bilo tudi trajno usibanje francoskega vpliva na svetovnem prizorišču, čeravno, kot se dogaja pri narodih z močnim državnim čutom, to ni prišlo do izraza v volilni kampanji. Francozi so v bistvu v prvem krogu volitev izrazili svoje nezadovoljstvo in razočaranje, kot se je že pripetilo pokojnemu predsedniku Mitterrandu.

S 1. STRANI

SLOVENSKA MANJŠINA IN...

V ta niz naj še uvrstimo zahtevo po zajamčenem slovenskem zastopstvu v izvoljenih telesih, ki bi slovenski narodni skupnosti v deželi zagotovilo nominalno enakopravnost. O tem in o vseh drugih podobnih in še neobdelanih vprašanjih pa bomo gotovo še dalje pisali, dokler ne bo prišlo do njih ustrezne rešitve.

V zadnjih letih je bilo mnogo govora o potrebi po skupnem predstavnštvu manjšine. Konkretno naj bi to bil izvoljen organ s strani pripadnikov slovenske manjšine, nekak narodni svet, ki bi navzven zastopal najvišje interese Slovencev v Italiji. Spet zapleteno in praktično težko rešljivo vprašanje, zlasti če

vsaj pri enem delu manjšine manjka za to potrebna politična volja.

Nanizani problemi zahtevajo poglobljeno obravnavo. O nekaterih smo že veliko pisali, o drugih manj. Vsekakor so to silno obvezujoče teme, ki jim sami ne moremo biti kos. Na eni strani je potrebna manjšinska zavest in trdna volja po dosegu naših pravic, na drugi pa iskrena pripravljenost večine, da do tega res pride. In vse to v trenutku, ko se pripravljajo v parlamentu velike ustavne spremembe z dvodomno komisijo in se dnevna kronika ubada s secesijo in separatizmom nekaterih lombardsko-beneških krogov. S svoje strani zaupamo v razičnost ustavnih organov in izražamo upanje, da bo zato tudi manjšinska stvarnost primerno zaščitena in ovrednotena.

ZAŠČITNI ZAKON ŽE DO JESENI?

Tako upa valdostanski poslanec Luciano Caveri, ki se je mudil v četrtek, 22. maja, v hotelu Forte Agip v Devinu, kjer je imel tiskovno konferenco, ki jo je priredila stranka Slovenske skupnosti.

Caveri je ob tej priložnosti izrazil upanje, da bo že pred poletjem pripravljen okvirni tekst, kateremu bodo poslanci potem predlagali morebitne popravke. Zakon za zaščito slovenske manjšine pa bi poslanska zbornica sprejela že do jeseni.

Na tiskovni konferenci (prisotna sta bila tudi deželni tajnik SSK Martin Breclj in član vodstva Pavel Gorjup) je valdostanski poslanec orisal osnutek zakona za zaščito slovenske manjšine v Italiji, ki ga je podpisal in vložil pred letom dni (na prvi dan 13. zakonodajne dobe). O osnutku teče razprava v ožjem odboru parlamentarne komisije za ustavna vprašanja, poročevalac pa je poslanec Oljke Domenico Maselli. Besedilo zakonskega osnutka je v bistvu enako tistemu, ki ga je predlanskim predstavil senator Darko Bratina, ki je ob tisti priložnosti zbral podpise okoli 40 parlamentarcev, in vsebuje tudi predlog o zajamčenem zastopstvu manjšine v poslanski zbornici in senatu. Osnutek je sad sodelovanja vseh komponent slovenske manjšine, tako da ga imamo za skupnega. Po Caverijevih besedah predstavlja v tem trenutku prioriteto za vlado in vladno večino, ki ga hoče sprejeti pred zakonom o ostalih manjšinah, tudi zato, ker doslej Italija ni izpolnila svojih notranjih in mednarodnih obvez do slovenske manjšine. Caveri je ob tej priložnosti tudi zavrnil polemične tone italijanske desnice, ki ostro nasprotuje zaščitnemu zakonu.

Na tiskovni konferenci je spregovoril tudi deželni tajnik SSK Breclj, ki je opozoril na dejstvo, da slovenska manjšina še vedno nima urejenega svojega pravnega statusa, kar predstavlja hud madež na italijanski demokraciji.

IŽ

NOVO IN STARO V ITALIJANSKI POLITIKI
BOSSI BURI POLITIKE

Težkim problemom, ki razdvajajo vladno koalicijo zaradi sporne pokojninske reforme, in nesoglasjem glede ustavne preosnove, se je v nedeljo pridružila tudi pobuda Severne lige za enostranski referendum o secesiji severne Italije od Rima. Še pred nekaj leti ali manj bi bilo govoriti o ločevanju Italije na dva dela bolj podobno bogoskranskemu dejanju kot pa stvarni pobudi, ki bi imela količkaj možnosti za uspeh. Toda težnje in zahteve po decentralizaciji so bile tako glasne in prepričane v njeno nujnost tako zasidrane v vse plasti prebivalstva, da so praktično vse stranke osvojile idejo o federativni preosnovi države. Tako se je zgodilo, da zdaj vsi mirno razpravljajo o federaciji. Drugo vprašanje je seveda, kako resno gledajo stranke in njihova vodstva na to možnost. Severna liga je seveda o takem razpletu še korak dlje in zdaj Bossi govori o secesiji kot o povsem normalnem razvoju federativne

ideje. To pomeni seveda napenjanje napetosti do mere, ki lahko vsak trenutek sproži nevaren in neustavljiv plaz. K temu je gotovo pripomogel tudi nedeljski referendum, ki je dokaj vznemiril politike, civilno družbo in tudi cerkvene kroge, ki sicer zavračajo vsako skrajnost in vsako vznemirjanje javnosti, vendar menijo, da govoriti o avtonomiji in secesiji ni greh. Politiki so skušali označiti pobudo Severne lige kot neresno dejanje in so se referendumu posmihali, vendar pa niso znali dobro zakriti zaskrbljenosti zaradi odmevnosti izzivalne geste Bossija in tovarišev. Ne glede na verodostojnost števil, ki jih je objavila Severna liga, tako glede udeležbe kot samega rezultata, pa je jasno, da uživajo sile, ki se zavzemajo za ločitev od Rima, kar lep konsenz med prebivalstvom severne Italije. Prihodnji razvoj pa bo v mnogočem odvisen od resnosti, s katero bo dvodomna komisija uresničila ustavno reformo.

Predsednik senata Mancino odgovoril Veri Tuta Ban

Nabrežinska podžupanja Vera Tuta Ban je poslala svoj odmevni govor (oz. njegov prevod), ki ga je imela v Rižarni 25. aprila letos, predsednikoma Italije in Slovenije ter predsednikom vlade in parlamenta

obeh republik. Predsednik italijanskega senata Nicola Mancino jo je v odgovoru seznanil s tem, da soglašata z željami, izraženimi v govoru, da bi se vrnil k večji humanosti in solidarnosti v celotni naši družbi; v tem vidni edini izhod iz spirale nasilja. Hkrati poudarja tudi nujnost nove vzgoje k strpnosti.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

KOT ZA VSE BO EVROPA TRDA PREIZKUŠNJA TUDI ZA NAŠO MANJŠINO

Uvodoma je nujno naglasiti prepričanje, da je nastajanje Evropske zveze edina smotrna in ugodna prihodnost za t.i. staro celino in vse, ki jo sestavljajo. Zdi se, da le usmeritev v skupnost evropskih držav rešuje nekaj osrednjih problemov tega dela sveta. Med temi problemi prav gotovo niso najvažnejši ekonomski, čeprav se v tem trenutku ostro postavljajo v prvi plan kot eno od sredstev za doseg suverenosti v planetarnem smislu. Še močnejše je namreč v današnji Evropi čutiti pomanjkanje etičnosti in solidarnosti, kar se je še kako pokazalo ob primeru vojne v Bosni in Hercegovini in ne nazadnje v primeru Albanije, ki ga mora reševati pretežno le Italija. Evropska zveza naj bi torej z večjo notranjo strnjeno zmogla več tiste človečnosti, ki jo pričakujemo od zibelke civilizacije.

Toda nastajanje nove Evrope je pokazalo, da mora vsak od njenih členov prispevati razmeroma zajeten delež. Od trenutka, ko se je zaradi tega znašla v stiski tudi Nemčija, je postalo jasno, da je idealiziranje Evrope v bistvu docela zgrešeno, v kolikor ne gre za upoštevanje resnih dejanj vsake članice posebej. Da gre za obvezujoča dejanja, lahko iz dneva v dan opazujemo v Italiji. Evropa je torej skupni dom, ki ga je treba še zgraditi, in ne že postavljena hiša, v katero se je mogoče brez skrbi vseliti. Razumljive so v tem smislu velike težave Slovenije, prav gotovo pa se bomo z Evropo soočili tudi pripadniki manjšine. Z drugimi besedami: Evropa bo od nas zahtevala odmerjen delež,

kljub temu da še ni mogoče jasno ugotoviti, kako visok bo zahtev. Res je, da nas bo Evropa dokončno odtrgala od preteklega ideološkega obdobja in da nam bo kot manjšini dala celo vrsto manjkajočih pravic. Res je nadalje, da je Evropa v vsakem primeru tudi za nas daleč najustreznejša in celo možna srečna prihodnost. Toda po drugi strani je logično, da se nam bo njeno uresničevanje približevalo enako dosledno in nepopustljivo kot do vseh narodov in narodnosti. To pomeni, da bosta na preizkušnji naša ekonomska moč in sposobnost. Na preizkušnji bo naša identiteta, pri čemer so v skrbeh že srednje veliki narodi kaj šele tisti manjši oz. manjšine. Na preizkušnji bo torej identiteta v dobesednem narodnostnem smislu, enkratnost in posebnost, ki naj se ne bi ukinili, ampak celo okrepli. V tej točki kakor tudi v točki ekonomske moči bi bili kot manjšina v tem trenutku dosti bolj brez skrbi, ko bi že bili celovito organizirani. Manjši narodi so na primer v težavah, kljub temu da imajo svojo državo; kako se bodo znašle manjšine, ki so že v osnovi brez omenjene zaščite. Zaradi tega se velja vprašati, ali ne bo nastajanje Evropske zveze še dodatno razrahljalo vse tiste narodnostne prostore, ki so ekonomsko šibkejši ali sploh ne morejo imeti državne podlage oz. kako drugače zavezujoče organiziranosti. Na ta vprašanja bomo morali pričeti kot manjšina čimprej odgovorjati ravno zato, ker Evropska zveza v zadnjem obdobju nastaja zelo hitro in bomo slej ko prej zaživel v njej po njenih zakonih.

KRISTJANI V POLITIKI MORAJO SPOŠTOVATI NAČELO VZAJEMNOSTI

V tem pogledu bo nujen sporazum, ki naj se sklepa vsako leto. Pri tem naj bi se za vsako ceno izogibali prevelikim razlikam, zlasti pa nevarnosti nastajanja "bogate" in "revne" Italije. Tej nevarnosti posvečajo največjo pozornost prav škofje in celotna Cerkev, ko govorijo o "solidarnostnem federalizmu". "Cerkev ima vso pravico in dolžnost - je dejal podpredsednik škofovske konference, genovski nadškof Dionigi Tettamanzi -, da svari, kako je velik grešnik, kdor odklanja in zavrača solidarnost. Vsi kristjani, ki se bavijo s politiko, so dolžni spoštovati načelo vzajemnosti, ki je njihov razpoznavni znak." To je tudi glavni razlog, zaradi katerega škofje odklanjajo odcepitev, saj bi ta po njihovem pomenila predvsem velikansko "diskriminacijo, kar nikakor ni v skladu s krščansko logiko".

Če na celotno zadevo gledamo z našega, manjšinskega zornega kota, moramo ugotoviti, da senator D'Onofrio v svojih izjavah in načrtih ne omenja dežel s posebnim statutom, medtem ko štirje škofi iz Furlanije-Juljske krajine v svoji izjavi opozarjajo, da je ta dežela dobila poseben statut tudi in predvsem zaradi prisotnosti narodnih oziroma jezikovnih manjšin. Ta "plat medalje" pa zahteva poglobljeno preučitev.

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
LOGOTIP, KONCEPT: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 65.000,
INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 120.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 865473

FAX 040 / 775419

INTERVJU / DRAGO ČEPAR

VESELIM SE ŽIVE VEJE NA NARODOVEM DREVESU

IVAN ŽERJAL

FOTO: KROMA

Dr. Drago Čepar je član Gibanja za življenje, to je organizacije, ki v Sloveniji spodbuja in podpira vrednote življenja, družine, etike. V ponedeljek, 19. maja, je dr. Čepar v Društvu slovenskih izobražencev spregovoril o nekaterih izzivalnih vprašanjih za slovenski narod v današnjem času. Ob tej priložnosti smo ga zaprosili za pogovor, na katerega je rad pristal.

žine vplivata na posameznikov uspeh in srečo v življenju, na prijaznost njegovega odnosa do življenja. Od tega je odvisno, ali bo sam ustvaril družino, koliko otrok bo imel. Posledica teh odločitev je demografska slika. V Sloveniji se je v 25 letih delež zunaj zakonske zveze rojenih otrok povečal od 9,5% na 31%. Rodnost, merjena v številu otrok na eno žensko, je padla na 1,29%, kar je daleč pod ravni, potrebno za enostavno obnavljanje. To je največja grožnja obstoju slovenstva v vsej zgodovini.

Slovenija je leta 1993 sprejela Resolucijo o družinski politiki, ki jo postopno uresničuje. Udeležba družinskih prejemkov v domačem proizvodu se je v obdobju prejšnje vlade znatno povečala, vendar še krepko zaostaja za deleži izpred nekaj desetletij, zato je treba to rast ohraniti in povečati. Prenizki rodnosti posvečamo premalo pozornosti glede na njen pomen za narodni obstoj in blaginjo. Razprava o tem je prešibka. Nekateri države namenjujejo tej problematiki več pozornosti in denarja in to z vidnim uspehom. Vendar prizadevanja za dvig rodnosti države bolj srmežljivo omenjajo v mednarodnih krogih, v svojih zakonodajah pa v ta namen marsikaj postorijo. Seveda so tu že v Evropi velike razlike, kaj šele, če gremo na druge celine, kjer so problemi zelo različni.

Bioetiki namenja Evropa precejšnjo pozornost. Tako je Svet Evrope pripravil posebno konvencijo o tem

vprašanju. Kmalu naj bi jo ratificiral tudi slovenski Državni zbor. Žal se sedanje besedilo izogne bistvenim problemom, kot so splav, evtanazija in umetna oploditev, opredelitev nekaterih ključnih pojmov, kot na primer "človeško bitje" in "vsakdo", pa prepušča zakonodaji posameznih držav. Naši poslanci bodo kmalu razpravljali tudi o zakonu o zdravljenju neplodnosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo, ki bo opredelil, kaj bo v Sloveniji dovoljeno in kako.

Kakšno pa je zadržanje oblasti oz. politike do tebe vprašanj?

Težko je govoriti o nekem enotnem zadržanju. Različne stranke in skupine ljudi imajo različne poglede. Naša stranka zagovarja poglede, ki izhajajo iz krščanske etike. Gotovo pa vsi tem problemom posvečamo manj pozornosti in časa, kot ga glede na pomen zaslužijo.

V zamejstvu niste prvič. V kolikšni meri poznate zamejsko stvarnost in kako jo ocenjujete? Katere so podobnosti in razlike z matico?

V Trstu sem bil več kot dvestokrat. Sodeloval sem s slovenskimi šolami (France Prešeren, Jožef Stefan). Moja sestrična iz Mavhinj je bila pred upokojitvijo slovenska učiteljica. Januarja 1991 pa sem tu predaval o temi *Trdna družina - močna država*. Pred desetletji smo obiskovali slovenske predstave v Kulturnem domu, zdaj

spremljam nastope vaših skupin (nazadnje pod vodstvom gospe Susič) v Sloveniji. Poznam poglavita prizadevanja in probleme. Veselim se tako žive veje na drevesu slovenstva. Razlike so v politični, verski in kulturni izkušnji zadnjega pol stoletja. Vendar so razlike med posamezniki znotraj Slovenije, pa tudi med zamejci, večje kot med zamejci in matico. Skupna pa sta nam srmežljiva in negotova drža v verskih zadevah in podcenjevanje pomena družine in otrok za narodni obstoj ter posameznikovo srečo in življenje. Veselimo se zaščitnega zakona, demokracije... Toda, kaj nam bodo pomagali zaščitni zakoni v Italiji in kaj demokracija, suverenost in Evropa, če nas ne bo? In v tem smo usodno povezani. Prizadevanje za življenje in družino bi morala biti prva točka resnično slovenskih strank ter verskih in drugih skupin na obeh straneh meje.

Kakšna je vloga in naloga posameznika in ustanov, da se stanje spremeni?

Zavedati se, da smo žive ribe v močnem toku. Priplaval bomo tja, kamor bomo odločeni priplavati, ne glede na smer toka. To ne velja samo za skupnost, ampak tudi zame osebnostno. In od tega, ali bom plaval, je odvisno moje življenje, od tega, kako bom plaval, pa moja sreča in uspeh.

Kaj bi pa morali narediti kristjani posebej za to?

Samo biti kristjani. Zavedajoč se, da smo odrešeni in neizmerno bogati in dolžni od tega bogastva dajati drugim. Da smo v zavezi - zavezi življenja. Da nam Jezus naroča: "Veselitate se!" in "Ne bojte se!" In Gospod, ki te je ustvaril, ti že v stari zavezi govori: "Ne boj se! Odešil sem te in te poklical po imenu. Moj si. In če boš moral skozi ogenj, ne boš zgorel in plameni te ne bodo osmodili. In če boš bredel skozi reke, jaz bom s teboj in valovi te ne bodo zagrmili. Zakaj jaz sem Gospod, tvoj Bog in odrešenik."

Lep pozdrav bralcem. Poslušajmo velikega prijatelja Slovencev: "Korajža velja!"

Dr. Čepar, najprej bi Vas prosili, da bi se na kratko predstavili našim bralcem!

Rodil sem se pred pol stoletja na Barki v Brkinih. V Ljubljani sem doštudiral matematiko, potem pa doktoriral na Ekonomski fakulteti in začel predavati na univerzi. Dvajset let sem delal na Inštitutu Jožef Stefan, v prejšnji vladi pa sem bil štiri leta državni sekretar za družino. Lani novembra sem na volitvah kandidiral na listi SKD. Sodelujem v Gibanju za življenje in pri verskem izobraževanju odraslih.

Z ženo Ano sva že proslavila 25-letnico skupnega življenja, od najinih petih otrok pa samo najmlajši še nima vozniškega izpita. Primorsko, Trst in narodna prizadevanja Slovencev nosim v srcu od mladih nog. Tako sem kljub odločitvi za študij matematike za maturitetno nalogo izbral Trst po drugi svetovni vojni - pri razredniku prof. Zupanu, ki še danes z ljubeznijo oblikuje in vzgaja gimnazijce v Postojni.

Vesel sem bil vabila v Trst in pogovora z Vami za Vaše bralce.

Bi nam lahko kot član Gibanja za življenje nekaj povedali o njem? Kako je organizirano in strukturirano, koliko članov ima, koliko je razširjeno, s čim se ukvarja?

Kot gibanje obstajamo deset let, pred nekaj leti pa smo se organizirali in registrirali kot društvo. Če ne upoštevamo skupinskih članov, nas je nekaj več kot tisoč. Meje RS pa ne predstavljajo meja našega dela. Člane imamo tudi med zamejskimi Slovenci in izseljenci. Pred letom dni se nam je pridružil gospod Francis Elden Curtiss, nadškof v Omahi v ZDA, ki je po materi Slovenec in nekoliko govori slovensko.

Naš program izhaja iz prepričanja, da je človeško življenje čudovit dar, ki ga želimo razviti v vseh smereh in ga spoštovati od spočetja do naravnega konca. Podpiramo življenjski pogum, dobro pripravo mladih za življenje in zakon, v družinah pa odprtost za življenje. Podpiramo

kulturo življenja, kot jo predstavlja papež v okrožnici *Evangelij življenja*.

To delamo v obliki predavanj, tečajev v Sloveniji, zamejstvu in med izseljenci. Vsako leto imamo enodnevno srečanje in *Teden za življenje*, ko je dejavnost krepkejša. Izdajamo plakate, zbiramo, zbornik za življenje in prevode izbranih besedil (zadnje je *Človeško življenje največji čudež*). Zbiramo podpise za življenju prijazne zakone (nazadnje za zakon o podaljšanju porodniškega dopusta). Imamo tudi posvetovalnico. Obveščamo se s povezovalnim listom. Več gradiva in informacij pa dobite na sedežu gibanja, Rimska 13, 1000 Ljubljana, ali po telefonu 061-217-304.

Življenje, družina, demografsko stanje, bioetika: to je le nekaj vprašanj, s katerimi se dandanes ukvarja človek. Kako poteka razprava o tem v mednarodni javnosti in v Sloveniji?

Področja, ki ste jih našli, so tesno povezana in zelo pomembna. Trdnost in materialna osnova dru-

PREJELI SMO IN OBJAVLJAMO

ODPRTO PISMO SLOVENSKE KULTURNO GOSPODARSKI ZVEZI

Izjava Sveta slovenskih organizacij, sprejeta na seji izvršnega odbora 21. maja 1997.

jih razjasnili, odkrili ozadja in vrsto zagonetk iz naše skupne novejšje zgodovine ter ustvarili razmere za novo sodelovanje na višji ravni. Šele tedaj bodo možne tiste skupne poteze, o katerih vi govorite in ki v bistvu - če dobro premislimo - pomenijo ponovno privilegiran položaj. V tem smislu vzbujate vtis, kot da se stara garnitura prebujala in hoče spet vplivati na tok dogajanja pri nas.

DA skupnim pobudam, toda dogovorjenim! DA tudi reševanju problemov, ki nastajajo v naših skupnih ustanovah, toda ne zahtevajte, da bomo delili odgovornost za probleme, ki ste jih povzročili vi, ko ste sami, samostojno in brez kontrole upravljali stvari, ki so se morale nujno prekucniti, ker niso imele temeljev. Niti ne morete pričakovati, da bomo žrtvovali od svojega pri odpravljanju

posledic preteklega početja. Obstajajo nepremičnine, o katerih se je doslej še zelo malo govorilo, ker je to bila prepovedana tema. Uporabimo jih za kritje lukenj, da bomo vsaj vedeli, zakaj jih imamo in čemu služijo. Če so rezerva, naj bodo to do konca, ne glede na njihov izvor. Zato je treba prej nujno razčistiti stanje v tem nepremičninskem skladu, ki je nam kot javnosti v glavnem nepoznan. Izkoristili ste občni zbor tudi za napad na delitev pomoči slovenske vlade manjšini po načelu 50:50, to je fifty-fifty, ob katerega se vi in še drugi toliko spotikate zadnje čase, češ da ni pravično. Nikogar ne boste prepričali, da je načelo pol-pol krivično, potem ko ste pri SKGZ-ju bili dolga desetletja po drugi svetovni vojni deležni absolutne pomoči, ki je niste delili z nikomer, ostali pa niso imeli ničesar. Vsekakor velja pripomniti, da

je to načelo začelo veljati v času prve slovenske samostojne vlade. Ne gre torej za kak izsiljeni sklep na podlagi strankarskih pritiskov v Sloveniji, zato je popolnoma odveč govoriti o tem, da smo izkoristili tamkajšnje strankarske zdrahe, da bi sebi izposlovali večji delež. Popolnoma odveč so namigovanja, da smo od 70-ih let dalje bili deležni slovenske pomoči tudi "drugi" Slovenci. Pri tem se sklicujete na pisanje Matjaža Jančarja in ostajate seveda pri tem, ne da bi navedli en sam otipljiv podatek. Mi vas vabimo, da pridete na dan s številkami in da javno zapišete, koliko in kdaj je druga stran dobila pomoči in kdo je ta sredstva materialno dobil v roke. Dokler ne bodo ti seznam objavljene, bomo imeli taka namigovanja za neresnična podtikanja, katerih namen je zavajati javno mnenje. Potem bomo lahko vsaj naredili primerjavo, zdaj ni možna.

Verjetno bi bilo nekoristno zdaj iskati podatke o sredstvih, s katerimi ste v preteklosti razpolagali, in morda je tudi prav tako nekoristno raziskovati, koliko od teh sredstev ste s pridom uporabili, koliko po nepotrebem zapravili in koliko izgubili. O vsem tem se na vašem občnem zboru ni govorilo. Kakor tudi ni bilo slišati nobenega načrta, po katerem bi redimenzionirali svojo strukturo in jo pri-

lagodili novim nalogam, zahtevam in sredstvom. Zdi se odveč opozarjati, da Dedka Mraza ni nadomestil noben Miklavž in da se bo s tem pač treba sprijazniti. Sami to spoznavate.

Svet slovenskih organizacij je pripravljen na dialog, vendar na enakopravni ravni s sogovornikom. Gotovo nima nobenega smisla, da se zdaj bodemo med sabo, zlasti še v trenutku, ko moramo zbrati vse sile, da si pridobimo prepotrebno zakonsko zaščito v Rimu, vendar pa mora biti vsem jasno, da na vsiljene rešitve ne bomo pristajali. Dejstvo, da se je v Rimu uveljavila deklarativno nam najbolj naklonjena vladna koalicija v tem stoletju, še ne pomeni, da moramo biti manj odločni v svojih zahtevah.

Če nam je složnost potrebna v odnosih do države, toliko bolj bo potrebna, če bomo hoteli urediti odločnejše premike v sami manjšinski stvarnosti in izbirati po treznem premisleku tako na šolskem kot gospodarskem, kulturnem in športnem področju, da bomo manjšini, ki je vedno bolj pod udarom upadanja rojstev, dali tista sredstva in instrumente, da se bo kljub vsemu razvijala in utrjevala v smislu identitete, ki je nam vsem skupna osnova.

Spoštovani!

Nemalo smo bili presenečeni, ko smo ugotovili, da je v drugem delu vašega občnega zbora, ki naj bi postavil nove temelje vaši Zvezi, postal Svet slovenskih organizacij glavni predmet obravnave glavnega poročila, ki je bilo osnova za razpravo. Prepričani smo, da to ni bilo primerno okolje za odpiranje vprašanj, o katerih smo začeli v zadnjih mesecih dokaj stvarno razpravljati na ravni odborov in se tudi dogovorili za skupen organ, ki naj bi obravnaval specifične probleme, v prvi vrsti tiste, ki se našajo na skupne ustanove. Vam se je zdelo primernejše sprožiti zadeve javno, kar nam seveda nalaga dolžnost in pravico, da javno odgovorimo v prepričanju, da ste to zavestno sprožili, da bi nas postavili - vsaj v moralno-političnem smislu - pred nekakšno izvršeno dejstvo in da bi odvrgli na nas odgovornost za težave, ki jih imate z upravljanjem svojih struktur. Na izvršena dejstva kakor na pogojevanja in izsiljevanja pa nismo pripravljene pristati, s čimer samo podarjamo naša že znana stališča, ne glede, ali s tem potrjujemo ali zavračamo načelo bipolarnosti, o katerem se zdaj toliko govori, češ da je za našo novo stvarnost nesprejemljivo. Bipolarnost, ki nam je bila vsiljena, bomo prerasli, ko bomo zadeve razčistili,

3

ČETRTEK
29. MAJA
1997

RAST V VERI

DUHOVNA PRIPRAVA
NA JUBILEJNO
LETO 2000

VODIČ: EVANGELIST MARKO
DOPISNIK: ZVONE ŠTRUBELJ

Z Jezusom na obali, v čolnu, na poti in v mestu

Cerkev nas v prvem letu priprave na veliki jubilej odrešenja vabi k poglobitvi vere v Jezusa Kristusa, edinega Odrešenika včeraj, danes in vedno. Evangelist Marko je bil prvi, ki je okrog leta 60, kakih trideset let po Jezusovi smrti, poskušal zarisati Jezusov portret. Njegov evangelij je preprost, piše strnjeno, poroča skoraj telegrafsko, pripoved stopnjuje na podlagi korakov vere v edinstveno osebnost Jezusa iz Nazareta, ki v njegovem evangeliju zablesti kot svetla zvezda človeške zgodovine na obzorju večnega.

Markova zasluga je, da poznamo literarno vrst evangelijev. Drugi trije evangelisti (Matej, Luka in Janez) so gradili na njegovi zasnovi. Nobeden od njih pa ni uspel tako enostavno in učinkovito povedati, kaj je pravi čar Jezusove osebnosti in kakšna je pot, ki vodi k njemu. V tem vidim tudi razlog, zakaj je Cerkev v prvem letu priprave na jubilejno leto odrešenja ponudila vernikom prav Markov evangelij, ob katerem naj bi ponovno odkrili Kristusa kot Odrešenika.

Markov evangelij me je vedno privlačeval. Pred nekaj leti je postal moj bazični tekst za meditacijo in iskanje pravega obraza Jezusa iz Nazareta. Počasi in ob naporu iskanju sem v Markovem evangeliju našel štiri tematske sklope, ki odgovarjajo štirim simbolom, ti pa ponazarjajo rast vere. Ob simbolu **Obale**, kjer najprej srečamo Jezusa, razvije Marko temo: *Jezus kliče, človek odgovarja*. Ko Jezus s prvimi učenci, ki gredo za njim, zapusti obalo, ga srečamo v **Čolnu**. Ob tem evangelist Marko razvije temo: *uvajanje (inicijacija) v življenje občestva, katerega središče je Jezus Kristus*. Nekje na sredi evangelija čoln kot simbol izgine, Marko začne govoriti o **Poti** od Cezareje Filipove, Samarije, Judeje do Jeruzalema. Markov prikaz Jezusove poti v Jeruzalem mu omogoči prikaz tistega trenutka rasti v veri, ko mora Jezusov učenec hoditi sam, ko njegova *vera postane osebno in trdno prepričanje*. Nazadnje Marko opisuje **Mesto**, Jeruzalem, kjer nastopi konfrontacija. Jezus vstopi v Jeruzalem, ki je zanj sovražna. *Ozko grlo vere je trpljenje in smrt*. Vsa poročila, ki sledijo Jezusovi obsodbi in smrti, pa sklenejo nakazano pot vere kot oblubo zmage nad smrtjo.

Kot smo nakazali, bomo v nadaljevanjih s pomočjo Markovega evangelija razmišljali o štirih značilnostih vere. Ob simbolu obale, kjer Jezus kliče, človek pa odgovarja, bo beseda tekla o osebni poklicanosti. Bog nas po Jezusu, svoji Besedi, osebno nagovarja. Ko bomo pluli s čolnom, bomo razmišljali, kako se človek v občestvu uvaja v hojo za Kristusom in se tako uči prvih korakov vere. Krmar čolna je Jezus sam. Na poti pride do izraza tisto obdobje rasti, ko mora kristjan zakoračiti sam, dozoreti v osebni veri. V mestu ne bo zmagoslavja, pač pa nasprotovanje, preizkušnje in trpljenje, ki kristjanu dajo priložnost, da svojo vero preizkusi in v Jezusovem križu zna videti sredstvo odrešenja.

45 LET IZHAJANJA DRUŽINE

Pred 45 leti je izšla prva številka verskega časnika Družina, ki jo je ustanovil tedanji goriški apostolski administrator dr. Mihael Toroš. Novemu glasilu je zaželel, "naj bo Družina ne le po imenu, ampak tudi z resničnimi krščanskimi in slovenskimi vrednotami, ki jih bo prinašala. Obe družini, tista pod domačim krovom in tista, ki je Cerkev, imata namreč podobne odločilne naloge v službi do Boga in bližnjega."

Uredništvo Družine - njen glavni urednik je dr. Janez Gril, odgovorni urednik pa Franci Petrič - je ob jubileju zapisalo, da se s hvaležnostjo

ozira nazaj k vsem, ki so Družino oblikovali, tako da danes lahko rečemo, da je dostojno opravila pomembno poslanstvo za Cerkev in slovenski narod. "Vsi, ki sedaj nosimo odgovornost za Družino, se zavedamo bogate preteklosti. To nas obvezuje, da hočemo v duhu novih časov in razmer še bolj goreče delati za obe družini: "božjih otrok in slovenskega naroda".

Ob 45-letnici izida prve številke Družine uredništvu in vsem sodelavcem, ki jo oblikujejo in širijo, čestitata in pošiljata najboljše želje za prihodnost tudi uredništvu in upravnemu našemu listu.

ŠKOF IN ROM ISTI DAN BLAŽENA

Kot smo že poročali, je sv. oče v nedeljo, 4. maja, proglasil za blaženega Ceferina Jimenezza Malla, Roma ali preprosto cigana. To je prvi Rom prištet med blažene. Isto nedeljo je bil proglašen za blaženega tudi škof Florentino Barroso. Oba sta bila iz iste škofije Barbastro in sta umrla kot mučenca isti dan, 2. avgusta 1936. V Španiji se je tisto leto začela krvava državljanska vojna med republikanci oz. *Fronte popular* in generalom Francom in njegovimi vojaki. Vojna je trajala do leta 1939, ko je zmagal Franco. *Fronte popular* je bila stranka špan-

ske komunistične partije, ki je hotela vpeljati stalinistični sistem v Španiji; pridružili so se jim tudi anarhisti. Najhuje je bilo leta 1936, ko so anarhisti napovedali boj predvsem Cerki in duhovnikom. Zato imamo iz tega obdobja številne mučenice, posebno iz vrst kletincev. Leta 1992 je sv. oče prištel med blažene 51 duhovnikov in škofov, žrtev te revolucije. Letos je bil prištet mednje še škof Barroso.

O žrtvah te revolucije je napisal knjigo p. Franc Husu, kletar, rojen na Proseku, naslov knjigi je *Una legione decimata*. V škofiji Barbastro je bilo npr. ubitih 123 duhovnikov. Med civilisti je omenjen

Rom Ceferino ali preprosto El Pele. V svoji knjigi pravi p. Husu, da je bilo med špansko revolucijo ubitih 4.184 duhovnikov.

KUPLJENO ZEMLJIŠČE ZA NOVO ZGRADBO ŠKOFIJSKE GIMNAZIJE V VIPAVI

Izpolnjen je eden najvažnejših pogojev za zgraditev novega poslopja Škofijske gimnazije v Vipavi. Škofija v Koprju, ki je investitor gradnje, je namreč kupila potrebno parcelo na območju Polic v Vipavi. Parcela meri 16.166 m² in se razteza ob starem nogometnem igrišču, skoraj v centru Vipave. Prodajalcu, Nogo-

metnemu klubu Vipava, je Škofija plačala 26 milijonov 567 tisoč 270 tolarjev. Gre za denar, ki so ga zbrali izključno s prostovoljnimi prispevki vernikov in tistih laikov, ki se zavedajo versko-vzgojnega izobraževalnega in tudi kulturnega pomena Škofijske gimnazije v Vipavi. Škofija v Koprju bo v kratkem razpisala interni natečaj za idejni projekt objekta. Pričakujejo velik odziv projektantov. Prispel ponudbe bodo ocenili letos jeseni, novo zgradbo pa bodo začeli graditi najpozneje v prihodnjem letu. Zbiranje denarnih prispevkov se medtem nadaljuje po celotni Primorski. - M.

SREČANJE OBMEJNIH CERKVA NA SVETI GORI

OBLETNICA KRONANJA NAJ NAS VODI PO SPREOBURNJENJU H KRISTUSU

Tako je leta 1922 Bogdan Hvalič popeljal na Sv. goro 4.300 kg težki zvon.

Veseli smo, da smo kot kristjani imeli pogum začeti to medsebojno druženje še v času, ko je bila meja ostrejša, kot je danes. Bog daj, da bi ta naša vsakoletna srečanja odmevala v vsakdanjem življenju!

Drugi jubilej je povezan z milostno podobo, okrog katere se zbiramo vsako leto: 280-letnica kronanja milostne svetogorske podobe.

Opisovalci tega dogodka, ki se je zgodil 6. junija 1717 na goriškem Travniku, pravijo, da je "božja pot, ki je tako odlikovanje prosila, morala dokazati, da je njena podoba starodavna, čudodelna in češčenca" (p. Krajnik). Vse to so za Sveto goro lahko potrdili. Ljudje so Svetogorsko Kraljico častili in se ji priporočali. Bila jim je srednica milosti in voditeljica h Kristusu. Torej so najprej ljudje sami "proglasili" Svetogorsko Marijo za kraljico. S svojim češčenjem, s svojimi molitvami so jo vnaprej "okronali". Hoteli so reči: "Ti boš naša kraljica. To pomeni, da bo ona prva v našem življenju. Ravnali se bomo po Tvojem zgledu in ker smo Tvoji, bomo izpolnjevali Tvojo voljo." In kaj je Marijina volja, če ne to, da smo blizu Kristusa? Kaj je njena vloga, če ne, da nas vodi h Kristusu, edinemu Odrešeniku? Kaj je njeno naročilo, če ne, da nam pravi, "Karkoli vam poreče, storite?"

Čnih družbenih skupin in narodov. Po mnenju msgr. Bommarca je svetogorsko izročilo potrebno in aktualno tudi danes, še posebej v tem obmejnem prostoru, kjer se srečujejo različni narodi in kulture. Po končani slovesnosti so v sprevidu duhovniki in za njimi verniki krenili ven ob severno steno bazilike, kjer so leta 1995 postavili kamnito znamenje s pomenljivim napisom *Concordia et pax* v spomin na tiste, ki so neposredno po drugi svetovni vojni izgubili življenje v bližnjih fojbah. Tu so sledile kratke molitve v slovenščini in italijanščini; pevci pa so zapeli še dve ljudski pesmi, eno v slovenščini in drugo v italijanščini.

Celotno medškofijsko srečanje na Sveti gori je izzvenelo tudi kot priprava na bližnji 2000-letni jubilej krščanstva, ki naj s svojim evangeljskim sporočilom ponovno prekvasi življenje različnih ljudstev. - MV

NAGOVOR KOPRSKEGA ŠKOFA METODA PIRIHA NA SVETI GORI 25. MAJA

Gospoda nadškofa Antonia Vitala Bommarca, vse duhovnike, redovnike in redovnice ter vas, dragi verniki iz goriške in naše škofije ter od drugod, prisrčno in lepo pozdravljam. Zelo sem hvaležen župniji Kapela iz Nove Gorice, da je svoje letno župnijsko romanje vključila v to romanje dveh škofij. Naše letošnje srečanje poteka v znamenju dveh jubilejev. Prvi je deseto srečanje obeh Goric tu na Sveti gori.

Obletnica kronanja nas tako vodi k drugemu dogodku, ki je tako pri srcu svetemu očetu: k jubileju 2000, ko stopamo v tretje tisočletje krščanstva. Papež želi, da začnemo pripraviti na ta veliki jubilej prav z razmišljanjem o Kristusu. Naj nam Marija, ki je premišljevala dogodke Jezusovega življenja ter vase sprejela Kristusa, Božjo besedo, pomaga poglobljati se v Božjo besedo, da se bomo v vsakdanjem življenju bližali Kristusu. Kakor so naši predniki s kronanjem svetogorske podobe tudi na

OB 50-LETNICI TEDNA

VZROKI ZA SEDANJI POLOŽAJ V CERKVI

NADJA MAGANJA

Prejšnji teden sem med brskanjem po starih letnikih Katoliškega glasa naletela na članek rajnega msgr. Lojzeta Škerla o kratki življenjski poti tržaškega verskega lista Teden. Izhajati je začel 8. maja 1947, torej točno pred 50 leti, prenehal pa že 19. avgusta 1948. "Urednik je na svojo roko zaključil izdajanje lista, čeprav nismo soglašali z njegovo nepričakovano odločitvijo," piše msgr. Škerl. Naj na kratko obudim že znana dejstva. Ob smrti Virgila Ščeka je urednik Teda, duhovnik Andrej Gabrovšek, objavil spominski članek o delu in pomenu tega zaslužnega duhovnika, ni pa omenil, da je bil Šček v zadnjih letih v konfliktu s svojim škofom. To pa ni šlo v račun škofu Santinu, ki je od Gabrovška zahteval, da bralce seznanji s Ščekovo suspenzijo. Gabrovšek škofove zahteve ni sprejel, saj se je hotel s člankom oddolžiti prijatelju, ki je bil na koncu svojega življenja hudo bolan, brez pokojnine, potisnjen na rob socialne bede, pozabljen od cerkvene in od ljudske oblasti, a še vedno prisoten v srcih primorskega človeka. Zato je škof Andreju Gabrovšku prepovedal, da bi še urejal časopis. List je tako prenehal.

Poiskala sem razne vire in vsi navajajo isti razlog za ukinitev časopisa. Le msgr. Škerl omenja podatek, da je škof na prigovarjanje nekaterih duhovnikov preklical Gabrovšku prepoved "pod pogojem, da tednik izhaja z imenom drugega odgovornega urednika". Na to pa Gabrovšek ni pristal. Tako je bil list, ki je bil na zahtevo Jakoba Ukmarja strogo verski in apolitičen, zatrt iz političnih razlogov.

Tudi to kaže, kako napeti so bili tudi v povojnem času odnosi med škofom Santinom in slovenskimi duhovniki. Do danes je izšlo veliko knjig o škofu Santinu, tudi sam je na stara leta napisal knjigo, nekakšno oporoko Al tramonto. V njej prihaja do izraza, kako daleč mu je bila duša slovenskega človeka. To izhaja tudi iz dokumentov, ki so izšli pred nedavnim v izboru tržaškega publicista Sergia Galimbertija v knjigi z naslovom Santin. Testimonianze dell'archivio privato. To so dokumenti iz osebnega škofovega arhiva, ki ga hrani nekdanji škofov tajnik Ettore Malnati.

Nekateri tržaški zgodovinarji so nam do pred kratkim razlagali, da so slovenski duhovniki skrbeli le za obrambo vere pred brezbožnim komunizmom in da je težko njihova prizadevanja označiti tudi kot boj za narodne pravice. Kako krivična je ta ocena, pa nam dokazujejo vse bolj pogoste študije in simpoziji o primorskih duhovnikih. Iz

njih izhaja spoznanje, da je bilo pastoralno delo vedno tesno povezano z narodnim, kulturnim in socialnim napredkom Slovencev. V tem so bili naši duhovniki predhodniki II. vatikanskega cerkvenega zbora. In prav na področju narodnostnih pravic, ki so neolčljivo povezane s pravico do verske svobode in drugih temeljnih človekovih pravic, prihaja do hudih razhajanj med tržaškim škofom Santinom in slovenskimi duhovniki. Kljub temu bomo redko zasledili, da bi slovenski duhovniki zavzeli v javnosti kako kritično stališče do svojih predstojnikov, saj jih je poleg pokorščine do njih vezalo tudi prepričanje, da je treba cerkveno hierarhijo braniti "navzgor in navzdol" in da ne moreš sekati veje, na kateri sediš. Tudi zaradi tega ne, ker je bila Cerkev stalna tarča komunističnih napadov in pritiskov, ki so v bistveni meri pripomogli, da so se slovenske cerkve na Krasu izpraznile.

Zato me je izjava dr. Angela Kosmača v intervjuju, ki ga je imel v reviji Mladika v letošnji št. 2-3, globoko pretresla. Takole pravi: "Še hujski časi so se začeli za tržaške semeniščnike, ko smo morali po škofovem ukazu zapustiti goriško semenišče in se preseliti v Koper, kjer so nas čakale zelo težke razmere. Kmalu nam je bilo jasno, da so nas hoteli kratko malo 'romanizirati', kakor se je takrat reklo. Tudi nismo smeli več govoriti v domačem jeziku, če smo bili trije ali več skupaj. Da ne govorimo o petju, ki ni prišlo v poštev niti o božičnih praznikih ali pri šmarnicah. Še najtežje je bilo, da je bil vsak tak prekršek smatran za smrtni greh. Lahko si predstavljate, v kakšno duhovno stisko so prišli ti mladi ljudje, ki so hoteli postati duhovniki. Nekateri so sami izstopili iz semenišča, druge so odstranili predstojniki, češ da nimajo poklica. Nič čudnega ni, če so postali ateisti in nasprotniki Cerkev, ko so med vojno odšli v partizane in zasedli važna mesta v povojni Jugoslaviji. Ni težko razumeti, zakaj nas je le peščica tedanjih semeniščnikov vztrajala v ne-

mogočih razmerah in prišla do svojega cilja. Tudi zato nas je domačih duhovnikov na Tržaškem tako malo, ker smo večino svojih sošolcev pustili na poti. Podobno velja tudi za katoliške laike, ki bi prišli iz malega semenišča kot zreli intelektualci. Morda je bila to ena največjih tragedij za našo manjšinsko Cerkev na Primorskem, ki bi zaslužila podrobnejšo analizo. Tudi nismo še slišali, da bi kdo od takratnih voditeljev obžaloval tako početje."

Izjave, ki padajo kot težki kamni, niso bile deležne večje pozornosti, čeprav odpirajo nove poglede na položaj slovenske Cerkev na Tržaškem. Mislim namreč, da je napočil čas, dokler ne bo prepovedano, da se po 50 letih spregovori o gorju, ki so ga naši semeniščniki pretrpeli v imenu napačnega pojmovanja zvestobe cerkvenih hierarhij in rimsko katoliške Cerkev. Medtem ko so na Slovenskem bratje po kvi zdesetkali vrste ljubljanskih in mariborskih semeniščnikov, so na Primorskem za to poskrbeli naši bratje v veri.

SLOVENSKA PRIREDBA MUSICALA

JEZUS KRISTUS SUPERSTAR NAVDUŠIL SLOVENSKO PUBLIKO

BREDA SUSIČ

Sreda, 14. maja. Velika moderna cerkev v Dravljah, v Ljubljani: množica ljudi čaka, kdaj bodo odprli vrata, da bo lahko do zadnjega kotička napolnila cerkev. Radovednost med gledalci pred začetkom predstave, nestrpnost tistih, ki so predstavo prišli gledat že drugič ali tretjič... Počasi se malo z enega, malo z drugega konca cerkve k oltarju približa kakih šestdeset mladih. V podlagi se zasliši zvok elektronske kitare, ki se, ko so vsi nastopajoči pred oltarjem, prelje v znano melodijo. Zbor intonira prvo pesem musicala Jezus Kristus Superstar in takoj je gledalcem jasno, da bodo od predstave odšli navdušeni!

Predstava, ki so jo idejno in praktično podprli jezuiti iz draveljske župnije, je slovenska priredba znanega musicala Andrewa Lloyd Webbra in Tima Ricea Jesus Christ Superstar, ki je zaslovel in buril duhove vse od sedemdesetih let dalje. Gre namreč za prikaz Jezusove zgodbe na moderan način, saj je dogajanje postavljeno v današnji čas. Slovenska različica musicala pa se od originalnega v marsičem razlikuje. Toda tudi tisti med gledalci, ki so bili bolj kritični, ker so že poznali glasbo in zgodbo (iz odrske uprizoritve ali iz znanega filma), so bili prijetno presenečeni nad slovensko predstavo.

Glavno vlogo sta tu odigrala na eni strani zbor, na drugi pa časnikar (glas je prispeval novinar radia Ognjišče Marjan Sneider), ki komentira celotno zgodbo. Zbor so sestavljali pevci iz različnih pevskih zborov (Stopinja, MPZ Dravlje, Tulipani in drugi), vodila pa ga je Marjeta Zabukovec. Spremljali so ga instrumentalisti v štiričlanski sestavi. Priredbe Webbrovih pesmi za zbor so bile izredno učinkovite, prav tako pa tudi priredbe za instrumente. Za to je treba pohvaliti več mladih. Naj med njimi omenimo le Marijo Jakomin, Uroša Sveteta, Janeza Demšarja, Sama Homšaka, od katerih so nekateri prispevali tudi prevode besedil. Irma Planjšek pa je napisala

vezno besedilo, ki je bilo podano v obliki časnikarskega komentarja dogodkov. Ideja je zelo posrečena, saj je tako ovila celotno zgodbo v neki brezoseben pristop, ki je tipičen za današnji časnikarski jezik. Obenem pa je tudi postavila v ospredje vedno večjo vlogo in vpliv, ki ga imajo sredstva javnega obveščanja v današnji družbi.

Za scenarij in režijo je poskrbel Gregor Čušin, mlad poklicni igralec, ki vodi tudi amatersko skupino Študentsko katoliško gledališče. V - za to predstavo - zelo primernem prostoru okroglega prezbiterja sicer ni bilo veliko dogajanja, ker je bilo to le simbolno nakazano. Zamisli o prikazu nekaterih dogodkov (npr. križanja) so bile zelo posrečene in originalne.

Ob koncu je treba seveda pohvaliti tudi soliste, ki so vsi zelo prepričljivo odigrali svoje vloge. Po komunikativnosti in izraznosti je izstopala Mojca Merljak v vlogi Marije Magdalene, razklane med nežno ljubeznijo do Jezusa in slutnjo, da Jezus ni le navaden moški in človek; po pevski spretnosti pa Janez Demšar v vlogi kralja Heroda, ki se Jezusu posmehuje, ter predvsem Sašo Oven v vlogi Jezusa, ki je zdaj šibak zaradi dvomov in straha pred usodo, zdaj močan zaradi svoje božje narave. Ob predstavi je izšel tudi lep gledališki list Galilejske novice.

Predstava je torej v celoti navdušila. Publika različnih starosti (večina je bila sicer mladih) je trikrat popolnoma napolnila veliko cerkev, tako da je marsikdo moral predstavo spremljati stoje. Predvsem mladi so se v dogajanje tako živeli, saj besedila pesmi prinašajo tudi dvome in skepso, s katerimi se mladi srečujejo pri utrjevanju lastne osebne vere, potem pa navdušenje in spoznanje. Časnikarski komentar pa prikaže zgodbo kot eno izmed tistih, ki smo jim lahko priča v našem vsakdanu, t.j. kot zgodbo o nekih ekstremističnih gibanjih v nemirnih in težko razumljivih deželah Vzhoda, kot zgodbo o enem izmed tolikih versko-političnih voditeljev, pri katerem ni važno, kakšno sporočilo prinaša, pač pa samo to, da je v luči lokalnih oblasti motilen element. Glavno zaslugu za velik uspeh predstave pa nosi glasba, ki je moderna in je mladim blizu, ker jih zna nagovoriti v njim primernem slogu.

Zaradi vseh teh razlogov priporočamo ogled te predstave, ki jo bodo mladi gotovo spet uprizorili v naslednji sezoni.

BESEDA ŽIVLJENJA

9. NAVADNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

Posvečuj Gospodov dan!

Kdor je nekaj - denimo v letih pred drugo svetovno vojno - hodil po slovenski deželi, je hitro začutil, kdaj je nedelja: praznje oblečeni ljudje so z vseh strani hiteli proti župnijski cerkvi, povsod je vladal posvečen mir, vse je bilo urejeno in pospravljeno... Ljudje so posvečevali Gospodov dan in bili so hvaležni za to, da to posvečevanje veleva tretja božja zapoved.

Danes je vse drugače: naše podeželje se vedno bolj prazni, večina ljudi živi v mestih, kjer ni več tiste jasne ločitve med dnevi tedna in izginja tudi občutek za menjavo letnih časov - od cvetoče pomladi, vročega poletja, ko v naravi vse raste in zori, do jeseni, ko sadovi dozorejo, in zime, ko zemlja počiva. S tem ugaša v ljudeh tudi zavest, da je nad vsemi temi menjavami pozorna ljubezen Boga, našega Očeta. Ko ni več te zavesti, potem tudi ni več nobene hvaležnosti in tudi ne dolžnosti posvečevanja dneva, ki ga je Stvarnik določil za počitek in zbranost, ki naj bi človeka vodila k razmišljanju, čemu dela in se trudi, kaj je smisel njegovega dela in vseh naporov; dneva, ko naj bi se ustavil in si priklical v spomin, da smo ljudje ustvarjeni za kaj več kot le za garanje, spanje in novo garanje. Ustvarjeni smo kot božji otroci, ob nas živijo ljudje, ki se jim moramo z ljubečo pozornostjo posvečati. "Sobota je ustvarjena zaradi človeka," je rečeno v današnjem evangeliju, v katerem Jezus povzema zapovedi, dane Izraelcem pod goro Sinaj.

Svetopisemska "sobota", ki pomeni dan počitka - po poročilu o stvarjenju sveta, ki ga je Bog dokončal v "šestih dneh", sedmi dan pa je počival in ga s tem posvetil - je za nas kristjane nedelja. To je spominski dan Jezusovega vstajenja od mrtvih, ki je temeljni kamen našega verovanja. Od prvih časov se Jezusovi učenci na ta dan zbirajo in v njegov spomin obhajajo evharistijo - daritev zahvale. To bogoslužno slavje naj bi vse, ki pri njem sodelujejo, utrjevali v medsebojni ljubezni, da bi se počutili kot ena družina.

Prva stoletja so bili kristjani v rimski državi preganjani in so se k evharistični daritvi morali zbirati skrivaj in ponoči. Potem ko je cesar Konstantin z odlokom leta 313 Cerkev dal svobodo, je kmalu izšel državni zakon, ki je razglasil nedeljo za dan počitka, in sicer predvsem zato, da bo evharistično slavje lahko javno, slovesno in ob belem dnevu. Tistim, ki so dolgo prestajali preganjanje, je to veliko pomenilo, kmalu pa je vse zatonilo v pozabo. Tudi danes je večini ljudi neznan krščanski smisel nedelje kot dneva občestvene obhajanja spomina Jezusovega vstajenja in podoživljanja naše osvoboditve. Nedelje, vikendi in vsi drugi praznični dnevi so za mnoge isto: dnevi, ki so dejansko PRAZNI, brez globlje duhovne vsebine. To praznino nekateri nadomestijo z delom, drugi z raznovrstnimi zabavami, izleti, s športom. Gospodov dan izgublja svoj posvečeni pomen in vsebino in iz dneva posvečenega počitka postane v najboljšem primeru dan pozunanjenega oddiha.

Nedelja ima dvojno "posvečenje": glavno prihaja od Boga, s katerim se kot njegovi otroci v hvaležnem čiščenju povežemo, drugo pa izhaja iz našega srca, ki ga odpremo, ko se v ljubeči pozornosti posvetimo najprej ljudem okoli sebe, družini, pa tudi takim, ki so osamljeni. Nedelja naj nam vrača zavest in občutek doma, ki ga vsi tako potrebujemo. Zlasti v tem našem hladnem in razosebljenem svetu, ko se le malokdo potrudil, da najde pot do sočloveka. Če bomo - vsaj ob nedeljah - našli čas za Boga, se bodo vedno bolj odpirale poti od srca do srca.

BIRMA V SOLKANU

Preteklo nedeljo, 25. maja, je škof Metod Pirih birmal 46 mladih v zgodovinski cerkvi sv. Štefana v Solkanu. Pri maši je krstil tudi tri fantiče iz družin birmancev. Izredno veliko število vernikov je prisostvovalo sv. maši, ki jo je solkanski pevski zbor zelo lepo spremljal. Med berili in ob koncu maše sta dve mlajši dekleti zaigrali na kitaro in zapeli pesmi, ki so spominjale na srečanje mladine s papežem lani v Postojni. Ker je bil to tudi škofov štiriletni pastoralni obisk, je pri pridigi podal tudi poročilo o dušnopastirskem delu, ki je bilo zelo pestro. Polna cerkev in lepo sodelovanje pri maši sta vse to tudi potrdila. Tudi dva bogoslovca to potrjujeta, cesar solkanska župnija že dolgo ali morda še nikoli ni imela. Hvala Bogu za vse! - FM

USPEH ZAMEJCEV NA TEKMOVANJU ZA CANKARJEVO PRIZNANJE

JURIJ PALJK

Dijaki slovenskih višjih in nižjih šol v Italiji so na letošnjem tekmovanju v znanju slovenskega jezika v Ljubljani - poznamo ga pod imenom "tekmovanje za Cankarjevo priznanje" - dosegli velik uspeh, ki ni presenetil samo nas, ampak javnost v Sloveniji: prvo mesto v najvišji starostni skupini je zasedla dijakinja Znanstvenega liceja France Prešeren iz Trsta, v tej skupini je bilo med prvimi osemnajstimi kar šest Tržačanov, skupno pa so dosegli tržaški in goriški dijaki kar petnajst zlatih in šest srebrnih priznanj. Pri nas organizira priprave na to tekmovanje Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm. Vodi jih predsednica profesorica Majda Kaučič Baša, ki smo ji zastavili nekaj vprašanj.

Kako Vi ocenjujete uspeh naših dijakov na tekmovanju za Cankarjevo priznanje?

Da boste moji oceni verjeli, moram najprej razložiti, kaj tekmovanje za Cankarjevo priznanje sploh je.

Predvsem je to akcija, ki je veliko več kot tekmovanje. Tekmovanje je le končna faza prostovoljnih, nekaj mesecev trajajočih priprav, med katerimi dijaki, ki so jih mentorji pritegnili k delu, sistematično prešturirajo razpisano snov iz slovenskega jezika ali literature. Letos, na primer, so dijaki študirali slovenski zgodovinski roman, lani književnost Ivana Cankarja, predlanskim Slovar slovenskega knjižnega jezika. Študijsko temo razpišeta Zavod Slovenije za šolstvo in šport in Slavistično društvo Slovenije; snov je zahtevna in vedno presega okvir obveznega učnega načrta ne le pri nas, ampak tudi v Sloveniji. Zavod za šolstvo Slovenije predpiše tudi literaturo, ki naj bi jo med pripravami preštudirali tekmovalci, in dodatno literaturo - praviloma najnovejše študije o razpisani temi - za mentorje. (Ob tekmovanju za Cankarjevo priznanje se tako izpopolnjujejo tudi profesorji slovenščine - mentorji). In končno sestavi Zavod za šolstvo Slovenije tudi naloge za obe tekmovanji, lokalno in finalno vseslovensko.

Že jeseni se dijaki iz vse Slovenije in iz zamejstva, ki imajo veselje do študija slovensčine in ki so v tem predmetu posebno uspešni, vključijo v priprave na tekmovanje. Februarja se prvič pomerijo v znanju na lokalnih tekmovanjih - v Sloveniji na šolskih, pri nas pa na deželnem tekmovanju, ki ga organizira Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm. Najuspešnejši tekmovalci teh tekmovanj se v marcu udeležijo finalnega, vseslovenskega tekmovanja. Do lani je bilo to tekmovanje na Pedagoški fakulteti v Ljubljani, od letos pa poteka zaradi velikega števila udeležencev istočasno v več krajih Slovenije; naši dijaki tekmujejo po pravilniku v Ljubljani - skupaj z dijaki iz Ljubljane in širše okolice do Ribnice, Trbovelj, Kamnika in Idrije. Uspeh na finalnem tekmovanju je v Sloveniji dokaz

za nadpovprečno znanje slovensčine in dobitniki zlatih priznanj, to je tekmovalci, ki dosežejo najmanj 75 od 100 možnih točk, so oproščeni sprejemnega izpita iz slovensčine, če se vpišejo na šolo, ki tak izpit zahteva, priznanje pa jim prinaša tudi točke za pridobitev štipendije. Visoka uvrstitev naših dijakov na tem tekmovanju zato resnično pomeni odlično znanje slovensčine, odlično tudi za razmere v Sloveniji.

Morda ocenjujete v Sloveniji naše dijake bolj prizanesljivo kot njihove vrstnike iz Slovenije?

Naši dijaki rešujejo na lokalnem in na finalnem tekmovanju iste naloge kot tekmovalci iz Slovenije. Na finalnem tekmovanju so vsi tekmovalci ocenjeni po istih merilih, nihče ni zato, ker je iz zamejstva, obravnavan bolj popustljivo. Sicer pa naših dijakov sploh ne bi bilo mogoče ocenjevati drugače od ostalih, ker so vsi izdelki na tekmovanju šifrirani in zato ocenjevalci ne vedo, čigavi so. Prav zato, da bi bili rezultati naših dijakov primerljivi z rezultati njihovih vrstnikov iz Slovenije, smo ob lanski spremembi pravil tekmovanja dosegli, da se dijaki slovenskih šol v Italiji še naprej udeležujejo finalnega tekmovanja v Ljubljani, čeprav bi lahko organizirali finale za njih kar v Trstu, nato pa bi tu dosežene rezultate vnesli v skupno vseslovensko lestvico.

Ali lahko glede na uspeh v Ljubljani sklepamo, da naši dijaki splošno dobro obvladajo slovensčino?

Uspeh na tekmovanjih za Cankarjevo priznanje seveda ne pomeni, da so v slovensčini dobri vsi naši dijaki. Vendar pa dokazuje, da je dijakov, ki odlično obvladajo slovensčino, v Trstu in Gorici kar precej. Ker prav vsi obiskujejo slovenske šole v Italiji, govori njihov uspeh tudi o uspešnosti poučevanja slovensčine na teh šolah.

Sicer pa tekmovanja v znanju slovensčine ne kažejo samo, kakšno je znanje naših dijakov; kažejo tudi, in to še v večji meri, kakšen je njihov odnos do slovenskega jezika. Naši dijaki se vključujejo v pri-

prave na tekmovanje v velikem številu: lani, na primer, se je udeležilo tekmovanja 52 dijakov z enajstih šol na Tržaškem in Goriškem, pripravljalo pa jih je 20 mentorjev. Nekateri mentorji ne pripravljajo le najuspešnejših dijakov, ampak kar cele razrede. Nekateri dijaki se pripravljajo na tekmovanje povsem sami, brez mentorja. Prejšnja leta smo imeli celo nekaj tekmovalk iz povsem italijanskih družin: v spisih so izražale ponos, da lahko sodelujejo pri tej pobudi.

Tako velik odziv na tekmovanje seveda dokazuje, da naši dijaki učenja slovensčine ne čutijo kot prisilo, kot nujno zlo, ampak jim je, nasprotno, v veselje in ga doživljajo kot osebno bogatitev.

Zaradi takega odziva torej veliko dijakov pogloblja znanje slovensčine prav ob pripravah na tekmovanje.

Vsi, ki se pripravljajo na tekmovanje, poglobijo znanje in odnos do slovenskega jezika. To je glavni uspeh tekmovanja, po mojem mnenju še pomembnejši od uvrstitve v Ljubljani. Dijaki, ki se pripravljajo več let zaporedoma - med njimi so tudi taki, ki tekmujejo vsa tri leta od tretjega razreda nižje do konca višje srednje šole - gotovo zelo veliko pridobijo. Tega se naši tekmovalci zavedajo, kot se zavedajo, da niso v znanju slovensčine nič slabši od vrstnikov iz Slovenije.

To, da se naši dijaki udeležujejo tekmovanja v sorazmerno večjem številu kot njihovi vrstniki iz Slovenije in da so pri tem celo uspešnejši, pa vendar preseneča. Na tekmovanju v Ljubljani je bilo na primer v najvišji starostni skupini med 39 udeleženci kar 8 Tržačanov, ki so se vsi zelo dobro uvrstili, naša dijakinja je celo zmagala. Kako razlagate to nenavadno dejstvo?

Če gledamo na rezultate zamejskih in osredneslovenskih dijakov z distance, lahko vidimo v njih potrditev resnice, da je Slovenec na narodnem robu veliko bolj zavestno Slovenec od svojega rojaka v Sloveniji, ker lahko samo, če je tak, kot Slovenec preživi. Dejansko so rezultati taki, kot so, ker je motivacija za tekmovanje pri nas drugačna kot v Sloveniji in vlagamo zato v priprave več energije.

V Sloveniji je tekmovanje za Cankarjevo priznanje le eno izmed tekmovanj v znanju šolskih predmetov. Zavod za šolstvo pošlje razpis tekmovanja naravnost na šole, za mentorstvo dijakom se odločijo sorazmerno redki profesorji slovensčine (omenim naj, da jim prinaša mentorstvo točke za poklicno napredovanje), v priprave pa se vključijo redki najuspešnejši dijaki. Cilj zahtevnih priprav je nadstandardno znanje in priznanje, ki dijaka odvezuje od sprejemnega izpita slovensčine ali pa mu zagotavlja štipendijo.

Pri nas je drugače. Znanje slovensčine tu ni nekaj samoumevnega in za vedno zagotovljenega, zato nam pomeni Cankarjevo tekmovanje poleg tega, kar je v Sloveniji, tudi gibanje za slovenski jezik med šolsko mladino, katerega cilj je poglobljanje jezikovne zavesti in samozavesti. Tako ga razumemo vsi, ki pri njem sodelujemo, Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm kot pobudnik in organizator, mentorji in dijaki. Organizatorji in mentorji skušamo pritegniti v priprave čim več dijakov in jim omogočiti temeljito delo, dijaki pa delajo poglobljeno, s kritično zavzetostjo, ki je lastna njihovim letom, in z željo po uveljavitvi. Tako delo pa je vedno tudi uspešno.

Zapisali ste, da pomeni uspeh naših dijakov na tem tekmovanju za tekmovalce iz Slovenije neke vrste lekcijo o Slovencih v zamejstvu.

Slovenski dijaki iz Italije že zgolj z udeležbo na tekmovanju - s tem, da so tam, ne glede na uspeh, ki ga dosežejo - posredujejo vrstnikom iz Slovenije informacijo, da slovenski narod ne sega samo do državne meje. To je tema, ki ji posveča šola v Sloveniji premalo pozornosti. Če naši dijaki razen tega dokažejo še odlično znanje slovensčine, je informacija o Slovencih za mejo seveda še bolj verodostojna in učinkovita.

Sicer pa govori o nas zdaj tudi pravilnik tekmovanja. Prav zaradi naše udeležbe se je namreč tekmovanje za Cankarjevo priznanje lani tudi uradno preimenovalo iz "republiškega" v "vseslovensko". Tako je postalo ena redkih pobud, ki že z imenom kažejo, da so stvar Slovencev ne glede na državne meje.

MOČ IN NEMOČ BESEDE

ALEKSIJ PREGARC

So tudi pisci navadni zemljani, taki, ki si štiridnevnega zasedanja PEN-Centrov na Bledu ne morejo privoščiti. Da bi se pa vsak dan vozili na prizorišča srečanj in se nato ponoči vračali domov, je pa le prehuda - pa tudi stanje take poti. Popolna zane-marjenost dogodka pa je vendarle nenačelna, zato sem si izbral četrtkov (22.5.97) spored okrogle mize, ki je bil, po mojem, najbolj prodoren in izzivalen.

Pri teh srečanjih je sicer tako, da se vsako leto obnavlja pozivi k humanosti ter obravnavajo teme, ki so spremne soznačnice svobodoljublja in svobodnega duha, kot obsojanje cenzure, analiza o moči in nemoči besede, obsodbe grozot in tozadevne spomenice, gluhost tvarnega sveta za umetnost, solidarnost med ljudstvi in simpatija do novih članic. Beseda teče tudi o založništvu. Predvsem pa je treba zboru priznati kvaliteto sogovornikov; dela iz te sredine so bržčas višek tega, kar tako resnejši preprosti bralec pričakuje z veseljem.

Tudi letos je bilo tako. Jubilejni zbornik ob 30-letnici srečanj penklubovcev v Sloveniji prinaša referate odličnih pisateljev in pesnikov, med njimi Adama Michnika, Alexandreja Blokha, Richarda Jacksona pa zanimivega Portugalca Casimira De Brita ter Slovencev Borisa A. Novaka in Iztoka Osojnika. Bilo je povabljenih tudi nekaj južnih Slovanov, sicer starih znancev, dva člana s Kosova, nekaj Bosancev in pa sijajni Hrvat Mirković, ki je prikazal zagatnost svobodnega izražanja v njegovih domovini; trdi namreč, da se nad pisatelji širi oblak politike in da v zdravu patriotsko besedo vdira nacionalistična steklina. Predstavnica Češke je opozorila na nevarnost sprevrženega pisanja, kar je po padcu komunizma dokaj nalezljivo, toda pristavila je, da so bili Čehi vsekakor pripravljeni na znake, ki jih nastavlja nezadržna poplava konzumenstva, zato Čehi vseeno trdno verjamejo v ideal svobode, ki ga bo Evropa gotovo znala ohraniti in plemeniti.

Jasno, da je bila tema v marsikaterem referatu Bosna in klanje v njej ter pri tem nehumanost in izvorna krivda peresa, ki se je prelevilo v sprožilec. Živa legenda te tragedije je bil udeleženi bosanski pesnik Izet Sarajlić iz Sarajeva. Pretresljivo je bilo branje pisma, ki mu ga je v dneh groze naslovil Niko Grafenauer: povedali so mi, prijatelj, da se smehljaš. Ali se v tistem peklju še lahko smehljaš?!

Naš pisatelj in dramatik Igor Torkar je v svojem učinkovitem slogu, ob navajanju

primerjav z antiko, spretno povezal takratna dogajanja z današnjimi. Ostro je zahteval odkrito obsodbo in izgovor iz Pen-centrov Dobrice Čosića in drugih, katerih pero je bilo odločno krivo za začetek jugoslovske tragedije.

Toda pisni ustvarjalci se poleg strategije protesta in upora ukvarjajo tudi z liriko. Posebno mi je bila všeč lirski sličica preizkušnega bosanskega pesnika Ismeta Berkića, ki zdaj živi v Ilirski Bistrici, Vprašal sem zrnca.

Življenje kaj je? Zrnca sem vprašal. S stebelcem je odgovorilo. Življenje kaj je? Stebelce sem vprašal. Z vejami je odgovorilo. Življenje kaj je? Vejico sem vprašal. Z vejami je odgovorilo. Življenje kaj je? Cvetico sem vprašal. S sadovi je odgovorilo. Življenje kaj je? Sadove sem vprašal. S soncem so odgovorili. Življenje kaj je? Sonce sem vprašal. Odgovorilo je z žarkom, ki mi je na dlan pustil zrnca, zlato, drobceno... No, to je bilo za predah.

Na koncu že omenjeni Portugalac Brito, ki se je spraveval o duši Pen-a, o njeni mikro ali makrokozmični, morda pa obojni naravi. Opozoril je na pomanjkljivost povezovanja, na ležernost nekaterih Pen-ov in se zavzel za permanentno budnost nad položajem na raznih kriznih območjih, zlasti azijskih in afriških. Kot večna zaveza je padla beseda: Resnica za vsako ceno, tudi iz zavora, pred puškami ali izpod vislic.

Za informacijo: Pen-Centri so se v zadnjih dvajsetih letih potrojili. Več kot stotrideset klubov po vsem svetu predstavlja vest človeštva. Francoz Blokh pa je prav zaradi vse več različnih kulturnih enačic pozval k strpnosti in iskanju skupnih pozitivnih elementov.

Po okrogli mizi je za približno sto dvajset udeležencev Srečanja predsednik Kučan priredil sprejem v vili Bled.

PREDSTAVITEV "AFRIKE" V KNJIŽNI OBLIKI

KOBALOVA USPEŠNICA ZA VEDNO NA KNJIŽNI POLICI

ERIK DOLHAR

V sredo, 21. t.m., je Slovensko stalno gledališče v Kulturnem domu v Trstu predstavilo knjižno obliko satire avtorja in režiserja Borisa Kobala *Afrika ali Na svoji zemlji*. 62 strani dolgo knjižico je SSG izdalo ob 50. ponovitvi Kobalove satirične komedije, gre pa za prvo vrstno novost, saj je naše gledališče prvič izdalo svojo knjižico (doslej so v angleščini ponatisnili le Jančarjev *Halštat* ob turneji po ZDA), obenem pa je to "knjižni krst" tudi za avtorja Kobala samega. Knjigo Borisa Kobala *Afrika ali Na svoji zemlji - Satirična komedija o ne samo zamejskih stvareh*, je ponatisnila tiskarna Tipo-lito Graphart. Delo ni napisano v literarni obliki, ker je bilo od vsega začetka namenjeno odrski uprizoritvi, zato je tekst v obliki dialogov med igralci. Uvodno misel *Na svoji zemlji ob hudi uri* je prispeval Miroslav Košuta.

Na tiskovni konferenci je najprej spregovoril predsednik SSG dr. Rafko Dolhar. Ob presenečenju za tak uspeh komedije, ki navsezadnje govori o žalostnem trenutku naše manjšine, ter ob zadovoljstvu za njen izid v knjižni obliki ni mogel mimo težav, ki tarejo tržaški teater. SSG je dolžno še zlasti dve opravičili. Prvo gre igralcem, ki zaradi birokratskih zapletov že štiri mesece ne prejema plače, čeprav kaže, da bo ta problem že v teku tega tedna rešen. Drugo opravičilo pa naj gre publiki, ki je tako masovno, predvsem ob uprizoritvah Kobalove komedije, zahajala v poslopje, ki ga stalno popravljajo. Tudi za to so krive birokratske težave, ki so zaustavile dotok denarja in zato tudi nepotrebna obnovitvena dela. Upati je le, da se bodo lahko le-ta nadaljevala čez poltje.

Ravnatelj gledališča Miroslav Košuta je izrazil svojo ganjenost ob tej publikaciji, ker mu je vsaka knjiga dragocen dar, še zlasti potem, ko si je v toliko letih ravnateljstva te naše ustanove vedno prizadeval, da bi novitete izšle tudi v knjižni obliki. Stroški so bili veliki, zato se je zahvalil upravni svet SSG. Košuta je pojasnil, da gre za dogodek, ki ni krivičen do drugih avtorjev, saj uspeh te igre v zgodovini SSG

FOTO BROMA

nima para: komedija bo namreč v tej sezoni dosegla kar 57 uprizoritev! "Rekord" je doslej pripadal igri *Matickec se ženi*, ki je v eni sezoni dosegla 52 predstav, od katerih pa jih je bilo kar deset poletij. Ravnatelj SSG se je nadalje spominjal, kako je Kobala rotill, naj vendar napiše tekst; v trenutku, ko ga je dobil v roke, pa je takoj začutil, da bo žel velik uspeh. Zamejci se namreč radi smejejo ob napakah drugih in dramah nas samih, sedaj pa bo lansko razsulo zamejskega gospodarstva za vedno ostalo zapisano. Košuta pa je prepričan, da je lahko to trenutek novega rojstva. Knjiga SSG je samo še en dokaz uspeha letošnje sezone.

Nazadnje je šla beseda še avtorju Borisu Kobalu samemu, ki je uvodoma povedal, da je bolj zmeden kot ganjen, ker prvič sedi pred svojo knjigo in med dvema osebama (Košuta in Dolharjem), ki sta po svojih številnih knjigah na to že navajena. Košuta se zahvaljuje, ker mu je med ustvarjanjem stalno stal ob strani. Dobro je, da je bila ta satirična komedija zapisana na papir, saj bo tako imela daljšo zgodovino kot spomin na še tako navdušujočo predstavo. Poleg spomina na gledališke predstave ostajajo odmevi oz. kritike, od katerih je Kobal posebej omenil mnenje Vasje Predana, ki meni, da gre za eno najboljših komedij v slovenskem kulturnem prostoru v zadnjih letih, kar sicer Kobal pravi, da ni ravno težko.

Ravnatelj SSG Košuta je ob koncu tiskovne konference še napovedal, da se je tržaški sedež Rai odločil, da bo komedijo *Afrika* posnel, tako da bo ostala tudi v še drugačni obliki.

Že kar nekaj dni diha glavno mesto Slovenije svojo kulturno podobo tudi za ostalo Evropo. Dobrih 10 dni je namreč že minilo, kar se je začela kulturna prireditev, ki nam v 52 dneh ponuja več kot 250 tovrstnih dogodkov. Njihova vsebina in raznolikost naj bi zadovoljila še tako zahtevenokus poznavalcev in tudi ljubiteljev kulture; drugo vprašanje pa je, v kolikšni meri si človek sploh lahko ogleda številne stvaritve in koliko je zanje pripravljen žrtvovati - tako v finančnem kot tudi časovnem smislu.

Evropska prestolnica kulture, in pri tem niti ni tako zelo pomembno, ali je to Ljubljana ali pa kako drugo mesto, bi morala živeti s prireditvijo. Umetniki bi morali svoje perspektive in umetnine prikazovati mimoidočim - naključnim sprehajalcem, morda kulturnim poznavalcem, turistom, ki so mesto prvič obiskali, hi-teči mladini... A žal v Ljubljani ni tako. Vse preveč prireditev je omejenih le na zaprte prostore - koncertne dvorane, galerije, gledališča, in le nekaj je takih, ki resnično živijo le na odprtem - v parkih, morda v starem delu Ljubljane in na mostovih čez Ljubljanico.

Otvoritvena slovesnost je bila že pred začetkom mesečnega projekta jabolko spora, saj je bilo vstopnice zanjo praktično nemogoče dobiti. Izjemna kombinacija klasičnega orkestra Slovenske filharmonije in ansambla Laibach, ki ga je pravzaprav težko umestiti v kakršenkoli glasbeni slog, je

EVROPSKI MESEC KULTURE LJUBLJANA 1997

KLARA KRAPEŽ

obetala izviren glasbeni dogodek. In to je tudi bila. Drugo vprašanje pa je, koliko se nam je uspelo z njo uvrstiti v tisto tako željeno Evropo. Prireditev še dolgo zagotovo ne bo pozabljena, res pa je, da so bile kritike na njen račun kar številne. Tuji gostje in vsi tisti, ki so otvoritveni koncert spremljali na televiziji ali po radiu, dogodka še dolgo ne bodo pozabili; po drugi strani pa je tudi res, da tovrstna prireditev morda ni najboljša predstavitev neke države in odraz njene ustvarjalnosti. Kot prvo prireditev Evropskega meseca kulture bi namreč pričakovali drugačen spektakel, v katerega bi bili zajeti vsaj drobci ali fragmenti domačega kulturnega ustvarjanja in s katerim bi se država gostiteljica predstavila tistim, ki je ne poznajo. In - roko na srce - v Evropi je takšnih še vedno preveč.

Začetno vdušje samega evropskega meseca je sicer nakazovalo, da obiski posameznih prireditev ne bodo najboljši, a se je pozneje pokazal vendarle izboljšal. Tako je iz dneva v dan več ljudi, ki si posamezne predstave ogledajo, zagotovo pa je največji obisk na izvirnih premiernih predstavah in različnih performanskih ter uličnih izvedbah, kar je bilo videti že prvi dan ob nenavadnem koncertu ljubljanskih zvonov, ki ga je

napisal španski skladatelj Llorenç Barber in ga poimenoval *Ljubljeni Ljubljani - Instabilis clAmor*. Koncert so izvajali Studio za tolkala, študentje akademije za glasbo in teološke fakultete v Ljubljani in pritrkovalci.

Potrebno je posebej poudariti, da bi se morali organizatorji prireditev EMK '97 vseeno bolj potruditi pri načrtovanju različnih kulturnih dogodkov. Nezaslišano je namreč, da se posamezne predstave, za katere velja izredno zanimanje, ne ponavljajo. Nedopustno je tudi, da novinarji ne morejo obiskati vseh predstav, ki bi jih želeli videti, - preprosto zato, ker ni na voljo dovolj vstopnic, ali pa so te že veliko pred predstavo podarjene le določenim medijem. Število akreditiranih novinarjev namreč ni tako zelo visoko, da bi morali z vstopnicami izredno varčevati. Sploh pa so časnikarji tisti, ki posamezne predstave lahko izredno popularizirajo ali pa jih zaradi kritik tudi uničijo, razvrednotijo. Neprofesionalen odnos se namreč ne ustavlja le pred domačim pragom, ampak nezdružno leze tudi čez rob domovine. Moramo biti zaprti resnično in uveljaviti (tako smo mislili ali upali) še stara načela?

A poglejmo celotno ponudbo. Likovne razstave so postavljene v številnih mestnih galerijah. Nekatere likovne stvaritve si je mogoče ogledati tudi v običajno negalerijskih okoljih. Tako so študentje Tekstilne fakultete v starem mestnem jedru Ljubljane pripravili projekt, imenovan *Zastave*. Dolgi trakovi, potiskani, raznobarvni, podobni zastavam, se skladno ujemajo med stavbami, čez mostove, krasijo pročelja hiš. V tem tednu se začne tudi 3. mednarodni festival nove generacije fotografov, ki je edinstvena tovrstna prireditev, namenjena mladim, še ne uveljavljenim fotografom. Soodobno grafično oblikovanje je do 15. avgusta na ogled v Gruberjevi palači Arhiva Slovenije. Številne pa so tudi priložnosti za ogled mojstrov in znanih slovenskih slikarjev, kot so Mušič, Tisnikar, Tutta in drugi.

Slovenska Kinoteka, ki je edina institucija v državi, v kateri se izdelki sedme umetno-

sti shranjujejo in predvajajo tematsko, je za EMK '97 pripravila *Retrospektivo evropskega filma*. Poleg nekaterih prikazov avtorsko pomembnih filmov, je to predvsem pregled izdelkov od francoskega novega vala do današnjih dni. Vsakodnevno filmsko projekcijo dopolnjuje tudi razstava *Zgodovina filma na Slovenskem*, v katero je zajet čas od arheološkega obdobja do prihoda zvoka v slovenske kinematografe in pozneje tudi filme. *Kino-uho* je nadaljevanje že začetnega projekta, katerega najznačilnejša prvina je živa glasbena spremljava ob predvajanju nemega filma. Pred nekaj dnevi se je začela takoimenovana *Filmska šola - poetike filmskih režiserjev*. Gre za sklop predavanj in predstavitev posameznih kinematografov in režiserskih opusov.

Omeniti velja še projekt, imenovan *Živa književnost*, ki se večkrat tedensko dogaja pred ljubljansko Galerijo Škuc. Večeri so namenjeni prebiranju proze in poezije slovenskih in tujih literarnih ustvarjalcev, ne manjka pa niti pogovora in glasbene spremljave.

V času evropskega meseca kulture je velika tudi izbira dramskih predstav, glasbenih koncertov in drugih kulturnih zvrsti, v katere se vključujejo tudi ustvarjalci alternative.

Poskrbljeno je tudi za najmlajše, ki naj bi se še posebej veselili junija, ko bodo lahko skupaj s člani angleške artistske skupine Albert & Friends sodelovali v raznih gledališko-artističnih ustvarjalnih delavniceh. Mladi se bodo učili cirkuških veščin, dramske igre, glasbe in giba.

Glede na vse povedano lahko o Evropskem mesecu kulture izrečemo prvo oceno. Ni zelo slabo, zagotovo pa bi bilo lahko tudi boljše. Številne drobne napake in pomanjkljivosti namreč niso nastale zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, ampak bolj zaradi neprofesionalnosti, nepovezanosti in premalo dobre volje. Morda pa se bo v dobrih 50-ih dneh še kaj spremenilo, kdo ve? Nikoli ne reci nikoli.

LITERARNA NAGRADA KRESNIK 1997

Največja slovenska literarna nagrada Kresnik je letos doživela nekaj sprememb, še vedno pa je namenjena najboljšemu romanopiscu leta v Sloveniji.

Pokroviteljsko oz. organizacijsko vlogo je zdaj prevzelo časopisno podjetje Delo. Žirija, ki so jo sestavljali dr. Silvijar Borovnik, Marjeta Novak-Kajzer, Bojan Gluvič, Alenka Zor-Simoniti in Mate Dolenc, je izmed 45-ih lani izdanih romanov v končno presojo uvrstila pet literarnih del. Roman Jožeta Hudečka - *Ullice moje-ga predmestja* - je na avtobiografskih osnovah napisana zgodba o delu Ljubljane - *Pru-lah*. Knjiga je izšla pri Založbi Mihelač. Uroš Kalčič se je v

ožji izbor uvrstil z romanom *Numeri* (založba Nova revija), ki je zanimiv zaradi svoje novelistične zgradbe. Dušan Merc je romaneskni prvenec naslovil *Galilejev lestenec* opisuje pa obdobje čarovniških procesov in prepleta zgodbi dveh časov - sedanjosti in preteklosti. Knjiga je izšla pri založbi Kulturno umetniškega društva Literatura. Četrto delo ožjega izbora je roman režiserja Vinka Moederndorferja *Tek za rdečo hudičevko* (založba Obzorja), ki je pravzaprav humoreskna pripoved ljubljenskih doživljajev. Peti finalist pa je pisatelj Vlado Žabot z delom *Volčje noči* (Pomurska založba).

Najboljši romanopisec bo izbran na kresni večer 23. junija na ljubljanskem Rožniku.

OB 52. OBLETNICI VETRINJA

Še so v modi pripovedke (1)

STANKO ŽERJAL

Ob predstavitvi knjige Nika Kavčiča
Pot v osamosvojitvo

V Gorici je pred kratkim avtor povedal tudi neko zanimivo pripovedko. Glasi se takole: "Voditelji slovenskih kolaboracionistov so po prebegu na Koroško leta 1945 pomagali v Vetrinju Angležem pri izročanju domobrancev jugoslovanskim oblastem, zase pa so poskrbeli, da pridejo kam na varno." To izjavo pa je bivši in sedanj gospod Kavčič serviral ne kot pripovedko, ampak kot zgodovinsko dejstvo. Iz tridesetorice ali štirides-

torice poslušalcev se ni nihče oglasil niti s kakim vprašanjem po pojasnilu niti ne s kakim ugovorom. Ta brezbrizni molk me ne čudi. Od mladih dni sem priča atavističnim pomanjkljivostim v medsebojnem poznavanju med Slovenci štirih nekdanjih kronovin - Štajerske in Primorske in Kranjske in Koroške. Zato nimalokrat lahko verno nasledimo zmotnim poročilom iz sosednje "kronovine". O tem kdaj drugič. Boli pa me srce, kadar se, izkoriščajoč naivnost poslušalcev s kakimi publicami, še in še zastruplja mlajši rod.

Dobil sem besedo in svoje ugovore skušal utemeljiti z nekoliko širšimi podatki o svoji resnicoljubnosti in me je zaneslo v podrobnosti; bil sem zato deležen tudi kakih posmeškov njihov, ki ne razumejo, da si prav iz poznanja naivnosti in nepoučenosti pri mnogih rojakih marsikdaj predzrnem govoriti tako, da bi slišala in razumela tašča, ali pa tudi narobe. Avtor pripovedke mi je brž vrnil milo za drago. Z enako znanstveno eksaktnostjo mi je postregel s citiranjem nekega pisma dr. Bajleca bivšemu ministru dr. Mihi Kreku. V njem Bajlec obtožuje generala Krenerja, glavnega poveljnika slovenske vojske z monarhističnim belim orlom na uniformah v Vetrinju, češ da je prav on vsako popol-

dne več dni razporejal in odločal prevoze oziroma odvoze bivših domobrancev v Titovo zavetje. Zame je bila to novost, toda Bajlečeva trditve ostane brez veljave, kajti *contra factum non valet argumentum* (pred konkretnim dejstvom odpade vsakršna debata). Dejstvu odvažanja tako imenovanih domobrancev, takrat v resnici slovenskih vojakov za slovensko državo v konferenciji s Srbi in Hrvati itd. pod žezlom Karadžordževićev, zbranih iz bivših domobrancev in slovenskih mihajlovičevskih četnikov in iz novih še nič "kompromitiranih" mobilizirancev sem bil priča od nedeljskega popoldneva, 27. maja, do petka, 1. junija 1945. Priča ne le odvažanju, ampak neposredna priča mrzličnemu iskanju podatkov, resnice o cilju prevozov, priča rastoči zaskrbljenosti vodilnih mož izseljene množice, vojaške in civilne, njihov vestnemu prizadevanju za izhod iz slepe ulice. Potem sem 45 let okleval, ali bi popisal in kje objavil te spomine ali molčal zaradi ljubega miru. Kavčičeva *Kajnovska pripovedka* me sili, da se oglasim, toda zaenkrat samo o Krenerjevem domnevem "kolaboracionizmu" z Angleži.

DALJE

UMRL JE PROFESOR JURIJ SLOKAR

V začetku tedna je slovensko tržaško javnost globoko presunila novica, da je v nedeljo zjutraj v tržaški bolnišnici prerano umrl prof. Jurij Slokar, znanstvenik, univerzitetni profesor in bivši družbeno-politični delavec...

Imel je 61 let, že dalj časa pa je bolehal za težko boleznijo na ledvicah.

Pokojni prof. Slokar se je rodil 7. aprila 1936 v Lokavcu pri Ajdovščini, že kot otrok pa se je z družino preselil v Trst. Tam se je tudi šolal in leta 1963 diplomiral na tržaški univerzi iz kemije. Po enoletnem poučevanju na slovenski nižji srednji šoli v Dolini je nastopil službo na univerzi, najprej kot asistent, nato kot redni profesor za uporabno kemijo. Predaval je zlasti v Trstu, a tudi v Vidmu in Pordenonu, raziskoval in pisal bodisi v znane ameriške in angleške strokovne revije bodisi v domači slovenski tisk.

Pokojnik pa ni deloval le na znanstvenem in univerzitetnem področju, temveč je bil tudi aktiven član naše narodnostne skupnosti. Zlasti je bil dejaven v stranki Slo-

venske skupnosti, kjer je bil več let član njenega pokrajinskega vodstva in se je posebej ukvarjal s problematiko okolja. Za SSK je tudi večkrat kandidiral na volitvah. Svoje delovanje je pred leti moral predčasno opustiti zaradi težke bolezni, ki ga je doletela.

S prerano smrtjo prof. Jurija Slokarja smo tržaški Slovenci izgubili inteligentnega, delavnega in skromnega človeka; vrzel, ki jo je povzročila ta izguba, pa bo težko zapolniti.

Pokojnikov pogreb je najavljen za danes, četrtek. Žalni obred bo v Barkovljah, pokojnika pa bodo pokopali v rodnem Lokavcu.

Ženi prof. Elvi, hčerkama Martini in Simoni ter ostalemu sorodstvu naj gre iskreno sožalje tudi s strani našega lista.

OBSODILI SAMA PAHORJA

V soboto, 24. maja, je tržaško sodišče obsodilo prof. Sama Pahorja na osem mesecev zapora pogojno.

Prof. Pahor naj bi bil po mnenju sodnikov kriv, da se je 10. junija 1991 na volišču pri Sv. Ivanu upiral javnemu funkcionarju, da je povzročil telesne poškodbe javnemu agentu, žalil agente in motil potek referendumov. Takrat je prof. Pahor zamahtal slovenski prevod referendumskega vprašanja o zmanjšanju števila preferenc na volitvah v poslansko zbornico. Predsednik Pahorjevi zahtevi ni ugodil, mu ukazal,

naj odide z volišča, in poklical policaja, naj ga pospremi ven. Pahor se je pasivno upiral, na hodniku pred voliščem pa naj bi prišlo do dogodka, za katerega je bil obsojen. Pahor se je ob podpori odvetnika Roberta Maniacca seveda branil, da je policaja nehote udaril, predvsem pa, da je bila kršena pravica do rabe slovenščine. A sodišče stališča obrambe ni upoštevalo. Odv. Maniacco je pri vsem tem mnenja, da bi morali prenesti sojenje drugam, saj tržaško ozračje ni naklonjeno Pahorju.

ŠOLSKE TELOVADNICE ŠPORTNIM DRUŠTVOM

Tržaška občina in pokrajinski odbor italijanskega olimpijskega komiteja CONI sta podpisala pogodbo o nadaljnji uporabi struktur.

Trst nudi CONI-ju uporabo 37 šolskih telovadnic po izredno ugodni ceni, medtem ko bodo posamezna društva krila le žive stroške (13 tisoč lir na uro za telovadnice 1. kategorije, 11 tisoč za telovadnice 2. kategorije, 9 tisoč lir pa za telovadnice 3. kategorije). Obnovitev konvencije sta v torek, 20. t.m., podpisala občinski odbornik za šport Franco Degrossi in pokrajinski predsednik CONI-ja Stelio Borri. Za izvajanje konvencije je bilo

nalagač ustanovljeno društvo La Tergestina. Konvencijo je posebno pohvalil osrednji italijanski odbor CONI-ja in jo postavil za zgled ostalim italijanskim mestom. Gre namreč za domala idealno rešitev problema izvenšolske uporabe šolskih telovadnic. Tržaški CONI naj bi v kratkem sklenil podobno konvencijo še s Pokrajino Trst. - ED

OBVESTILO BRALCEM

Zaradi preobilice gradiva smo bili prisiljeni izpustiti nekatere članke. Objavili jih bomo v prihodnji številki. Bralcem in sodelavcem se opravičujemo. -URED.

SLOVENSTVO, SVOBODA, DEMOKRACIJA, KRŠČANSKE VREDNOTE

IVAN ŽERJAL

Ob tej priložnosti se je v veliki dvorani Kulturnega doma zbralo mnogo ljudi. Številni izmed njih so bili bivši, pa tudi sedanji člani Radijskega odra, ki so se na koncu vsi skupaj dali fotografirati na odru. Veliko je bilo tudi političnih predstavnikov tako iz matične domovine kot iz zamejstva, in predstavnikov kulture, ki so s svojo prisotnostjo potrdili pomembno vlogo tega "nevidnega gledališča", ki je v desetletjih obstoja in delovanja pripravil in izvedel 20.000 radijskih iger.

V svojem nagovoru je prof. Marijan Kravos med drugim dejal, da je neprecenljiva vloga Radijskega odra za naše ljudi ravno v dejstvu, da je ponesel "cvet naše in svetovne dramatike v lepi slovenski besedi in vsak slovenski dom". Danes se ozira nazaj z velikim spoštovanjem do vseh vzornikov, pedagogov, sodelavcev in prijateljev, predvsem do tistih, ki jih ni več med nami. Tu se je govornik spomnil zlasti na prof. Jožeta Peterlina in njegovo ženo gospo Lojzko Lombar, Stano Kopitar, prof. Maksa Šaha, Marinko Teuerschuh, Pavleta Bajca, Glavka Turka in Marijo Mislaj. Nje, kot mnoge druge člane RO, je zaznamovala neizmerna ljubezen "do slovenskega človeka v zamejstvu in po svetu, posebej do mladine, ljubezen do slovenske besede in pravorečja, ljubezen do svobode in demokracije, ljubezen do krščanskih vred-

To so načela, ki so skozi 50 let vodila člane Radijskega odra. Podčrtal jih je sedanji predsednik RO prof. Marijan Kravos v slavnostnem nagovoru na slovesni proslavi 50-letnice te ustanove, ki je bila v soboto, 24. maja, v Kulturnem domu v Trstu.

not." RO, je še dejal prof. Kravos, je vsa leta "vzgaljalo govorno kulturo zamejskega človeka, mu nudilo možnost utrjevanja sposobnosti nastopanja v javnosti, širil njegovo kulturno obzorje... in tudi danes še ni odnehal. V tem je vsa dragocenost pedagoškega dela naše skupine." Vendar, je pripomnil, vse to ni nikoli zadostovalo, da bi se lahko kdo od njega preživljal, niti v najboljših časih ne. Tudi zato so člani RO (okoli 250 ljudi) stalno odhajali.

Spored večera, ki sta ga povezovala Anka Peterlin in Livij Valenčič, se je po pozdravih gostov nadaljeval s predstavitevijo zbornika in zgoščenke, ki jih je RO izdal ob svoji 50-letnici. Zatem so nastopili nekateri sedanji člani RO Ivan Bužecan, Matejka Peterlin, Andrej Pisani, Marinka Počkaj, Aleksij Pregarc in Franko Žerjal, ki so odigrali nekaj odlomkov iz dveh nagrajenih iger natečaja, ki ga je RO razpisal ob tej

Slavnostni govornik je bil sedanji predsednik RO prof. Marijan Kravos (Foto Kroma)

priložnosti: Salome 1994 Ladislava Črnologarja in Sam' še enkrat pejmo Maje Lapornik. Slovesno proslavo pa je zaključil nastop Godalnega kvarteta Glasbene matice, ki je izvedel Kvartet št. 3 Romantico Pavleta Merkuja.

SLOVENSKA BESEDA V TRŽAŠKEM OBČINSKEM SVETU

FOTO KROMA

V ponedeljek, 26. maja, je bila prva seja novoizvoljenega tržaškega občinskega sveta. Predsedoval ji je svetovalec Slovenske skupnosti Peter Močnik, ki je na začetku tudi v slovenščini voščil vsem uspešno in plodno delo. Svetovalci so nato izvolili predsednika in podpredsednika sveta: predsednik je ponovno Ettore Rosato (PPI), podpredsednik pa Bruno Sulli (AN). Župan Riccardo Illy pa je potrdil odbornike.

KULTURNI VEČER V NABREŽINI

OD SLIVNEGA DO KRIŽA

ERIK DOLHAR

To je bil naslov dobro uspelega kulturnega večera na dvorišču srednje šole Igo Gruden, ki ga je v soboto, 24. maja, priredilo odborništvo za šolstvo in kulturo občine Devin-Nabrežina ob koncu letošnje kulturne sezone.

FOTO KROMA

Nastopili so šolarji in dijaki šol Igo Gruden in Josip Jurčič, godbeno društvo Nabrežina, otroci godbene šole Glasbene matice in MePZ Igo Gruden iz Nabrežine. Po uvodnih korakih nabrežinske godbe sta spregovorila ravnatelj nabrežinske srednje in osnovne šole Zvonko Legiša in Marina Castellani, nakar je

prevzela besedo odbornica za šolstvo in kulturo Vera Tuta Ban. Skupna misel vseh treh govorov je bila, da je do te prireditve prišlo po sili razmer pod eno in isto streho, ker se je morala devinska šola za celo leto preseliti zaradi popravil, ravno tako kot godba, ki je brez sedeža, kot društvi Igo Gruden in Sokol, tako da

je postalo poslopje srednje šole center kulturne dejavnosti v občini, saj so bili prostori do zadnjega kotička prepojeni s kulturo. Podžupanja Tuta Ban je poudarila, da se je občina z veseljem odzvala predloženemu nabrežinskemu društvu, da bi nekoliko drugače zaključili letošnjo kulturno sezono in tako obeležili tri pomembne obletnice: 100-letnico nabre-

žinske godbe (slavnostna prireditve bo julija), 120-letnico prve omembe vaškega pevskega zbora in 70-letnico ukinitve slovenske šole. "Iz zdravih korenin lahko premostimo težave današnjega časa," je med drugim dejala Vera Tuta Ban.

Velika množica (od 300 do 400 prisotnih) je z navdušenjem spremljala dvourni spored, med katerim so se zvrstili šolarji OŠ Jurčič z recitacijo Lajna drajna, nekako lepljenko otroških pesmi, ki jih je na harmoniko odlično spremljal srednješolec Igor Košuta. SŠ Igo Gruden se je predstavila z modernim plesom ob spremljavi pevskega zbora in z dvema prizorčkoma v narečju. Pevski zbor Igo Gruden je v mešani zasedbi pod vodstvom Bojane Kralj zapel pet pesmi, večer pa se je zaključil s skupno pesmijo Od Slivnega do Križa, ki so jo zapeli doma vsi udeleženci tega lepo uspelega kulturnega večera ob zvokih domače godbe na pihala.

OBČNI ZBORI NABREŽINSKIH DRUŠTEV

VSESTRANSKO PESTRO DELOVANJE, IN VENDAR TEŽAVE OSTAJAJO...

Pred tednom dni je bil v župnijski dvorani v Nabrežini redni občni zbor domačega kulturnega društva Igo Gruden in športnega društva Sokol. Občni zbor je potekal po pravilih novega statuta in je bil torej delovne narave brez izvolitve novih organov, temveč z odobritvijo letnega obračuna.

FOTO: KROMA

Predsednik Niko Pertot je po običajnem uvodu s pozdravom maloštevilnim članom prešel na krajše poročilo, iz katerega je izsevalo skoraj brezupno stanje na športnem področju, kar je v glavnem posledica nerazpoložljivosti občinske telovadnice. Sledil je daljši poseg kulturne referentke Maje Lapornik, ki je natančno poročala o vrsti pobud, ki so se zvrstile od zadnjega občnega zboru. Pozdrave občnemu zboru je poslala podžupanja Vera Tuta Ban, medtem ko je predstavnik ZSDI Mirijan Žagar izrazil željo, da bi se kriza Sokola čimprej končala in bi to društvo spet zasedlo tisto mesto, ki mu v zamejskem športu pritiče. Sledili so krajša razprava o resničnem stanju v društvu in dopolnila k predsednikovemu poročilu.

Ob robu občnega zboru, ki je v preteklih letih bil živa priča kresanja mnenj članov

in resnih ter živahnih diskusij med člani, bi še enkrat na kratko prikazali, kakšno je resnično stanje v občini Devin-Nabrežina, tej "narodnostno najbolj izpostavljeni občini" (kot smo dolga leta slišali od uglednih politično-kulturno-gospodarskih predstavnikov!).

Športno društvo Sokol preživlja hudo krizo, ki je po tridesetletnem uspešnem delovanju sad preutrujenosti maloštevilnih članov in predvsem pomanjkanja športnih struktur. Kljub temu pa bi bilo krivično, če bi trdili, da v občini ni športnega delovanja. Sam Sokol ima izredno delavno balinarsko sekcijo, ki na prostovoljno zgrajenih stezah deluje od zgodnje pomladi do pozne jeseni in tam prireja uspešne deželne in mednarodne turnirje. Njeni člani so poleg udeležbe na raznih gostovanjih prisotni tudi na

deželnih in vsedravnih prvenstvih. Ženska odbojarska ekipa je kljub težavam do konca izpeljala deželno prvenstvo in lansko poletje so sama dekleta zelo uspešno izpeljala 24 ur odbojke na Sokolovem travniku! Če temu dodamo, da v občini uspešno delujeta še vsaj dve slovenski športni društvi, t.j. SK Devin in Grmada, ter da se število otrok stalno krči, vidimo, da bi pravzaprav bilo v danih pogojih težko narediti kaj več.

Oglejmo si delo kulturnega odseka nabrežinskega društva. Neskromno lahko trdimo, da kulturniki delajo čudeže! V lanskem sezoni so izdali dve knjigi: prvo ob tridesetletnici Sokola in drugo o Nabrežini od prazgodovine do prve svetovne vojne, o kateri je naš časopis že poročal in ki je žela izreden uspeh. Isti kultur-

niki so tudi letos organizirali uspešno razstavo kamnarske obrti, s katero so gostovali tudi v Gorici in ki je med publiko žela veliko zanimanje. Poglavje zase predstavlja dramski društveni odsek, ki ga zelo uspešno in vztrajno vodi Maja Lapornik, prava duša kulturnih pobud. Tudi letos so se predstavili, sicer v Križu, (ker v nabrežinski občini ni ene same dvorane, kot smo že večkrat brezuspešno opozorili!) z uspešno Goldonijevih *Primorskih zdrav*, s katero bodo nastopili tudi na letošnjem festivalu domačih amaterskih odrov v Mavhinjah. Poleg dramske skupine se uspešno nadaljuje tudi delovanje pevskih zborov tako v moški kot v ženski in mešani zasedbi, ki so dosegli dobro glasbeno raven. Naj še omenimo uspešno Prešernovo proslavo na prostem, na starem vaškem trgu Kržada, ki je originalno združila vse pevske zборе, delujoče v občini, ki so vsak po svoje počastili našega pesnika.

Tako je torej delovanje v nabrežinskem društvu, ki vadi v zasebnih hišah in nastopa ali na prostem ali pod tujo streho. Prepričani smo, da to ni malo in da v podobnih razmerah ter ob večletni brezbriznosti merodajnih krogov, je skoro nemogoče zahtevati kaj več. Krizo v športu nadomeščajo domači navdušenci s kvalitetnimi kulturnimi pobudami (saj vemo, da se kulturniki povsem istovetijo s športniki in obratno); vsi pa se trudijo, da bi se ne izbrisala naša prisotnost v tej "narodnostno najbolj ogroženi občini" in do danes jim to uspeva. NK

OBVESTILA

SKLAD MITJA ČUK vpisuje otroke v poletna središča. 1) Poletno središče v otroškem vrtcu na Proseku: od 1. do 14. avgusta od 8. do 17. ure. 2) Poletno središče v otroškem vrtcu na Opčinah: od 18. do 30. avgusta od 8. do 17. ure. Vpisovanje v uradih na Narodni ul. 126 na Opčinah, vsak dan med 13. in 15. uro, razen ob sobotah (tel. 212289). 3) Poletno varstvo na Opčinah: od 1. julija do 30. septembra od 8. do 13. ure (možno vpisovanje iz tedna v teden).

ZAČETNI TEČAJ ročnega tkanja, ki ga vodi Magda Tavčar pri Skladu Mitja Čuk, ima na razpolago še nekaj mest. Informacije pri Skladu, Narodna ul. 126, Opčine, tel. 040/212289.

DRUŠTVO SLOVENSKEK izobražencev v Trstu vabi na okroglo mizo ob izidu knjige dr. Rafka Dolharja *Leva sredina in tržaški Slovenci - II. del*. Diskusijski večer, pri katerem bodo sodelovali pro-

tagonisti takratnega političnega dogajanja, bo v Peterlinovi dvorani v Donizettijevi ulici 3 v Trstu v ponedeljek, 2. junija, ob 20.30.

MESEČNA MAŠA za edinost bo v Trstu, Marijin dom ul. Risorta, v ponedeljek, 2. junija, ob 17.30. Vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda.

URA MOLITVE za duhovne poklice, mladino in družine bo v četrtek, 5. junija, ob 17. uri v barkovljanski cerkvi. Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva vabita vernike vseh župnij k čim številnejši udeležbi, kajti "žetev je velika, delavcev pa malo".

DAROVI

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: v spomin na Adrijanino teto Emilijo Černigoj daruje Elvira Feri 50.000 lir.

ZA KARITAS v Ajdovščini: N.M. 50.000; A.G. 50.000; V.F. 50.000.

ZA CERKEV v Ricmanjih: starši otrok prvoobhajancev 300.000 lir.

V soboto, 31. maja, bo ob 20. uri v nabrežinski cerkvi

SLOVESNI ZAKLJUČEK ŠMARNIC

S SPOREDOM: sv. maša, govor predstojnika Sv. gore, litanije, vokalni trio Musica noster amor.

ŽUPNIJSKA GLASBENA ŠOLA V MAČKOLJAH

vabi na

ZAKLJUČNO PRIREDITEV

V petek, 6. junija, bodo ob 18. uri gojenci sodelovali s petjem in igranjem pri sv. maši. Nato bodo imeli kratek koncert. Prireditev bo sklenil harmonikaš Adam Selj.

"Z RAČKO NA POTEPI" ALI O POMENU OTROŠKEGA PETJA V DEVINU

Otroški zbor Ladjica iz Devina je z nedeljskim zaključnim koncertom končal svoje deveto leto delovanja, čeprav ga v nedeljo, 1. junija, še čaka nastop na otroški zborovski reviji v Sežani. Devet let se v Devinu zbirajo otroci iz te in ostalih okoliških vasi ter pod vodstvom Olge Tavčar in - prej ob pomoči Mirjam Bratina, zadnja leta pa Marje Feinig - pojejo in si pridobivajo osnovno glasbeno znanje tudi z igranjem na Orffov instrumentarij, kljunasto flauto in kitaro. Mnogi otroci, ki so pred devetimi ali manj leti začeli odkrivati lepoto zborovskega petja pri tem zboru, so danes aktivni člani dekliškega zbora Devin in Moškega zbora Fantje izpod Grmade. Že ta podatek torej jasno opozarja, da je vloga tega otroškega zbora za Devin in širšo okolico bistvenega pomena.

Zbor po svoji starostni strukturi v glavnem sestavljajo učenci prve stopnje osnovne šole, nekaj je otrok iz vrtca,

Zborček s pevovodkinjo Olgo Tavčar

ostali pa so učenci 4. oz. 5. razreda osnovne šole oz. srednje šole. Prav zaradi starostnih razlik je delo v takem zboru zahtevno in težavno, saj so nujne omejitvene programske izbire. V tem smislu je bil tudi izbran nedeljski spored, ki se je začel s šopkom ljudskih pesmic. Ob spremljavi kitar Sare Magliacane in Matije Frandoliča so otroci zapeli pet pesmi iz bogate slovenske zakladnice. Po glasbenem intermezzu, ki sta ga samostojno, a tudi v duetu

podala omenjena mlada kitarista, so otroci ob klavirski spremljavi prof. Barbare Corbatta, ki rada sodeluje z zborom Ladjica, zapeli deset otroških pesmic, ki so jih zbrali pod naslov *Z račko na potep*. Kot je povedala povezovalka sporeda Ivana Legiša, so otroci šli na nekakšno pevsko potovanje, ki so ga začeli z Ježevo pesmico o rački, ki želi na pot. S pesmijo *Tri ladjice* so se poklonili spomenu skladatelja Janeza Kuharja, ki je umrl pred nekaj dnevi v

Ljubljani; nato pa so predstavili v slovenski priredbi angleško, francosko, belgijsko, češko in eskimsko pesem ter na koncu še Habetovo *Moniko* in *Zjutraj* rajnega tržaškega skladatelja Ubalda Vrabca.

Bogat in lepo podan spored je pričal o resno zastavljenem delu, ki rojeva tudi dolgoročne pozitivne rezultate, saj se mnogi pevci odločajo tudi za učenje instrumenta pri kaki glasbeni šoli.

V zahvalni in pozdravni sklepni besedi pa je pevovodinja Olga Tavčar med drugim poudarila, da je za uspešno delovanje vsakega otroškega zbora važno predvsem to, da pride do tesnega sodelovanja s starši. Brez tega je delovanje skoraj nemogoče.

Razmere v Devinu pa so take, da je delovanje tega zbora zelo važno. Pomembno je bodisi za osebno rast posameznih otrok, ki pri njem sodelujejo, bodisi za širšo skupnost, saj se otroci tudi tako naučijo, da so sestavni del širše skupnosti, ki želi s svojo prisotnostjo pričati in bogatiti kulturno tradicijo tega kraja in okolice.

PREMIERA IGRE "TAJNO DRUŠTVO PGC"

V Slovenskem kulturnem klubu člani gledališkega krožka že več mesecev vadijo novo celovečerno igrico. Tudi letos so se odločili za mladinsko igro, saj je Lučka Susič, ki je obenem tudi mentor in režiser skupine, dramtizirala in priredila Ingoličevo uspešnico *Tajno društvo PGC*.

Igra, pri kateri nastopa petnajst mladih igralcev in igralk, bo doživela krstno uprizoritev v nedeljo, 8. junija, ob 19. uri v Marijinem domu v Rojanu. V soboto, 7. junija, pa bo v isti dvorani ob 17. uri za člane in prijatelje Slovenskega kulturnega kluba predpremierna uprizoritev.

Glavne vloge so bile zaupane trem nadebudnim fantom: Ivu Lacchiju, Roku Opeltu in Eriku Sancinu. Ob njih pa nastopa še nekaj mlajših igralcev in igralk: Veronika Špacapan, Ketty Furlan, Jasna Legiša, Sandi Vato-

vani in Nada Petaros. Vloge odraslih pa bodo odigrali Breda Susič, Alenka Štoka, Mitja Petaros, Matjaž Rustja, Sara Perini, Nadja Roncelli in Aleksij Štoka. Za sceno je poskrbela Magda Samec.

Vsi, ki bi torej radi preživeli prijeten večer ob smehu in sprostitvi, so vabljeni na ogled predpremierne in premierne uprizoritve igre *Tajno društvo PGC*. - B. SUSIC

USPEH 35. PRAZNIKA ČEŠENJ

O kulturni prireditvi ob 35. Prazniku češenj smo že obširno poročali. Konec tega tedna pa je v Mačkoljah potekal praznik kot tak, ki je, lahko to rečemo, doživel rekorden obisk ljubiteljev zabave ter domače hrane in pijače. Od petka, 23. maja, do ponedeljka, 26., je bil vsak večer ples z ansambli *Happy Day*, *Pop Design* in *Kraški kvintet*; v nedeljo, 25. maja, pa je popoldne nastopil tudi pihalni orkester iz Nabrežine.

OB 10-LETNICI DRUŠTVA JADRO IZ RONK

Z JADROM PO MORJU BRAZILSKE GLASBE

FOTO BUMBACA

10

ČETRTEK
29. MAJA
1997

V petek, 23. maja, je v Kulturnem domu nastopil brazilski kitarist in vsestransko zanimiva osebnost Alberto Chicayban. Rojen leta 1950, je skladatelj, glasbeni vodja gledaliških, filmskih in televizijskih skladb, odličen poznavalec sveta glasbe (v svoji domovini je poučeval zgodovino brazilske glasbe na državnih šolah), pa tudi natančen raziskovalec tega, kaj lahko glasba pomeni za človekovo dušo. V zadnjem času biva v naši deželi in deluje v Trstu kot kulturni posrednik, koordinator psihoterapevtskih laboratorijev, v katerih se z uspehom poslužuje t.i. "muzikoterapije". Na goriškem odru je poudarjal tipično brazilsko otložno-disonančno zvočnost, ki poslušalca z zaprtimi očmi vodi na osončene tropske plaže pod palmami. V kar dobri italijanščini z brazilskim naglasom je med eno pesmijo in drugo z nevsiljivo duhovitostjo in skromnostjo v drobnih utrinkih nakazal glavne osnove in značilnosti brazilske glasbe na tak način, da jo je še nevedč poslušalec vzljubil. Odprlo se nam je okno v svet multietničnega in poliritmičnega izraza brazilske narodne in ljudske glasbe, ki je danes še zelo vitalna, bistven kulturni element in ne le zaprašena folklor ali zgodovinski spomin... Ugotavljal je, da poznamo Evropejci brazilsko glasbo, ki je zanje več kot konjiček, na zelo površen način, ker je za nas pač oddaljena. Za njeno razumevanje je potrebna različna občutljivost. Ne obstaja samo samba, ampak na tisoče ritmov; nastali so iz nešteti vplivov in spajanja tradicij milijonskih - izobraženih! - ljudstev, ki so jih portugalski osvajalci privedli kot sužnje na južno-ameriško celino. Z živetim petjem in ob spremljavi treh vrst kitar je nakazal sloge in zvrsti, kot so samba, bossanova, brazilski tango itd. In vsaka skladba je bila odkritje...

Večer latinskoameriške glasbe je priredilo - v sodelovanju z Upravnim odborom Kulturnega doma - Slovensko kulturno in rekreativno društvo Jadro, ki deluje na obsežnem območju od spodnjega Posočja do sončnega dela goriškega Krasa in morske obale; letos praznuje 10-letnico

svojega dragocenega obstoja. Za intermezzo koncertu je poskrbela odbornica Liliana Visintin, ki je ob tenkočutnih notah kitarista prebrala tri svoje poezije v španščini. Predsednik društva Karlo Mucič, pozoren opazovalec tega, kaj pomeni slovenskost za dušo človeka, ki je potopljen v italijansko okolje, se je v uvodnem nagovoru spraševal, ali bodo Slovenci v Laškem obstali; "to je odvisno od vseh nas, od pozitivnih odnosov, ki jih bomo vzpostavili med sabo in med različnimi generacijami," je ugotavljal. Od samega začetka je imelo društvo svoje specifičnosti, ki so bile različne od značilnosti podobnih društev na Goriškem in Tržaškem. Gre pač za različne občutljivosti... Dokazal nam je, da je za Slovence v Laškem ohranjanje narodne zavesti več kot konjiček; tega se Goričani in Tržičani (*stricto sensu*) verjetno zavedamo na (pre)površen način, ker je Laško za nas pač oddaljeno od glavnih slovenskih zamejskih središč. Člani SKRD Jadro si z zavzetostjo pri številnih dejavnostih prizadevajo, da bi jim pripadnost slovenstvu ne bila le zaprašena folklor ali zgodovinski spomin... Na noge so postavili svoj sedež-ognjišče in povezovalno jedro, ki opozarja tudi večinski narod na slovensko prisotnost. Prirejajo se zanimivi kulturni večeri, koncerti, likovne razstave, okrogle mize, tečajji (slovenščine in čipk), sodelovanje z dvojezično knjižnico in šolo ter večnamenskim kulturnim središčem. Vse to se dela s srcem. In vsaka taka pobuda je odkritje...

DD

Razstava in abonmajska predstava SSG v Kulturnem domu

V galeriji Kulturnega doma bo v ponedeljek, 2. junija, ob 10. uri otvoritev samostojne razstave v Trstu živeče ilustratorke Vesne Benedetič. Razstava bo odprta do 20.6.

V ponedeljek, 2. junija (red A), in torek, 3. junija (red B), bo ob 20.30 v Kulturnem domu zadnja letošnja gledališka predstava v abonmaju SSG, gostovanje ljubljanskega gledališča *Kulturni dom Španski borci* s komedijo *Denar z neba*.

TROJICA KNJIG KROŽKA VIRGIL ŠČEK

IGOR DEVETAK

V Katoliški knjigarni na Travniku so predstavili zadnjo zbirko "belih priročnikov" Krožka za družbena vprašanja Virgil Šček. V imenu gostiteljev je srečanje s trojico avtorjev in urednikom zbirke Ivom Jevnikarjem uvedla prof. Marija Češcut.

Predstavitelji knjižne zbirke Krožka Šček, ki redno in prizadevno prispeva dragocen delež k osveščanju naše skupnosti, je v tem času že običaj tudi za Gorico, rednost izhajanja pa prava krepost. V prejšnjih letih so izšle po štiri knjige: zamrznitev prispevkov na deželi je letos eno, žal, onemogočila. Protagonisti goriškega srečanja so bili trije avtorji zvezkov dr. Robi Sturman, mag. Egon Pelikan in dr. Raško Dolhar, prva dva prvič gosta v goriški knjigarni. Na beli mizi pod našimi očmi so stali beli stolpiči po zunanji obliki bolj skromnih publikacij, nosilcev tehtnih, dragocenih vsebin. Te sodijo v javno in politično življenje Slovencev, manjšincev, toda po sili razmer zasedajo tudi zasebno življenje. Okolje, v katerem smo zrasli, je zahtevalo, da smo se brez prestanka zlasti v razmerju z narodom-sosedom opredeljevali za to, kar smo: Slovenci, živeči pod tujo oblastjo in kasneje onkraj matičnih meja.

Zvezek št. 20 letošnje zbirke je študija v italijanščini dr. Robija Sturmana, diplomanta na tržaški univerzi, o društvih in časopisih, skratka življenju tržaških Slovencev v času med pomladjo narodov in začetkom organizirane strankarske diferenciacije leta 1890. Knjiga je v italijanščini zato, ker jo ponuja avtor v roke predvsem italijanskemu bralcu: ta naj spozna takratna narodna prizadevanja tržaških Slovencev, ko so polagali temelje svojega obstoja; zaradi preglednosti in samozavestnih pisčevih tez pa je nič manj koristna slovenskemu bralcu. Prepričljivo nam govori dejstvo, da so društva in časopisi - tedaj kot danes - pospeševalci narodne rasti.

Mag. Egon Pelikan, goriški rojak, rojen v Ljubljani, je v 21. zvezku Krožka Šček zbral govore Engelberta Besednjaka, s

katerimi je politik goriškega rodu kleno nastopal v poslanski zbornici italijanskega parlamenta v letih, ko je nanj že legla tema fašističnih političnih zablod. Navezava na govore Virgila Ščeka se sama vsiljuje, saj je dr. Besednjak prevzel v rimski zbornici Ščekovo poslanstvo. Ko bodo izšli v knjigi tudi rimski govori in interpelacije Josipa Vilfana, bo slika političnega življenja Slovencev v Italiji po prvi svetovni vojni jasnejša. Čeprav je njihovo zavzemanje za temeljne pravice slovenske in hrvaške manjšine padalo na gluha ušesa zaradi najprej nastajajočega, kasneje pa že uveljavljenega fašizma, torej grenka usoda podrejenega položaja, so Besednjakovi

na evropskem prizorišču, star le trideset let!

Knjigo Leva sredina in tržaški Slovenci - 2. del je dr. Raško Dolhar krstno predstavil, saj je sveža prišla iz tiskarne. V njej piše avtor v prvi osebi: v prvih 70. letih je bil "na barikadah tržaškega občinskega sveta" in je redno segal po dnevniku, tako da sta danes njegovo osebnostno pričevanje in ocena obdobja utemeljena na množici dejstev. Bilo je prelomno obdobje; Guido Botteri je o njem rekel, da predstavlja prelom buržujске nacionalistično nastrojene tržaške tradicije. Slovenci so tedaj vstopili v vlado goriške in tržaške občine in pokrajine kot enakopravni sogovorniki, zahvaljujoč se sporazumevanju med italijanskimi demokrati in socialisti. Bili so tedaj ljudje, ki so verjeli, da se bo svet zato pogrzel. Knjiga prinaša kroniko in komentarje k iskanju pravice sicer podrejene slovenske skupnosti, uspe-

Za mizo (od leve): dr. Robi Starman, mag. Egon Pelikan, dr. Raško Dolhar, Ivo Jevnikar (Foto Bumbaca)

nastopi le želi sadove. Z ostro govorniško sposobnostjo je drezal v egocentriem italijanskih politikov.

Knjiga je nastala kot stranski učinek Pelikanovega preiskovanja zgodovine katoliškega socialnega gibanja v Julijski krajini v letih '20 in '30. Danes Besednjakovi govori končno obstajajo kot dragocen dokument in vir spoznavanja politične prakse, ki bi se kako koristila. "Ko bi bilo danes v Sloveniji vsaj nekaj politikov takšnega profila, bi bili srečni..." je kdo pristavil med predstavitvijo. Saj je dr. Besednjak nastopil

he in neusphe. Dr. Dolhar pa dodaja, da so bila včasih pogajanja v sredinsko levicarski večini nevredna politike, bolj podobna pouličnemu mešetarnju. Opisani dogodki so daleč in vendar je tisto obdobje tudi blizu. Danes si želimo, da bi nam vladajoča levo-sredinska večina pripravila boljše čase v demokratični državi, ki določil lastne ustave glede pravic narodnih manjšin doslej ni še nikoli spoštovala. In še eno je izšlo iz srečanja: iščejo se peresa, ki bi začela zapisovati tudi bližnjo goriško preteklost.

KOSOVELOV VEČER NA VRHU

V ponedeljek, 19. maja, nam je Mladinski pevski zbor Vrh sv. Mihaela že zopet pripravil prijetno preseženje. V nabito polni dvorani KSD Danica je bila proslava, s katero so se Vrhovci poklonili spomenu Srečka Kosovele, rahločutnega pesnika našega Krasa. Zamisel za proslavo, ki je nastala ob že tradicionalnem izletu z naslovom *Po sledovih slovenskih pesnikov in pisateljev*, ki ga zbor vsako leto pripravljajo - lani je obiskal Tomaj in okolico -, so uresničili vsi člani in odborniki mladinskega zbora. Večer se je začel z nastopom zelo številnega vaškega otroškega zbora, ki ga vodi Marija Tavčar-Feinig. Zapeli so serijo otroških pesmi ob spremljavi Orff instrumentov in kitar. Sledil je nastop predsednika Mladinskega pevskega zbo-

ra Marka Cotiča, ki je v svojem nagovoru poudaril pomembnost tovrstnih kulturnih srečanj, še posebno v današnjem svetu, podvrženem premoči televizije in drugih množičnih občil, ki kulturi niso prijazna. Obenem je poudaril trud in požrtvovalnost, ki so ju vrhovski otroci in mladina vložili, da bi pripravili ta večer, kar bi moralo biti vsem nam v zgled. Sledila sta nastop mladinskega pevskega zbora Vrh sv. Mihaela pod vodstvom Damijane Čevdek in recital Kosovelovih pesmi, ki ga je pripravila in uredila Doriana Devetak-Bagon. Mladi Vrhovci in Vrhovke so prebrali znane in manj znane Kosovelove impresionistične pesmi, ki obravnavajo od blizu bodisi kraško stvarnost bodisi pesnikovo tragično usodo. *Dulcis in fundo* je bil vsem dobro poznani Mešani pevski zbor Rupa-Peč, ki je s svojim nastopom slovesno sklenil bogati kulturni večer.

MATERINSKI DAN V ŠTEVERJANU

V torek, 20. maja, je SKPD F.B. Sedej priredilo z rahlo zamudo Materinski dan. Program je potekal v Sedevem domu po šmarnični pobožnosti. Oblikovala sta ga otroški zbor in otroška dramska skupina. Prvi se je predstavil zbor z glasbeno pravljično *Medvedek Medo-medo*. Pod vodstvom Valentin Humar in Barbare Peršič na klavirju so mali pevci prikazali celo vrsto pesmic o živalcah, ki so se jih naučili pri rednih pevskih vajah. Sledila je uprizoritev igrice *Torta za mamo*, ki jo je režirala Kristina Corsi. Z živahno in komično igro so otroci prikazali pripravo na Materinski dan. Kljub prizadevanju pa jim torta ni uspela, zato so vsi nastopajoči otroci nagradili svoje mamice v dvorani z vrtnicami.

VH

V ŠTANDREŽU

ZABAVNA ENODEJANKA NA PRAZNIKU ŠPARGLJEV

V nedeljo, 25. maja, se je pod večer razlegal sproščen smeh po prostornem, smotno urejenem župnijskem parku v Štandrežu. Začel se je Praznik špargljev. Nedeljski spored je uvedel MePZ Sedej iz Števerjana, ki je pod vodstvom Bogdana Kralja lepo zapel nekaj pesmi. Za prešeren uvod tradicionalnega štandreškega praznika so poskrbeli vsem dobro znani člani dramskega oddelka PD Štandrež Majda Zavadlav, Božidar Tabaj in Marko Brajnik. Obiskovalci praznika si pač po običaju pričakujejo nastop domače dramske družine in ta jih tudi letos ni razočarala. Pravzaprav jim je tokrat nudila še več. Zaradi pomanjkanja primernih tekstov so na podlagi najdenega gradiva igralci sami osnovali enodejanko in ji dali naslov *Čudna bolezen*. Iz radijskega poročila gospa Štefka izve za čudno albansko, gozdarsko gripo, ki naj bi bolnika prisilila glodati les. Ker pa je sama grizla paličico, na kateri je bil sladoled, je pač prepričana, da je tudi njo napadla bolezen. Gotova je, da ne bo preživela noči, ker jo boli glava, ji je vroče, a obenem mraz, gre ji na bruhanje... Neprenehoma kliče moža Milana, prosi ga zdaj to, zdaj ono, da je ubožec ves utrujen. Ko pa se končno pojavi zdravnik in gospe izvleče iz grla sladoledno paličico, ji razkrije, da z možem pričakujeta šestega otroka...

Nastopajoči so besedilo podali v pristnem štandreškem narečju z značilnim besednim redom, italijanskimi izposojenkami in nedolžnimi kletvicami. Šepetalka Marinka Leban ni imela veliko dela v svojem skritem kotičku. Igralci so namreč naravno, sproščeno posredovali vsebino in prepričljivo orisali like. Po daljšem premoru smo spet lahko zaploskali Božidarju Tabaju in njegovemu ostremu čutu za dograjevanje značajev. Marko Brajnik je bil pomirjujoč zdravnik, Majda Zavadlav pa prisrčna, izrazita gostobesedna Štefka.

Oder je bil opremljen z mikrofonom, tako so lahko vsi bolje sledili dogajanju. Igralec PDG Janez Starina je z dragocenimi nasveti pomagal štandreškemu komedijantom, da so svojemu bogatemu repertoarju dodali še eno učinkovito veseloligro.

- IVA KORŠIČ

PEVSKI ZBORI V KC LOJZE BRATUŽ

Prejšnjo nedeljo, 25. t.m., je bil v Kulturnem centru pešter, prijaten in domač nastop treh prijateljskih zborov; peli so MePZ Rupa-Peč, MoPZ Mirko Filej in gorenjski zbor iz Kroke v treh zasedbah. Poročilo te zelo uspele prireditve prihodnjic.

V DOLU BOMO KONČNO IMELI SVOJO CERKEV!

DANIJEL DEVETAK

Na Goriškem se že dolgo ni gradila kaka nova cerkev. Ena hitro rase ob križišču na Palkišču, poleg državne ceste, ki pelje proti Trstu...

7. oktobra lani je nadškof Bommarco blagoslovil temeljni kamen in tako se začenja uresničitev 50-letnih sanj župnika Bernarda Špacapana, očeta zamisli. Izvajanje načrta z zavzetostjo in kleno voljo vodi vaščan Milko Visintin, aktiven član občinskega sveta, krajevnega društva in stranke SSK. Na naše uredništvo je prišel s številnimi, za vaško skupnost zgodovinskimi, fotografijami in s kupom načrtov, dokumentov, dovoljenj. Italijanska birokracija ne prizanaša niti svetemu... Pokazal nam je zanj dragoceno izjavo, ki jo čuva kot pravo svetinjo: pooblastilo škofa s podpisom jamejskega župnika, da je on, Milko, pooblaščen, da vodi in spelje dela gradnje cerkve. To z gledno dejanje zaupanja je zanj velik dar in hkrati vir zavzetosti.

Kakšno je trenutno stanje?

Pred kratkim smo pokrili streho. Zdaj je na vrsti tlakovanje, nato se bomo lotili oltarja, ki ga mora odobriti škofijska komisija *Arte sacra*. Prišlo je sicer do majhnega nesoglasja, ker je od škofije poverjeni arhitekt hotel, da se kip zavetnice fatimske Matere božje, na katerega so vaščani zelo navezani, premesti kam h kraju in vsekakor ne na glavni oltar. Ljudje pa tega nočejo pod nobenim pogojem. Zavetnico svoje vasi hočejo imeti na sredi! Upam, da se bo upoštevala volja ljudi.

Škof se - na poti v Trst - večkrat ustavlja pri nas. Pred nekaj dnevi je izrazil svoje zadovoljstvo nad potekom del.

Kaj še manjka?

Čakamo tehnični urad iz Doberdoba, da v kratkem uredi razsvetljavo. Dobrotnik iz Slovenije je obljubil, da nam naredi spovednico. Našli smo drugega dobrotnika, ki se je ponudil, da bo naredil fresko v notranjosti. Uporabili bomo klopi, ki smo jih uporabljali do sedaj v bivši šoli; tudi tu nam je priskočil na pomoč dobrotnik-mizar; ta jih bo skrajšal, ker so predolge.

O vseh teh stvareh stalno obveščam župnijski svet; imam sicer pooblastilo, da o stvareh - tudi bistvenih - sam odločam, toda o vsem seznanjam svet. Zelo sem ponosen na zaupanje, ki ga ima župnik Anton Prinčič do mene; to mi je v veliko podporo.

Dela so potekala hitro. Ste imeli dosti dobrotnikov, pomočnikov? So bili ljudje blizu?

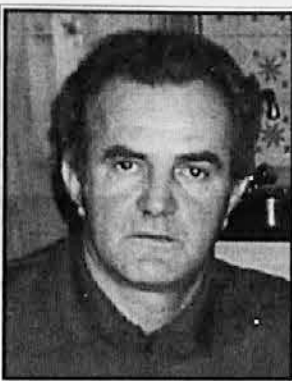
Z dobrotniki je takole: župnik pobira prispevke po družinah. Jaz sem z druge strani zbral imena in podatke vseh

Cerkev na Palkišču pred dvema tednoma

Nekdanji skedenj, kjer danes stoji cerkev

Milko Visintin

„zdomcev“, Doljanov in njihovih potomcev, ki so zapustili rojstno vas; seznanili smo jih z deli in smo pri njih naleteli na neverjeten posluš ter prejeli znatne prispevke. Župnijski svet je odločil, da bo ta denar uporabil za nakup barvnih vitraž; na otvoritvi bomo javno povedali, da so okna dragoceno darilo naših zdomcev. Za izdelavo teh bo poskrbela neka gospa iz Gorice, ki nam je obljubila delo za ugodno ceno.

Škof je pri postavitvi temeljnega kamna sicer optimistično napovedal, da bo otvoritev letos spomladi; to je bilo nemogoče, kar se je tudi izkazalo. Nekaj se je zataknilo, ker je hotel arhitekt spremeniti prvotni načrt glede strehe, pa so se dela zakasnila skoraj za tri mesece.

Glede pomočnikov naj povem tole: mimo so časi, ko so si vaščani pomagali danes enemu, jutri drugemu. Pri gradnji pa ni bilo treba pomoči, ker dobro dela podjetje Lucia na Zottija iz Štandreža.

Katere so značilnosti cerkvice?

Mimoidoči pravijo, da se lepo sklada z okolico. Okrog nje bomo postavili tipičen kraški zid prav iz doljanskega kamna, ne pa npr. iz nabrežinskega. Zvonovi - trije - so že na mestu. Odločili smo se za avtomatično zvonjenje, čeprav je precej stalo; prepričani

smo, da bi bilo to kdaj v prihodnosti dosti težje izvesti kot sedaj. Pod cerkvijo bo manjša dvorana za kakšno srečanje župnijskega sveta, vernikov, za manjše kulturne prireditve in družabnosti ob praznikih.

Zakaj na križišču na Palkišču?

To je bila želja pok. župnika Bernarda Špacapana; videl sem njegove lastnorodne dnevnike, v katerih piše, da bi želel videti v Dolu cerkev prav tam, če se bo res kdaj gradila. To sem dobesedno upošteval v hvaležen spomin. V spodnjem prostoru bi zato rad dal zapisati na tablo, da je prav na tem mestu, v nekdanjem skednju, g. Špacapan prvič maševal po razmejitvi l. 1947. Žene so mu uredile prostor, postavile na mizo prt, nekaj rož; tam so darovali prvo sv. mašo za Doljane.

Poleg tega bi rad zmeraj v istem prostoru uredil in ohranjal arhiv Doljanov, odkar je bila vas ločena od Opatjega sela. Tudi tamkajšnji župnik mi je obljubil pomoč, da bi uredili novejšo zgodovino župnije Opatje selo.

Krajani so bili na začetku sicer nasprotni sedanji lokaciji cerkve. Sedaj so prepričani v to, kar delamo, tam, kjer delamo, ker vidijo, da stvari dobro napredujejo. Za to sem hvaležen tudi župniku, ki je osebno nakazal ljudem razloga za to delo.

Katere so bile poleg pravnih ovir glavne težave pri celotni zadevi?

Problemov - predvsem zapletenih birokratskih ovir in zapletov okrog nakupa potrebne zemljišča in gradbenih dovoljenj - je bilo veliko, tako da smo skoraj obupali. A stvari so se sproti urejale. Zdaj smo sicer proti koncu del. Na začetku pa sem videl toliko težav, da sem v resnici končno razumel, zakaj je bilo treba čakati za uresničitev tega načrta celih 50 let.

Kaj bo cerkev pomenila za zaselke?

Končno imamo svojo cerkev v Dolu za svoje obrede, poroke, pogrebe. Zdaj so vaščani navdušeni. Kapelica bo popolnoma zadoščala potrebam bližnjih zaselkov, ki so Devetaki, Vižintini, Palkišče, Mikoli, Brni, Ferleti in Boneti.

Ali se spominjate na kakšno posebno zbudbo-anekdoto v zvezi z gradnjo?

Kot zanimivost povejmo, da obstaja načrt za izgradnjo cerkve v Dolu, ki ga je naredil Tone Kralj. Šlo je za pretirano velik projekt, pravi podvig, ki bi ga ne mogli izvesti iz finančnih razlogov; poleg tega bi tudi lokacija ne bila primerna ter bi ne odgovarjal razmeram in dejanskemu številu Doljanov.

Še nekaj: v bivšem skednju je bila med prvo vojno vojaška bolnišnica, kjer so tudi umrli številni vojaki.

Kdaj predvidevate, da bo cerkev odprta?

Po tlakovanju in postavitvi oltarja bodo glavna dela nared. Upam, da bomo 50-letnico ločitve od Opatjega sela praznovali s slovesno otvoritvijo cerkvice, nato bomo povabili vse bližnje in daljne prijatelje. To predvidevamo za začetek septembra, ko bomo tudi priredili razstavo o teh 50 letih pričakovanja. Ker bo tedaj tudi 20-letnica spomenika na Palkišču, bomo smotno in složno koordinirali oba dogodka. Še upam v dobrotnike, ker so stroški veliki. Že sedaj pa vabim vse, da se slovesne otvoritve udeležijo.

Za zaključek: kaj vas toliko žene v to delo, da vanj vlagate toliko truda, časa, srca?

Takoj vam povem: moja mama je bila med ženami, ki so gospodu Špacapanu l. 1947 pripravile oltar za prvo mašo v Dolu. Moj oče pa je izdelal oltar fatimske Matere božje, ki je danes v kapeli v bivši cerkvi; za oltarjem je še njegov podpis. Zato sem se zagnal, da bom - s pomočjo župnika in župnijskega sveta, ki mi z zaupanjem stojita ob strani - izpeljal ta načrt za naslednje rodove. Zadovoljen sem in na to ponosen.

OBVESTILA

POLETNA SREČANJA za osnovnošolce in srednješolce v poletnem centru Zavoda sv. Družine, ul. Don Bosco 66, bodo od 16. junija do 18. julija 1997. Zbirališče vsak dan od ponedeljka do petka, od 8. do 8.30. Odhod domov od 12.30 do 13. ure. Na programu bodo igre, delavnice, krajši izleti, petje in še marsikaj zanimivega. Vpisovanje in informacije: Zavod sv. Družine, tel. 530341.

NADŠKOFIJSKO ROMANJE v Lurd. Kot je bilo že javljeno, bo letos od 3. do 9. julija nadškofijsko romanje v Lurd. Vpisovanje se je že začelo in bo zaključeno 15. junija. Kdor še želi priti z nami, naj se oglasi pri dr. Močniku v Zavodu sv. Družine v Gorici, ul. Don Bosco 66 (tel. 530-341). Tam dobite tudi potrebna pojasnila.

POTOVANJE Z Novim glasom na Sicilijo od 7. do 13. julija 1997. Vse udeležence vljudno prosimo, da poravnajo celotni strošek potovanja do 16. junija 1997. Prostih je še nekaj mest. Kdor želi, naj pohiti z vpisom!

KD SOVODNJE vabi na koncert z naslovom *Da v srcu Vašem bi ostale*. Izvajajo Sovodnjska dekleta ob 15-letnici delovanja. Kulturni dom Sovodnje, 30. maja, ob 20.45.

NA PRAZNIK sv. Rešnjega Telesa bo v nedeljo, 1. junija, v goriški stolnici pontifikalna maša ob 19. uri, po maši pa procesija z Najsvetejšim iz stolnice v cerkev sv. Ignacija.

ACM-GORICA vabi k maši za cerkveno edinstvo v ponedeljek, 2. junija, ob 16.30 v Zavodu sv. Družine.

V SOBOTO, 7. junija, bo romanje otrok koprške škofije na Sv. goro, ki ga organizirata Družina in Mavrica. Sv. maša bo ob 10. uri, po maši pa bo pester program.

MISIJONAR LUDVIK Zabret bo v nedeljo, 8. junija, ob 16. uri v mali dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž govoril o svojem misijonu in kazal ski-

optične slike. Vabljeni vsi prijatelji misijonov. Shod Marijine družbe odpade.

ŠIRŠI ODBOR Zveze slovenske katoliške prosvete se bo sestel v četrtek, 5. junija, ob 20.30 v Doberdobo.

KOT PRIPRAVA na ekumenski posvet v Gradcu bo 31. t.m. v središču skupnosti Arcobaleno ob 13. uri družaben trenutek, ob 15.30 pa pogovor o *Cerkvi in spravi*.

V SOBOTO, 31. t.m., bo ob 10. uri v KC Bratuž praznovanje ob 70-letnici ustanovitve podjetja Terpin. Sledita otvoritev in blagoslov novega sedeža v ul. Terza Armata 179.

DAROVI

ZA CERKEV sv. Ivana: N.N. 500.000; T.A. 300.000; K.A. 500.000; P.T. 2.000.000; N.N. 100.000; N.N. 100.000; namesto cvetja na grob Ivanke Gorjan druž. Tommasi 100.000 lir.

ZA NOVO cerkev v Dolu: N.D. 16.000.000 lir.

ZA NOVI glas: druž. Ciglič Kanada 60.000 lir.

Ostali darovi prihodnjič.

SOŽALJE

Ob izgubi dragega očeta Karla izreka globoko sožalje Mariji in Mariu Vizintinu cerkveni pevski zbor Doberdob.

ČESTITKE

Ob pomembni življenjski odločitvi želijo priljubljeni učiteljci **Danili Komjanc** učenci 5. razreda osnovne šole Župančič in njihovi starši veliko sreče in razumevanja v dvoje.

Danili in Claudiu želi Pastirček z vsemi svojimi prijatelji zvrhano mero sreče in božjega blagoslova ob vstopu na novo življenjsko pot.

Tej želijo se pridružujejo tudi uredništvo in uprava Novega glasa ter Goriška Mohorjeva družba.

Prijatelji letnika 70 želijo **Srečku in Nicoletti** ob njunem najsvetlejšem dnevu več sreče, kot si je lahko sama želita.

KATOLIŠKA KNJIGARNA - TRAVNIK 25, GORICA

vljudno vas vabimo na predstavitev knjige **Milana Gregoriča**

POLITIČNI CIKLON NAD ISTRŌ

ALI IZJALOVILJEN POSKUS NJENE DESTABILIZACIJE

Delo in avtorja bo predstavil prof. Jože Hočevar. O temi knjige bo govoril tudi avtor sam.

Petek, 30. maja 1997, ob 18. uri.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

PRAZNIK ŠPARGLJEV V ŠTANDREŽU

SOBOTA, 31. MAJA
ob 20.30 prosta zabava

NEDELJA, 1. JUNIJA
ob 17. uri tekmovanje v pritrkovanju, ob 19. uri kulturni program, mladinska zborna iz Štandreža in z Vrha sv. Mihaela, šolska mladina, ritmična skupina Dom in Show dance, nagajevanje slikarskega ex-temporeja, pritrkovanja in fotografskega natečaja, ob 20.30 ples, ob 22.30 tombola.

V OKVIRU PRAZNIKA ŠPARGLJEV SO TUDI BOGAT SREČOLOV IN ODLIČNA JEDAČA TER PIJAČA.

SKPD F.B. SEDEJ IZ ŠTEVERJANA

vabimo na predstavitev knjige

KAMNITI VELIKAN NA SOČI

AVTOR: ING. GORAZD HUMAR

V petek, 30. maja 1997, ob 20.30, v Sedejevem domu v Števerjanu.

BENEŠKI OTROK POD POVEČEVALNIM STEKLOM

ERIKA JAZBAR

V dvesto izvodih je Slovenski raziskovalni inštitut izdal na 120 straneh šesti zvezek raziskave *Podoba našega otroka*, ki tokrat nosi naslov *Podoba našega otroka v Benečiji*, torej obravnava šolsko problematiko v videmski pokrajini. Raziskovalno delo je uredil Danilo Sedmak, medtem ko je pri njem sodelovalo deset avtorjev, ki se posredno ali neposredno ukvarja s pedagoško realnostjo slovenskega zamejskega otroka.

Omenjeno raziskovalno delo je SLORI začel v šolskem letu 1989/90 na Tržaškem, nadaljeval na Goriškem, nato v Porabju in na Koroškem in se v šolskem letu 1994/95 premaknil v Benečijo z namenom, da bi proučil slovenskega otroka in njegovo celodnevno življenje.

V predgovoru koordinator Sedmak takole piše: "Zanima nas, kaj otrok je, pije, kakšne so njegove navade, njegova nagnjenja, sposobnosti, boleznini, njegov uspeh in neuspeh v šoli in izven nje; kako preživlja svoj prosti čas, ali gleda televizijo, posluša radio, se bavi s športom, z glasbo ipd."

Beneška realnost je s tega vidika za raziskovalca lahko zelo zanimiva, saj se opazovalec sooča z otrokom, ki zahaja v dvojezično in ne enojezično slovensko šolo, kar pomeni, da se odpira niz novih vprašanj in problemov.

O zgovorni specifičnosti Beneške Slovenije zelo podrobno in za nekatere lahko tudi izzivalno (za druge realistično) piše Riccardo Ruttar; zapletene beneške stvarnosti, ki je od leta 1420 živela odcepljena od ostalega slovenskega okolja, ni mogoče enostavno premostiti z nakazovanjem tega, kar "bi moralo biti" ali kar "si želimo, da bi bilo". V posebnost te zemlje in njenih ljudi se moramo zagledati s pozornostjo, brez posploševanja in primerjalnih metod, spraševati se moramo, kako odgovarjati nelagodju beneškega človeka, ki bo v zadregi, ko ga bomo spraševali o materinščini, domovini, pripadnosti, narodni zavesti in identiteti. Tako analizo moramo imeti pred očmi, ko se pogovarjamo o šolski problematiki, kajti nevarno bi bilo, ko bi postala šola (dvojezični center) tujek v tej stvarnosti.

"Šola se mora truditi, da se postavi na isto valovno dolžino kulturnega in jezikovne-

ga okolja," kar pomeni, da bi moralo biti slovensko narečje sestavni del šolskega programa in bi tako predstavljalo začetek približevanja beneškega otroka k slovenskemu jeziku.

Živa Gruden proučuje problem šolstva in beneškega okolja v tem stoletju, posebno pozornost pa namenja nastanku in delovanju dvojezičnega šolskega centra. V drugem prispevku pa se zagleda v odnos otroka do slovenskega jezika, uporabe le-tega, napak, pomanjkljivosti in posluževanja italijanščine. Sociolog Emidij Susič raziskuje otrokovo družinsko okolje in prosti čas, medtem ko nam Michelle Passerini poda logopedski vidik otrokovih govornih težav. O življenju otrok v

razredu piše Anka Peterlin; ko raziskujemo otroka, pa ne smemo mimo pomembnega trenutka igre (Nada Bercè-Luciano Lippolis).

Nazadnje se lahko zagledamo še v spodbudna - posebna pohvala, prijazen nasmehek - in zaviralna vzgojna sredstva - vpis v vpisnico, odvzem odmora, pisanje kazni - beneških učiteljev (Martina Pettrosso): iz primerjave odstotkov izhaja, da so beneški učitelji najbolj strogi, sledijo jim goriški, nato tržaški, medtem ko so v Sloveniji najbolj popustljivi.

Zanimiva in neobičajna sta prispevek Andreja Zagheta o grafološkem vidiku otroške pisave ter zapis o značaju in vedenju beneškega otroka (Renzo Mattelig - Danilo Sedmak), ki zaključujeta raziskavo o beneški osnovnošolski populaciji in nam dajeta zelo zgovorne podatke, ki se vključujejo v pedagoško epidemiologijo, vendar nam podajajo tudi splošnejši značaj beneškega človeka v celoti.

ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE 2006

PREDSTAVITEV "IGER BREZ MEJA" V BRUSLJU

V torek, 20. t.m., so delegacije Koroške, Furlanije - Julijske krajine in Slovenije predstavile Evropski zvezi kandidaturu za organizacijo zimskih olimpijskih iger leta 2006 pod naslovom *Igre brez meja*.

Promocije projekta se je udeležilo več kot tisoč ljudi, torej je bila zelo odmevna. Predstavnštvo "tromeje" je vodil koroški deželni glavar Christof Zernatto (na sliki), ki je prisotnim pojasnil, da se je ideja o skupni organizaciji zimskih olimpijskih iger rodila že leta 1989, ko je imela ena od treh dežel, Slovenija, še drugačen politični ustroj, saj je bila še del Jugoslavije. Slovenski del delegacije so sestavljali slovenski veleposlanik v Bruslju Jaša Zlobec, župan Kranjske Gore Jože Kotnik in sekretar slovenskega dela organizacijskega odbora Iger Vojteh Budinek, deželo Furlanijo-Julijsko krajino pa trbiški župan Carlo Toniutti. Velik uspeh je na bruseljski predstavitvi žel nastop olimpijskega zmagovalca v smuku iz leta 1976, Korošca "Kaizer" Franca Klammerja. Z veliko mero optimizma je predstavnikom EZ dejal, da so vse tri dežele večino svojih nalog oz. predpogojev za organizacijo Iger že izpolnile, sedaj pa je potrebna "politična" podpora

Evrope. Pozitivno je pobudo ocenil direktor za šport pristojne komisije EZ Niels Thøgersen, ki je potrdil, da je skupna kandidatura v skladu z evropskim združevanjem ter da jo zato EZ podpira.

Kandidatura za organizacijo zimskih olimpijskih iger na tromeji leta 2006 ni še dokončna, saj naj bi jo Koroška uradno izročila Mednarodnemu olimpijskemu komiteju septembra letos, potem ko naj bi na Koroškem izvedli ljudski referendum o tej pobudi.

ED

17. tabor bo od 25. avgusta do 6. septembra v Ukvah (na sliki zimski podoba vasi) in na Trbižu.

Mladi raziskovalci se po enajstih letih vračajo v Kanalsko dolino. Tu bodo nastanjeni na Trbižu, svoje raziskovalno delo na področju etnologije, jezika, stavbne arhitekture, zgodovine in drugega pa bodo opravljali v prostorih Slovenskega kulturnega središča Planika v Ukvah. V teku so pogovori o vsebinski zasnovi samega tabora ter o posameznih raziskovalnih skupinah. Pomoč in sodelovanje so mladim raziskovalcem zagotovili domači kulturni delavci Rudi Bartaloth, Anton Sivec, Peter Gerdol in ostali, nedvomno pa se bo čutila odsotnost preminulega raziskovalca in kulturnega delavca Salvatoreja Venosija, v imenu katerega bo potekal letošnji mladinski raziskovalni tabor.

Raziskovalni tabor nudi mladim priložnost, da z živimi pričevanji domačinov poizvedejo o značilnostih, predvsem preteklosti določenega

MLADINSKI RAZISKOVALNI TABOR 97

KONEC AVGUSTA SPET V KANALSKI DOLINI

ERIK DOLHAR

območja, ter o lastnostih tamkajšnjega življenja. Glavno "orožje" mladih raziskovalcev naj bi bila njihova radovednost oz. poizvedovanje med ljudmi in dragoceno zbiranje informacij.

Letošnji tabor organizirajo: Odsek za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici, Društvo mladih raziskovalcev iz Trsta in Gorice, Društvo slovenskih naravoslovcev in teh-

nikov Tone Penko, Slovensko kulturno središče Planika iz Kanalske doline in Gibanje Znanost mladini iz Ljubljane. Prijavnice za mlade raziskovalce in raziskovalce so na voljo v Narodni in študijski knjižnici v Trstu, v Slovenski ljudski knjižnici Damira Feigla v Gorici ter pri članih in članicah Društva mladih raziskovalcev.

IZ BELGIJE

PRVA URADNA DELEGACIJA IZ ŠKOFJE LOKE V MAASMEHELNU

POLDE CVERLE

Že od julija 1995 dalje je Jef Albrechts, koordinator za pobratenje, večkrat obiskoval Škofjo Loko, z njim pa kasneje še drugi, ki za občino Maasmechelen pripravljajo pobratenje s to slovensko občino.

Končno se je njihova želja uresničila, ko se je odzvala Škofja Loka vabilu in z večjo delegacijo obiskala občino Maasmechelen od 17. do 19. maja. Delegacijo je vodil škofjeloški župan Igor Draskler, z njim pa so prišli še drugi občinski uradniki in zastopniki. Pridružili so se Loka TV, turistična agencija Loka Turist in folkloristi skupine Tehnik. Čakal jih je pester trodnevni program.

Po prihodu v soboto, 17. t.m., je goste pogostilo društvo Slomšek s kosilom v društveni dvorani v Slovenski katedralni misiji. Zvečer pa je občina pripravila Slovenski večer v dvorani sv. Cecilije v vasi Vucht, kjer je folklor Tehnik pod vodstvom Marka Krajnika poskrbel za živo presenečenje do zgodnjih uric. Tudi gostitelji, godba na pihala Alpenroos, so večeru dodali svojo domačo glasbo.

Na binško nedeljo, 18. maja, je bila dopoldne slovensko-flamska služba božja, pri kateri je somaheval slovenski izseljenški duhovnik Alojzij Rajk in prepeval slovenski mešani zbor Slomšek. Potem je škofjeloška delegacija bila gostinja pri slovenskem društvu sv. Barbare. Med peturnim popoldanskim vodenim ogledom so imeli gostje priložnost

si predstaviti, kaj lahko občina Maasmechelen na vseh področjih ponudi glede pobratenja s Škofjo Loko. V prenovljeni umetniški akademiji je bila tudi priložnost si ogledati razstavo Ervina Kralja *Znamenja na Koroškem - Ljudska arhitektura v podobi Ervina Kralja*.

Zadnji dan, 19. t.m., je bil posvečen bolj uradnemu sprejemu na občini. Zjutraj so se tam zbrali svetniki in člani odbora občine Maasmechelen ter razni drugi občinski funkcionarji in vabljeni za javni in uradni sprejem škofjeloške delegacije. Prisoten je bil tudi veleposlanik RS Jaša L. Zlobec s soprogo. Med sprejemom se je spet predstavila folklor Tehnik v venčkom škofjeloških plesov in z glasbo. Prepričani smo, da bodo po Maasmechelen o tej skupini še dolgo govorili. V posebni dvorani svetnikov je bil akademski sprejem, kjer so se gostje vpisali v spominsko knjigo in kjer so končno bila izmenjana simbolična darila. Med akademskim sprejemom in tudi pozneje na splošnem sprejemu v avli so spregovorili župana in slovenski veleposlanik. Poudarjali so pomen pobratenja v prepričanju, da bo iz tega zrastle nekaj lepega. Po sprejemu na občini se je trodnevni obisk zaključil s slovesnim kosilom. Po zadnji skupni pesmi so se naši prijatelji poslovili z obljubo, da se bomo še srečali. V prijateljstvu se tako počasi pripravlja trenutek, ko bosta občini enkrat uradno podpisali protokol in prisego o pobratenju.

ERVIN KRALJ IZ MARIBORA JE RAZSTAVLJAL V MAASMEHELNU

Že leta 1955 je Ervin Kralj, slikar in grafik iz Maribora, ob 35. jubileju društva Slomšek pripeljal prvo razstavo barvnih akvarelov pod naslovom *Po Slomškovi poti v Maasmechelen*.

Od 17. do 19. maja letos pa je že drugič razstavljal v umetniški akademiji občine Maasmechelen ob prvem uradnem obisku škofjeloške delegacije, ki je prišla obiskat to občino, s katero se pripravljajo pobratenje. Med vodenim ogledom po celi občini se je delegacija tudi ustavila v tej umetniški akademiji in si ogledala razstavo risb s kredo pod naslovom *Znamenja na Koroškem - Ljudska arhitektura v podobi Ervina Kralja*.

ROMANJE LIMBURŠKIH SLOVENCEV

Na binško ponedeljek, 20. maja, je bilo v organizaciji Slovenske katoliške misije v sodelovanju s slovenskimi društvi v belgijskem in nizozemskem Limburgu letno tradicionalno romanje v Banneux. Dopoldne je bila služba božja pri sestrah *Soeurs Orantes* v kapeli blizu središča romarskega svetišča Banneux. Popoldne so se dalje peljali po Ardenih in se ustavili na ukrajinski pristavi, kjer je bil slovenski piknik na prostem. - PC

OB STARIH GRADNJA NOVIH HIDROELEKTRARN DOBLAR IN PLAVE

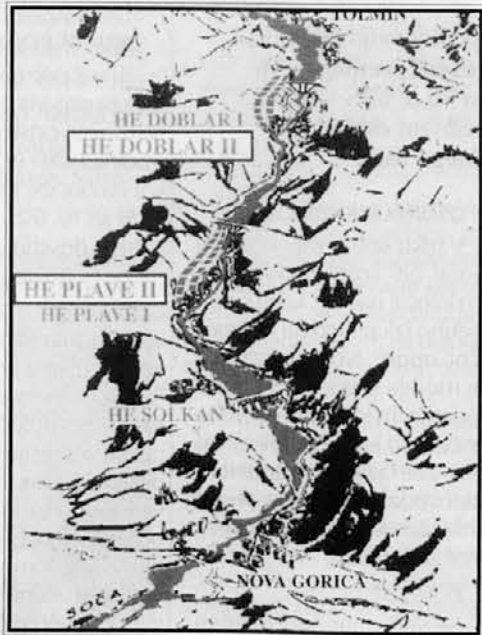
MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji je velik del javnosti zmeraj zahteval ohranitev reke Soče kot naravnega bisera, ki ga ne bi smeli zmanjševati oz. siromašiti z gradnjami hidroenergetskih objektov. Takšna volja je prevladala v tistem obdobju, ko so posamezni strokovnjaki, seveda ob soglasju in s podporo uradne politike in prejšnjega režima, poskušali zgraditi akumulacijsko hidrocentralo Trnovo, ki bi poplavlila številna naselja v Zgornjem Posočju. Spricho ogorčenja in protestov v javnosti so projekt opustili, s čimer je tudi prevladala opredelitev, da je treba Zgornje Posočje, s Trento, Bovcem in Kobaridom, zavarovati pred zunanjimi posegi, in naj bo to območje namenjeno predvsem turizmu.

Težje je bilo zaščititi spodnji del reke Soče, saj sta tam že obratovali hidroelektrarni Dobar in Plave. Zgrajeni sta bili v letih 1939 in 1940, torej v obdobju italijanske države. V zadnjih letih je postajalo čedalje bolj očitno, da je treba oba objekta prenoviti oz. modernizirati, da bi lahko še naprej obratovala. V takih razmerah je podjetje Soške elektrarne v Novi Gorici sklenilo, da bo stari hidroelektrarni ohranilo za tekočo proizvodnjo elektrike, njune infrastrukture pa bo uporabilo v novih hidroelektrarnah, v t.i. HE Dobar II. in HE Plave II.

Na gradbišču že izvajajo pripravljala dela za novi hidroelektrarni, ki bosta svoje objekte in naprave, vključno

Prikaz lege
obstojećih
in novih
hidro-
elektrarn
ob
spodnjem
toku reke
Soče.

s predori, imeli globoko podzemlje, tako da zunanje okolje ne bo bistveno prizadeto oz. spremenjeno. Projekt seveda pomeni velik zalogaj, ki bo terjal blizu 20 milijard tolarjev sredstev in tudi uporabo najmodernejših tehnologij in tehnik. Navajamo nekaj podrobnosti, ki so jih na posebni novinarski konferenci predstavili in utemeljili predstavniki Soških elektrarn. Polovico potrebnih sredstev za zgraditev dveh novih hidroelektrarn

bo zagotovilo podjetje, preostalih 10 milijard tolarjev pa bi pridobili s posojili slovenskih in tujih bank. Poročstva za ta posojila je dala država Slovenija.

Z obnovo obstoječih hidroelektrarn ter z graditvijo novih proizvodnih objektov se bo zmogljivost hidroelektrarn v spodnjem toku Soče povečala s sedanjih 45 na 105 mega vatov, proizvodnja elektrike v podjetju Soške elektrarne pa bo s sedanjih 240 mili-

jonov narasla na 350 milijonov kilovatnih ur letno. Delež Soških elektrarn v slovenskem energetskem omrežju se bo z novimi naložbami oz. gradnjami povečal le za en odstotek in bo dosegel 5 odstotkov. Toda velika prednost in pomen energije iz Dobarja in Plav bo proizvodnja t.i. "vršne energije". Proizvajali jo bodo tedaj, ko bi elektrike najbolj primanjkovalo in bo torej ta vir energije iz Soče za vso Slovenijo zelo pomemben.

Država je Soškim elektrarnam dala koncesijo za energetsko izrabo Soče in skladno s sprejetimi obveznostmi bo podjetje občinam Nova Gorica, Kanal ob Soči in Tolmin vsako leto plačevalo 100 milijonov tolarjev odškodnine za ekološko in drugo škodo, ki bi jo hidroelektrarne povzročile. Za razne odškodnine in odkup zemljišč je bilo doslej izplačanih 110 milijonov tolarjev. Soške elektrarne so tudi obnovile krajevno cesto Lozice-Anhovo.

Predstavniki Soških elektrarn v Novi Gorici so na novinarski konferenci povedali, da bo podjetje pred pričetkom glavnih del naredilo popis stanja v vplivnem območju gradbišč, tako da bo lahko prizadetim povrnjena celotna škoda. Razpis za nabavo turbinske in generatorske opreme bo objavljen konec junija, novi hidroelektrarni Dobar II. in Plave II. pa bi zgradili do začetka leta 2001.

KANDIDATKA ZLSD IZVOLJENA ZA ŽUPANJO V KOPRU

V drugem krogu nadomestnih volitev v Kopru, prejšnjo nedeljo, je bila za županjo te Mestne občine izvoljena Irena Fister, dosedanja podžupanja, ki je kandidirala na listi ZLSD. Njeno izvolitev je podprlo ok. 6.123 volivcev, t.j. 64% tistih, ki so volili. Njena protikandidatka Jadranka Šturm-Kocjan, nekdanja poslanka v slovenskem parlamentu, ki je kandidirala na listi LDS, pa je prejela 3.461 glasov (nekaj več kot 36%).

Volilna kampanja je oslabilala odnose med ZLSD in LDS. Potekala je namreč pod vtisom govoric in trditve, da so si občinski funkcionarji, med njimi tudi bivši župan

Aurelio Juri in tedanja podžupanja Irena Fister, dovolili izplačevati razne dodatke in nagrade, do katerih niso bili upravičeni. Takšna nezakonita izplačila naj bi prejelo osem občinskih funkcionarjev, med katerimi jih je pet iz ZLSD, trije pa pripadajo LDS.

Irena Fister je v predvolilni kampanji zatrjevala, da bo kot županja nadaljevala dosedanja politika in usmeritev Mestne občine Koper, Jadranka Šturm-Kocjan pa je nasprotno menila, da je razvoj Mestne občine Koper treba spremeniti, tako da bi bolj odražal potrebe časa in naloge, ki jih bo slovenski Obali postavilo leto 2000.

— M.

NA OSNOVNI ŠOLI DOBROVO

RAZSTAVA O OSKARJU REYI

Na šoli na Dobrovem so se odločili, da bodo vsako leto predstavili po enega briškega rojaka. V teh dneh je v avli šole postavljena razstava kot prikaz življenja in dela rojaka iz vasi Kozane, meteorologa, prirodoslovca in geografa dr. Oskarja Reya. Predstavitev so pripravili učenci raziskovalnega krožka pod vodstvom mentorja Alojza Vuga.

Oskar Reya se je rodil v Kozani leta 1900 in umrl v Ljubljani 1980. Po ljudski šoli v Kozani je obiskoval gimnazijo v Gorici, Ljubljani in jo dokončal leta 1921 v Idriji. Med prvo svetovno vojno je bil avstrijski vojak v Judenburgu. Po vojni je študiral na univerzah v Ljubljani, Beogradu in Zagrebu in tam doktoral leta 1929. Strokovno se je izpopolnjeval v Berlinu, Mün-

chnu in Parizu. Od leta 1925 je delal na Zavodu za meteorologijo in geodinamiko Univerze v Ljubljani. Veliko let je bil upravnik zavoda in ob tem znanstvenik, poljudnoznanstveni pisatelj in predavatelj na univerzi. Med drugim je proučeval nastanek in preprečevanje nastanka toče in ob tem svetoval tudi pri obrambi pred točo v Brdih. Težišče njegove znanstvene dejavnosti sta bili meteorologija in klimatologija. Poleg mnogih znanstvenih del je objavil tudi več poljudnih člankov s področja botanike v goriški okolici, na Matajurju, na Višarjah in v drugih delih Julijskih Alp. V njegovi zapuštnini je še nekaj daljših neobjavljenih spisov, med njimi o geografiji in etnografiji Goriških Brd z originalnimi fotografijami.

— SP

ČEDALJE VEČ
UPOKOJENCEV

NUJNA PREOBRAZBA POKOJNIN

V Sloveniji je čedalje več upokojencev, tako da izdatki zanje pomenijo za gospodarstvo in državo veliko breme. Ob koncu februarja je bilo skupaj nekaj nad 740 tisoč aktivnega prebivalstva, t.j. delavcev, uradnikov in drugih, ki so zaposleni v t.i. družbenih podjetjih, državnih službah, ki so "samozaposleni", ali pa delajo pri obrtnikih. Upokojencev v Sloveniji pa je v istem mesecu bilo več kot 462 tisoč, kar pomeni, da je bilo razmerje 1,6 zaposlenega na enega upokojenca.

O preobrazbi pokojninskega sistema, ko bi skladno z reformo socialne države izvedli spremembe tudi na področju pokojnin, v Sloveniji razpravljajo že nekaj let, toda reforme venomer odlagajo. Zdaj zlasti razpravljajo o tem, da bi znižali nekatere najvišje pokojnine, podaljšali pa tudi delovno dobo za moške in ženske, ki bi omogočala pridobitev pokojnine. Moški naj bi se upokojili po 45 letih delovne dobe, ženske pa po tridesetih letih. Del sredstev v pokojninsko blagajno Slovenije pa naj bi po sedanjih predlogih za reformo prispevali tudi sami zaposleni.

— M.

PREMIERA V NOVI GORICI

SVETLO TEMNA NOČ

MARJANA REMIAŠ

Preteklo soboto so v novogoriškem Kulturnem domu, v nabito polni mali dvorani, premierno uprizorili prvi veliki samostojni profesionalni projekt novogoriške režiserke Anje Medved.

Noč je filmsko-gledališka premiera, narejena po filmski predlogi italijanskega filmskega mojstra Michelangela Antonionija, ki je nastala v šestdesetih letih.

Anja Medved jo je postavila na oder in filmsko platno tako, da je gledališkosti in filmskosti giba, zvoka in svetlobe dodala dimenzijo časa. Slednji je prehajal s filmskega platna med žive igralce na odru, se zaustavljal med njimi in se znova pomikal v zajede filmskega platna, iz katerih je odsevala svetloba. Vsamo navidezno enostavnem ljubzenskem trikotniku, okrog katerega je avtorica napletla prgišče življenjskih zgodb, so se vrteli igralci Uroš Potočnik, ki smo ga pred časom videli v filmu Outsider, Vesna Maher in Manca Dorrer, nekdanja znano slovensko ime lepotnih pist in manekenskih tekmovalnic.

Vsi trije so izrazno in verbalno bili kos svetlobnim svodom, ki so postavljali ozadje in na trenutke razblinjali osnovno zgodbo. Za zvočno sli-

ko je poskrbel Aljoša Abrahamšberg, kostumografijo Leonora Jakovljevič, montažo in kamero sodelavci Comma studia, dramaturgijo Irena Štaudohar, za produkcijo pa novogoriški Spinago, ki so mu na pomoč priskočili novogoriška Mestna občina, Klub goriških študentov in Ministrstvo za kulturo republike Slovenije.

Anja Medved se z večjim, samostojnim projektom na Goriškem kot domačina predstavlja prvič, čeprav je režijske sposobnosti v gledališču dokazala že tudi pri otvoritveni predstavi Krst pri Savici ob slovesnem odprtju novogoriške mestne gledališke hiše.

Trenutno pripravlja performans v galeriji Kapelica v Ljubljani, zanima pa jo, poleg filmske in gledališke režije, tudi delovanje na področju drugih umetnostnih zvrsti.

Predstava Noč bo noč ob 20.45 uprizorjena v Kulturnem domu v Gorici v sklopu spomladanske filmske sezone goriškega Kinoateljaja.

V KOPRU NOV TEDNIK IN PRVA OBTOŽBA

V Kopru je prejšnji teden izšla prva številka novega tednika Glas. Njegova ustanovitev očitno spada v obdobje hitrega ustanavljanja novih sredstev javnega obveščanja v Sloveniji. Prihajamo v obdobje, ko bo kmalu že skoraj vsako večje območje imelo lastno televizijo, nove radijske postaje pa ustanavljajo celo v posameznih občinah. Zanimivo bi bilo vedeti, odkod denar za nove medije, saj še ni bilo primera, da bi kakšen časnik, radijska oz. TV postaja ali glasilo kakšne Krajevne skupnosti zaradi finančne stiske propadlo.

Uvodnik je za prvo številko Glasu napisal odgovorni urednik Janko Tedeško. V njem je zatrjeval, da so si koprski občinski funkcionarji nezakonito delili visoke plače. Mestna občina Koper se je takoj odzvala in v javnem sporočilu odločno zanikala resničnost navedb. Njeno sporočilo so v obliki plačanega oglasa objavili razni mediji, med njimi tudi Primorske novice, ki izhajajo v Kopru in so nemara glavni konkurent novega tednika. Proti avtorju je občina vložila tožbo. — M.

POSLEDICE DEŽJA IN SORAZMerno
VISOKE TEMPERATURE

RAZNA KMEČKA OPRAVILA V MESECU MAJU

V teh dneh živinorejci hitijo s košnjo. Zaradi dolgotrajne spomladanske suše je letos trava kar redka, sicer pa so se travniki nekoliko popravili po dežju, ki smo ga dočakali na začetku maja, bistveno pa se pozna le na tistih površinah, ki so bile pogojene. Kdor le more, naj torej kosi, ker zgodnja košnja zagotovi boljšo kakovost krme, saj je v mladi travi, ki še ni ocvetela, največ beljakovin. Mnogi živinorejci se tudi na Krasu odločajo za siliranje trave in tudi zato je zgodnja košnja zelo pomembna.

Po padavinah je naslošno več dela, saj moramo okopati krompir in ga osuti, isto velja za grah in fižol. V vinogradih moramo pohiteti z mandanjem. Odstranili bomo tiste mladike, ki niso potrebne za rodni les. Le v primeru, da je pozeba prizadela vinograde in v primeru šibkejših ali mladih trt bomo še nekaj časa počakali s tem delom.

Zaradi deževnega vremena in sorazmerno visokih temperatur je v vinogradih nevarnost širjenja peronospore in oidija. Strokovne službe priporočajo škropljenje proti temi boleznima. Proti oidiju se borimo z žveplom, proti peronospori pa priporočajo uporabo dotikalnih fungicidov. Vlažno vreme je tudi nevarno za okužbo jablan, hrušk in breskev s škrlupom. Ta bolezen se pojavlja v različnih oblikah pri različnih sadnih vrstah in tudi škropila, ki jih priporočajo, niso enako učinkovita pri vseh vrstah. Zato je pomembno, da pred uporabo teh škropil preberemo navodila na konfekcijah, kjer so navedene tudi vrste sadja, ki ne prenesejo določenih aktivnih snovi v škropilu in zaradi katerih bi v primeru uporabe tvegali, da povzročijo

mo razne rje ali drugačne poškodbe bodisi na plodovih bodisi na listih.

Na sadju, a tudi na fižolu ter nekaterih drugih kulturah, še zlasti cvetju, se pojavljajo listne uši, proti katerim se težko borimo, če ne ukrepamo takoj, ko jih opazimo. V prvi fazi lahko uporabljamo tudi preprosto raztopino navadnega mila, ki jo nato razredčimo v razmerju 1:5 z vodo. S takim škropilom moramo nato vsaj tri dni zaporedoma škropiti napadene rastline, da bomo odgnali uši. Zelo učinkovita je tudi voda, v kateri smo vsaj 12 ali bolje 24 ur namakali koprive. Biološki vrtnarji priporočajo kilogram kopriv za 10 litrov vode. Tudi v tem primeru bomo morali napadene rastline škropiti vsaj tri dni zaporedoma s tem pripravkom. Podobni učinek bomo dosegli tudi s pelinovitim čajem. Glede na koncentriranost zvirka ga lahko razredčimo z vodo. Tudi v tem primeru bomo morali škropljenje ponavljati.

V teh dneh se v nasadih krompirja pojavlja koloradski hrošč. To je gotovo najbolj znan in tudi najbolj nevaren škodljivec krompirja. V mlajših nasadih ga bomo kar ročno nabirali in sproti uničevali jajčeca, ki jih zalegajo na spodnji strani listov. V primeru večjih njiv pa je seveda potrebno uporabiti kako škropilo. Vse bolj se v boju proti koloradskemu hrošču uporabljajo biološki pripravki, ki delujejo na osnovi takime-novanega *bacillus thuringensis*. Gre za bacil, ki ohromi prehrabeni sistem žuželk. Zaradi tega se ne hranijo več in v 48 urah poginejo, zato se ne bomo hudovali, češ da je škropilo neučinkovito, če bomo po škropljenju opazili, da so na krompirišču še živi hrošči.

IZVAJANJE UPRAVNE DECENTRALIZACIJE

MANJ BIROKRACIJE PO ZAKONU "BASSANINI II"

DAMJAN HLEDE

V nedeljo, 18. maja, je postal veljaven zakon št. 127, imenovan po njegovem predlagatelju ministru Bassaniniju, potem ko je bil v soboto, 17. maja, objavljen v rednem dodatku italijanskega uradnega lista.

Cilj zakona je poenostavitev upravnih postopkov oz. odprava nekaterih (številnih) birokratskih dolgovnosti. Gre za prvo konkretno uresničitev ciljev, ki jih je uzakonil pred komaj dvema mesecema zakon št. 59 z dne 15. marca 1997 ("Bassanini I"), ki je poveril vladi izvedbo upravne decentralizacije.

Nekatere določbe zakona št. 127 so takoj veljavne, druge bodo potrebovale izvedbo s strani občin, tretje pa še nove predpise s strani vlade, kateri so poverjena nekatera posamezna področja, tako da bi morala biti reforma javne uprave dopolnjena v teku enega leta. Zakon vsebuje številne novosti na različnih področjih, za sedaj pa pogledimo predvsem tiste, ki zadevajo razne dokumente in potrdila o osebnih stanih in podatkih (te so že v veljavi), saj gre za področje, ki se najbolj neposredno in vsakdanje tiče odnosa med državo in državljanom, odnosa, ki mu zakon "Bassanini II" skuša postavljati nov temelj.

POTRDILA

Zakon št. 127 določa, da je veljavnost tistih, ki spričujejo neko permanentno stanje (rojstvo, študijski naslovi, itd.), časovno neomejena, za vse druge pa se trajanje veljavnosti podaljša od prejšnjih treh mesecev na šest. Anagrafska potrdila in tista, ki zadevajo civilno stanje, bodo uporabna tudi čez rok trajanja, če bo interes na isto potrdilo (spodaj) napisal izjavo, da se informacije, ki jih vsebuje potrdilo, niso spremenile od takrat, ko je bilo le-to izdano.

OSEBNA IZKAZNICA

V teku šestih mesecev bo moral biti izdelan odlok, ki bo določal načine, kako izdati osebno izkaznico na magnetični opori. Nova izkaznica bo morala vsebovati osebne podatke in davčno številko ter oznako krvne skupine, kateri pa se bo lahko interesent odpovedal. Obnovila se bo lahko že od šestega meseca pred potekom.

PODPISI

Ni več potreben overjen podpis za: a) izjave, ki se tičejo študijskih naslovov, osebnih kvalifikacij, izidov natečajev, poklica; b) samoizjave o datumu in kraju rojstva, bivališču, državljanstvu, uživanju političnih pravic, o civilnem in družinskem stanju, o rojstvu, smrti, vojaških obveznostih, vpisu v javne sezname; c) prošnje za vpis na javne natečaje (za katere so tudi odprav-

ljeni starostna meja in prednostni naslovi na podlagi starosti).

POTNI LIST

Lahko bo izdan brez posebnega dovoljenja tudi vsem, ki so še podrejeni obveznostim vojaškega nabora.

PRIJAVA ROJSTVA

Ni več potrebna prisotnost priča za prijavo o rojstvu, ki jo bo možno odslej opraviti tako v bolnici sami (v teku treh dni) kot na občini, kjer se je otrok rodil ali na tisti, kjer bo bival (v teku desetih dni).

Na koncu naj omenimo še določbo, ki bližje zadeva slovensko manjšino. 98. odstavek 17. člena predvideva, da "bodo ministrski odloki, s katerimi bo določena ureditev nekaterih univerzitetnih študijskih kurzov, morali vsebovati tudi norme za formacijo učnega osebja šol v Dolini Aoste, v avtonomnih pokrajinah Trenta in Bocna ter tistih s slovenskim učnim jezikom, da bi jo priredile (formacijo, op. a.) posebnim jezikovnim situacijam." V ta namen, pravi dalje zakon, lahko omenjene dežele in avtonomne pokrajine sklenejo z italijanskimi, francoskimi, nemškimi in slovenskimi univerzami posebne konvencije, ki bi urejevale študijske naslove in načine za financiranje.

DVE NOVOSTI V ZVEZI Z DAVKOM INVIM

Gre za en zakonski popravek in za eno sodno potrditev na področju dveh spornih zadev, o katerih smo poročali v prejšnjih številkah našega tednika.

1. Zakonski odlok, ki je uvedel dodatni Prodigjev finančni manever, je uvedel nadomestni davek Invim za dedovanje in določil, da slednji ne bo več odbiten od celotnega davka na dedovanje (gl. NG, dne 10. aprila 1997). Nič pa ni predvideval v zvezi z daril-

nimi pogodbami, za katere je veljal isti davčni sistem kot za dedovanja in s tem povzročil, da se je obdavčenje darilnih pogodb vrtoglavo povišalo. Omenjeni zakonski odlok bo v teh dneh spremenjen v zakon z določenimi popravki, med katerimi je tudi tisti, ki odpravljajo omenjeno pomoto in spet predvideva, da je pri darilnih pogodbah možno davek Invim odbiti od davka na darilno pogodbo.

2. Druga sporna zadeva, o kateri je bilo pisano v NG dne 24. aprila letos, je izvirala iz neke rzsodbe Kasacijskega sodišča, ki je vsebovala trditve, da lahko finančna uprava zahteva plačilo davka Invim neposredno od kupca nepremičnine, ne da bi se prej obrnila na prodajalca, ki je davčni pasivni subjekt; in to na podlagi prednostne pravice, ki jo ima država pred ostalimi upniki na nepremičnini, ki je bila predmet prenosa. Trditve je bila sedaj potrjena s strani Kasacijskega sodišča, ki je odločilo v zasedbi zedinjenih sekcij, kar pomeni, da je postavilo trajen pečat na izrečeno pravilo. Kljub vprašljivi odločitvi je treba vsekakor povedati, da bo le redko prišlo do sporov na tem področju, saj ponavadi za plačilo davka Invim ob kupoprodajnih pogodbah, ki se tičejo nepremičnin, poskrbijo notarji, ki se potem za plačilo obrnejo na prodajalca.

DH

NAČRT TRŽAŠKE POKRAJINE ZA RAZVOJ KMETIJSTVA

23. maja je tržaška pokrajinska uprava priredila v kongresnem centru raziskovalnega območja pri Padričah posvet o zaščiti in razvoju kmetijstva in okolja na Tržaškem s posebnim poudarkom na možnostih, ki jih ponuja čezmejno sodelovanje.

FOTO KROMA

Posvet je uvedel predsednik pokrajine Renzo Codarin, ki je poudaril, da bo njegova uprava podprla načrt za razvoj posameznih kmetijsko-ambientalnih sektorjev, ker je v splošnem interesu rasti teritorija in celotnega prebivalstva. Načrt je tudi osnova deželnega zakona, ki naj bi nudil potrebna finančna sredstva za izvedbo smernic, ki so nakazane v tem dokumentu. Osnovni cilji so uveljavitev družbeno-gospodarskih, naravovarstvenih in narodnostnih interesov v prihodnjih petih letih.

Sledili so pozdravi deželnega odbornika za kmetijstvo Isidora Gottarda in predsednika Kraške gorske skupnosti Iva Širca. Uvodno poročilo je prebral pokrajinski odbornik Giulio Marini, nakar so načrt predstavili izvedenci, ki so ga pripravili v okviru tržaške univerze pod vodstvom poslanca Oljke prof. Maria Prestamburga in Gianluigija Gallentija v sodelovanju z izvedenci za posamezna področja: Enos Costantini za vrtarstvo in kmečki turizem, Susanna Frausin za oljkarstvo, dr. Mario Gregorič za vinogradništvo, Maria Luisa Pizzulin za cvetličarstvo in Roberta Leonarduzzi za živinorejo. Menimo, da bi bilo za našega kmeta še zlasti zanimivo poročilo dr. Gregoriča, zato ga bomo v strnjeni obliki objavili v eni od prihodnjih števil našega lista.

Živahno razpravo je vodil ravnatelj pokrajinskega nadzorništva za kmetijstvo Giovanni Dragendhart. Predstavnik Kmečke zveze Edi Bukavec je poudaril pomen načrta za zaščito kmetijskih površin in ureditev kmetij kot osrednjih dejavnikov razvoja teritorija. Deželni odbornik za kmetijstvo Gottardo je ponovno izrazil pripravljenost Dežele za uresničitev načrta, v okviru katerega je pomembno tudi sodelovanje s sosednjo Slovenijo in odpiranje meja. Predstavnik zveze kmetovalcev Palumbo je podprl prizadevanja tržaških kmetov in posebej Kmečke zveze. V debato so med drugimi še pomenili predstavnik Zveze med kmeti Tombsi, ravnatelj Zveze neposrednih obdelovalcev Rubert in pokrajinski svetovalec Mikavc.

- ERIK DOLHAR

SLOVENSKO GOSPODARSKO ZDRUŽENJE

SEJA ODBORA SEKCIJE OBRTNIKOV

MARTIN DRUFOVKA

V ponedeljek, 19. maja, je bila seja obrtne sekcije Slovenskega gospodarskega združenja. Povabljen je bil tudi predsednik obrtne zbornice iz Nove Gorice Savo Skomina.

Načelnik sekcije Drago Tomsič je uvodoma podčrtal dejstvo, da smo izbrali pravi trenutek, da se skupno dogovorimo o obmejnem zamejskem območju in da naredimo kaj konkretnega. Vsi vemo, da bo izmenjava uslug vsakdanja praksa, ko bo Slovenija stopila v Evropsko unijo, kar se bo prej ali slej zgodilo. Proces se je že začel, meja bo izbrisana; na obmejnem področju bi kazalo sprostiti servisno dejavnost in delovno silo že sedaj.

Dogovorili smo se, da bomo organizirali srečanje obrtnikov iz Slovenije in Italije ter izkoristili priložnost za obisk več obrtnikov tostran in onstran meje. Predstavnik obrtne zbornice Skomina nas je spomnil, da bodo letos v Novi Gorici kar trije pomembni sejmi. Mesto Nova Gorica je to pobudo sprejelo z velikim navdušenjem. Hkrati se je izkazalo, da je geografska in gospodarska lega mesta zelo ugodna za sejmsko dejavnost. Vabimo interesirane člane združenja (tudi trgovce

na drobno), naj se javijo v našem uradu. Prvi sejem (od 11. do 15. junija) bo zadeval obrtništvu in podjetništvo; ta otvoritveni sejem nove sezone bo imel značaj splošnega razstavnoprodajnega sejma. Drugi sejem (od 5. do 9. novembra), osredotočen na dobrote narave in zabave, bo odprl novo in edinstveno sejemsko ponudbo v Sloveniji. Tretji sejem (od 20. do 30. decembra) bo potekal na dveh prizoriščih: kot maloprodajni sejem v centru mesta, kot sejem, namenjen predstavitvi večjih proizvod-

nih, trgovskih in storitvenih podjetij, pa na sejmišču v poslovno-trgovskem centru Meblo.

Na seji so se odločili, da bodo predlagali kolegum operaterjem zunanje trgovine srečanje za izmenjavo informacij o dejavnostih in morebitnem sodelovanju. Sklenjeno je bilo tudi, da bodo povabili na srečanje obrtnike obrtne sekcije SDGZ iz Trsta. Odbor se je odločil, da bi SGZ stopilo v internet. Kdor je interesiran za to idejo (tudi ne član združenja), naj se prijavi po telefonu (0481/537386) ali pa na sedežu. V sredo, 4. junija, se bo sestavil zbor vseh obrtnikov celotne sekcije. Toplo vabljeni vsi, tudi ne člani združenja.

NAMIZNI TENIS

KATJA IN VANJA MILIČ SPET MLADINSKI DRŽAVNI PRVAKINJI

ERIK DOLHAR

Na državnem mladinskem prvenstvu, ki se je končalo v nedeljo, 25. maja, sta bili v Terniju predstavnici športnega krožka Kras iz Zgonika tudi letos najboljši par. Ekipno sta osvojili naslov državnih podprvakinj, tako kot Daša Bresciani med naraščajnicami. 6. bronov, od katerih Martina in Vanja Milič med posameznicami ter mešani par Katja Milič-Bojan Simoneta.

Katja Milič (Foto Kroma)

Daša Bresciani (Foto Kroma)

Vanja Milič (Foto Kroma)

Zgoniško društvo je bogatejša za celo vrsto kolajn, s katerimi so se domov vrnili mladi pingpongši ekipe Kras Telital. Sestrični Katja in Vanja Milič sta med mladinkami ubranili lanski naslov dvojic, med ekipami pa jima podvig ni uspel. Ne gre prezreti niti srebrne kolajne Daše Bresciani in brona Martine Milič med naraščajnicami ter iste stopničke mladinke Vanje Milič in mešane mladinske dvojice Katja Milič-Bojan Simoneta. Največ razlogov za veselje ima torej lahko Katja Milič, ki se je z mladinskega državnega prvenstva vrnila v Zgonik s kar štirimi kolajnami, od katerih je ena iz najzlahtnejše kovine. Novo državno podprvakinja med naraščajnicami Daša Bresciani pa je mladinski selektor izbral za nastop na Srednje-

KRAS GENERALI ZA DRŽAVNI NASLOV

CASTELLANA (Mantova) - V torek, 27. maja, je zgoniški Kras Generali odigral v gosteh prvo finalno tekmo državnega prvenstva proti domači postavi, ki je, vsaj na papirju, izrazil favorit za potrditev državnega naslova. Ekipo Castellane namreč sestavljajo najboljša namiznoteniška igralca v Italiji, Rusinja Bulatova, št. 3 Laura Negrisoni in Kitajka Chen. Mladinsko vrsto Castellane vodi že omenjeni bivši Krasov trener Matjaž Šercer.

Trener Krasovk Geke Quiang je sicer prepričan, da njegove varovanke (njegova žena Kitajka Wang Xue Lan, bivša Borovka Ana Bersan in "Kraševka DOC" Vanja Milič) lahko pripravijo presenečenje, če se psihološko pravilno pripravijo na tekme. Kitajski strokovnjak je optimist in verjame tudi v mož-

nost čudežev, saj gre vendar za šport, pri katerem je žogica okrogla. Za uspeh bosta torej najbolj pomembni skrbna priprava in igra s pravo mentaliteto. Dve članici Krasa Generali, Wangova in Vanja Milič, sta med državnim mladinskim finalom v Terniju in prvo finalno tekmo v Castellani imeli le en dan počitka, medtem ko je Bersanovi enotedenski premor po zmagi v polfinalu prišel še kako prav, saj so jo gnjavile močne bolečine v hrbtu. Upajmo, da je Ana sedaj že skoraj popolnoma nared, drugače vseeno verjame, da se bo v "kitajskem loncu" lahko skuhalo kaka čudežna zdravilna mešanica.

IZID 1. FINALA: Castellana-Kras Generali: 5-1. Druga tekma bo v Zgoniku v soboto, 31. maja.

KOŠARKA

DOM IN BOR ŽE V C2 LIGI?

Goriški Dom Agrest Rob Roy je zaključil prvenstvo D lige na 1. mestu v družbi tržaškega Santosa, s katerim bo v soboto odigral dodatno srečanje. Napredoval tudi 3. Bor Radenska?

V D ligi se je torej vse izteklo po pričakovanjih. V zadnjem prvenstvenem kolu sta namreč slavila tako goriški Dom kot tržaški Santos, ki si zato delita prvo mesto na lestvici. Za določitev prvaka D lige bo torej potrebno dodatno srečanje na nevtralnem igrišču (v soboto, 31. maja, ob 19.30 v Štarancu). Nato bodo odigrali še tekmo med drugouvrščenima ekipama tržaškogoriške in videmske-pordenonske skupine. Tako je bilo namreč določeno pred začetkom prvenstva, sedaj pa bi lahko bil ves ta postopek zaman. Košarska zveza namreč pripravlja reorganizacijo lig, po kateri naj bi v C2 ligo napredovale prve tri uvrščene peterke. Tako se je v igro napredovanja nepredvidoma vpletel tudi Bor Radenska, ki je po zmagi v zadnjem kolu zasedel prav končno 3. mesto.

Domov center dr. Vasja Jarc (Foto Bumbaca)

Cicibona Preff. Marsich je z blede predstavo zaključila prvenstvo s porazom na igrišču tržaškega Aclija in s tem s 24 točkami pristala na zlati sredini lestvice, tako da sezono Svetoviančanov lahko imamo za pozitivno, še zlasti za prikazano igro v 2. delu prvenstva. Na sredini lestvice je pristal tudi Kontovel Klavdija "Tolota" Starca, ki je zadnje kolo odigral doma proti Interju 1904 šele v torek, 27. maja.

REZULTAT: Kontovel - Inter 1904: 79 - 73.

V promocijskem prvenstvu je Salvijev Breg spet tesno izgubil, tokrat pri Stelli Azzurri za same 3 točke.

6., 7. in 8. junija bo v Bologni italijansko prvenstvo za košarkarje, ki imajo več kot 35 let. Nastopila bo tudi tržaško-goriška reprezentanca, v katero je bivši Borov trener Fabio Sancia vključil tudi več bivših Jadranskih "golden boysov", kot so Marko Ban, Mauro Čuk, Klavdij Starc in Peter Žerjal, Boris Vitez pa se je moral nastopu odpovedati zaradi delovnih obveznosti. Selekcija bi se lahko visoko uvrstila, saj nekdanji "modri bojevnik" sploh niso še "zarjaveli"...

ED

AMATERSKI NOGOMET

MLADOST ZA DEŽELNI NASLOV

Juventini turnir v Mošu. Prof. Miloš Tul novi trener Zarje.

Doberdobska Mladost, ki je letos napredovala v 2. amatersko ligo, se trenutno z zmagovalci vseh skupin 3. Al bori še za naslov deželne prvake tretje kategorije. Po nedeljskem izenačenju na igrišču Ronchisa bo za Doberdobce odločilno zadnje srečanje v nedeljo proti enajsterici Atletico Rizzi v Videmskega.

Standardna Juventusina je povsem zaslužno osvojila turnir v Mošu. V velikem finalu je premagala še Medeuozo in se tako z okrepljeno mladega napadalca kriške Vesne Petrom Sedmakom uvrstila pred nazadnje premagano ekipo, Marianom, Mosso, Lucinicom, Morarom, Ronchijem, Sovodnjami in Villanovo.

Mladi zamejski strokovnjak, prof. Miloš Tul (na sliki), je po dolgoletnem uspešnem delu na mladinskem področju dobil priložnost, da se izkaže tudi na članski ravni (treniral je

sicer že člane proseškega Primorja). Na trenerskem mestu bazovske Zarje je namreč zamenjal dosedanjega "misterja" Palcinija. Vodstvo Zarje mu je za naslednjo sezono zaupalo klop prve ekipe, ki nastopa v promocijski ligi. Bazovski predsednik Mirjan Žagar pravi, da je odločitev padla prav na mladega profesorja, ker je strokovno podkovan in je v mladinskih kategorijah že treniral nekatere sedanje Zarjine nogometaše. Delo mladinskih vrst pa bo v Bazovici še nadalje vodil Vojko Križmančič.

MLADINSKA ODBOJKA

SLOGAŠICE TRŽAŠKE POKRAJINSKE PODPRVAKINJE

V tržaškem pokrajinskem finalu za naraščajnice je Sloga (na sliki s trenerjem prof. Peterlinom) tudi drugič, sicer tesno izgubila proti šeststerki NPT Area Immobiliare. Čeprav Slogi v povratni tekmi ni uspelo obrniti rezultata v svojo korist, je bil za vzhodnokraško postavbo že nastop v finalu velik uspeh.

RITMIČNA GIMNASTIKA

BOROVKE ODLIČNE NA SLOVENSKEM DP

Ritmičarke Bora so pobrale 2 srebrni kolajni

LJUBLJANA - V nedeljo, 25. maja, je Bor izredno uspešno nastopil na državnem prvenstvu Slovenije za C program. Članica Karin Mezgec (na sliki) je bila namreč 2. v vaji z žogo, isto uvrstitev pa je v vaji z obročem dosegla naraščajnica Eleonora Bario. Na odlično organiziranem tekmovanju v telovadnici Krima je nastopilo čez 120 telovadk, za Borovke pa je bila to ena najuspešnejših letošnjih predstav. Poleg dveh osvojenih naslovov državnih podprvakinj bi se omenili dobre nastope članice Fjone Mezgec in mladinke Petre Dilli, ki sta dobili višjo oceno od 8, Borove mladinke pa so na ekipni lestvici zasedle 4. mesto. To je bil zadnji tekmovalni nastop mladih Borovk v tej sezoni.

V Borovem športnem centru je bila v četrtek, 22. maja, ključna akademija letošnje sezone. Borov gimnastični odsek se je številnemu občinstvu predstavil z zelo bogatim programom, ki sta ga pripravili vadiateljci prof. Olga Pavletič in Vanessa Mezgec.

OBVESTILI

ŠPORTNA ŠOLA Trst obvešča, da zaradi tehničnih težav atletskega troboja, predvidenega za mesec maj, letos ne bo.

SK DEVIN prireja v nedeljo, 1. junija, 6. Devin bike slalom. Štart dirke z gorskimi kolesi ob 10. uri pri igrišču v Vižovljah.

OTROŠKE OLIMPIJSKE IGRE

TUDI TRIJE ZAMEJCI

V tržaški selekciji za otroške olimpijske igre v Šparti sta tudi Borova plavalca Matteo Feruglio (levo) in Miloš Kalc (desno) ter članica SK Devin Mateja Paulina, ki se bo pomerila v kolesarstvu.

Mednarodne igre bodo od 11. do 15. junija v grški Šparti, nastopilo pa bo tudi mesto Trst. Medtem ko se bosta Feruglio in Kalc pomerila v svoji panogi, plavanju, bo drobna plavalca Mateja Paulina kolesarila, čeprav sta njeni najbolj priljubljeni športni panogi tek na smučeh s SK Devin in rolkanje s kriško Mladino. Njihova uvrstitev v tržaško selekcijo je nedvomno lepo priznanje za ves naš šport.

TENIS

GAJA MORA ŠE ENKRAT ZMAGATI

V italijanskem pokalu je Gaja v predzadnjem kolu s postavo Prelec, Škerlavaj, Baldassin, Calzi izenačila v Škednju, tako da bo morala v zadnjem kolu nujno zmagati, če želi v zaključno deželno fazo. V nedeljo se bodo Gajevci pomerili še s TC Triestino, s katerim si trenutno delijo 2. mesto na lestvici, v primeru neodločenega rezultata pa bo Triestino pred Gajo, ker ima eno tekmo več. Zmaga v zadnjem kolu je torej imperativ!

V prvi tekmi prvenstva za teniške igralce do 12 let je Gaja gladko premagala Humin, še zlasti po zaslugi Urške Daneu.

HOKEJ NA ROLERIIH

POLET KWINS V 2. DEL KVALIFIKACIJ

TRISSINO (VI) - Poletovci so v nedeljo odigrali 3. kolo kvalifikacij za državno prvenstvo in tudi tokrat visoko premagali domači Trissino 8-3, tako da vodijo na začasni lestvici s tremi zmagami na prav toliko tekmah. S tem pa so si že prislužili uvrstitev v nadaljnji del, saj napredujejo prve tri uvrščene ekipe iz vsake skupine.

Med najuspešnejše strelce zadnje odigrane tekme sodita bratranca Samo in Mitja Kokorovec (na sliki), ki sta dala po dva gola in eno asistenco, medtem ko se je v vratih dobro upiral nasprotnikovim napadalcem Mojmir Kokorovec. V prihodnjem kolu, v nedeljo, 1. junija, bodo Polet Kwins odigrali še dve srečanju proti postavama Sorci verdi in Mogliano.

DALJE STR. 16

OBČNI ZBOR

ŠD SOKOL V SKORAJ BREZUPNEM STANJU

ERIK DOLHAR

V petek, 23. maja, je bil v Nabrežini redni občni zbor domačega športnega društva Sokol in slovenskega kulturnega društva Igo Gruden. O dogodku poročamo že na tržaški strani našega časnika, zato na tem mestu objavljamo krajši intervju s predsednikom Nikom Pertotom (na sliki).

Najprej bi Te prosil za kratek obračun enoletnega delovanja na športnem področju.

Moram reči, da je obračun minulega leta dvostranski. Mislim, da smo s 30-letnico, ki smo jo praznovali lansko leto, lepo obeležili to obletnico. O striktno športnem delovanju pa sploh nisem zadovoljen. S prvo žensko odbojkarstvo ekipo smo izpadli iz C2 lige. Ne glede na rezultate, manjkalo je resnosti in odgovornega obnašanja nekaterih igralcev. Pogrešali smo spremljevalce oz. ljudi, ki bi se za ekipo zanimali, pa tudi navijače, da o finančnih sredstvih sploh ne govorimo. Imamo pa še druga, mlajša dekleta, ki vadijo, kar še kar gre.

Seveda je naše delovanje okrnjeno zaradi pomanjka-

nja telovadnice, tako da se moramo seliti v druge telovadnice, kar je nedvomno

FOTO KROMA

močno vplivalo na naše delovanje.

Kateri pa so Vaši bodoči načrti?

Seveda je vedno prisoten prej omenjeni problem. Mislim, da bomo v prihodnjem letu malo zaustavili naše delovanje in tekmovalje v raznih prvenstvih, ker pač tudi s finančnega vidika nismo v stanju, da gremo tako naprej. Vprašanje je, če bomo sploh imeli žensko člansko odbojkarstvo ekipo. To bo stvar dogovora med društvi, posebno med našim in Kontovelom, če bi morda kazalo imeti združeno ekipo v D ligi. Osebnostno bi bil tega vesel; vem pa tudi, da se ne sme ponoviti taka sezona, kot je bila letošnja. Ne glede na to, ali bomo imeli žensko ekipo ali ne, saj se je letos po mojem mnenju zaključilo neko obdobje, zahtevamo pojasnila glede telovadnice, saj načrtujemo začetek dela z otroki in mladino. To je edina pot, s tem pa se v odboru vsi strinjamo, da naše športno društvo spet pridobi potrebnega elana, energije in ljudi.

Edino z dobrim, strokovnim delom na mladinskem področju bo ŠD Sokol spet zaživel.

OBČNI ZBOR

SK BRDINA: "DOSEGLI SMO ZASTAVLJENE CILJE"

V petek, 16. maja, je bil na Opčinah 4. redni občni zbor smučarskega kluba Brdina (na sliki).

FOTO KROMA

Delovanje tega izredno "živahnega" društva je uvodoma v svojem poročilu opisal njegov predsednik Marko Piccini. Brdina je dvakrat organizirala zamejsko smučarsko prvenstvo in vrsto drugih prireditev, kot so že tradicionalne vaške šagre, smučarski plesi, Bike slalom, jesenski suhi slalom, tečajji na plastični stezi v Nabrežini, nedeljski izleti ob deželnih smučarskih tekmovalnih itd. Predsednik Piccini se je sicer potožil, da stiki z nekaterimi vaškimi organizacijami niso bili najboljši, in izrazil željo, da bi bilo sodelovanje odslej plodnejše, kar bi koristilo vsem Opencem. O delih v sedežu v "Merčedolu"

je pojasnil, da so že dalj časa ustavljena, saj je bil odbor za organizacijo prireditvev in nastopi na raznih tekmovalnih polno zaposlen. Odbor si bo prizadeval, da bi izvolili našega predstavnika v pokrajinsko smučarsko zvezo, kar bi bila za vse slovenske klube velika pridobitev. Na koncu se je Piccini zahvalil vsem, zlasti staršem, ki so na katerikoli način pomagali klubu, in povabil predvsem mlade, da pristopijo v odbor in tako neposredno pomagajo društvu.

Poročilo o smučarskem delovanju je podal Rado Šuber, ki je prava duša openskega društva. Za trenerja tekmovalne skupine so potrdili de-

monstratorja B vrste, Ljubljana Tomija Omejca, pomožna učitelja pa sta bila Šuberjeva hči Valentina in Peter Ferluga. Dejavnost klubskih smučarjev je bila izredno razgibana in tekmovalci so dosegli lepe uspehe. Brdina je bila prisotna na skoraj vseh deželnih tekmovaljih in tekmah, ki jih prirejajo slovenska društva. Na obeh izvedbah Zamejskega prvenstva je Brdina zasedla prvo mesto na mladinskem področju, tako med društvi kot med posamezniki. Šuber je pristavil, da je klub sicer imel težave po propadu TKB, vseeno pa je bilo delovanje še naprej bogato. Samo podatek: na sneg se je Brdina podala 130-krat in samo s kombijem prevozila 50.000 km!

O združenih tekmovalnih ekipi je Šuber pojasnil, da bodo podprli vsak skupen program, ter povabil vse člane in starše tekmovalcev, da se pridružijo skupnim pobudam in bolj aktivno pristopijo k društvenemu delovanju.

Na koncu so izvolili novi odbor, ki ga bodo odslej sestavljali: Morana, Peter in Alexander Ferluga, Marko in Alex Piccini, Sonja Pitacco, Lojsko Popovič, Rudolf Purič, Nadja in Morana Sossi, Vlasta Strelkelj, Valentina Šuber, Christian Volpi, Ervin Mezgec in Igor Sancin.

ED

PREJELI SMO IN OBJAVLJAMO

POJASNILA GLEDE POROČILA O OBČNEM ZBORU ZCPZ

Prejšnji člani izvršnega odbora Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta bi radi izrazili nekaj pripomb glede nepopolnega poročila o občnem zboru ZCPZ, objavljenega v Našem vestniku v aprilu 1997, št. 4.

Naša pojasnila so namenjena predvsem tistim članom cerkvenih pevskih zborov, ki so bili odsotni na omenjenem zborovanju.

Dr. Zorko Harej se v svojem poročilu pretežno osredotoči le na opisovanje vsem dobro znanih pobud naše organizacije; sploh pa ne omenja vzrokov, zaradi katerih smo vsi prejšnji člani izvršnega odbora odklonili kandidacijo za izvolitev novega izvršnega odbora. To naše zadržanje ni namreč nekaj običajnega pri obnavljanju in pomlajevanju izvršnih odborov naših organizacij in društev.

Vsi prejšnji člani izvršnega odbora ZCPZ smo se v zvezi s kandidaturami jasno in dokončno opredelili že pred občnim zborom ZCPZ in, razen dr. Hareja, tudi med občnim zborom.

Gotovo nam ni bilo lahko zapustiti organizacijo, v kateri smo složno desetletja delali in bili nosilci njenih številnih kulturnih pobud. Ne moremo pa niti razumeti in niti odobravati določenega osebne zadržanja. Vsi, ki delujemo na prosvetnem področju, moramo odklanjati tovrstno

negativno težnjo škodljivega personalizma, ki lahko naceinja trdnost in življenjskost naših organizacij in društev.

Številni člani naših cerkvenih pevskih zborov še danes sprašujejo, kako to, da smo se vsi prejšnji člani izvršnega odbora ZCPZ, razen predsednika, umaknili iz vodstva Zveze.

Delni odgovor na to vprašanje lahko dobijo z branjem zapisnika občnega zbora ZCPZ, ki je na sedežu Zveze v ulici Donizetti 3, 4. nad.

- HUMBERT MAMOLO
V IMENU PREJŠNJIH
ODBORNIKOV

NEPRISTRANSKOST OČINSKE UPRAVE IZ DOBERDOBA?

Ko smo pred kratkim (23. 5. 97) v Primorskem dnevniku zasledili novico, da je doberdobski župan dr. Mario Lavrenčič na občini sprejel moštvo in odbornike ŠZ Mladost ob njihovem nedavnem športnem podvigu, smo pevci in odborniki MePz Hrast, vedno iz Doberdoba, ostali nemalo presenečeni, saj smo tudi sami želi izredne uspehe in to na slovenskem državnem zborovskem tekmovalju. Naša pesem v Mariboru (1. absolutno mesto ex aequo z Akademskim pevskim zborom Tone Tomšič iz Ljubljane in še dodatnih štirih posebnih priznanj), a nismo bili deležni take pozornosti s strani g. župana in občinske uprave. Pri tem bi se ne radi zamerili ŠZ Mladost, kateremu iskreno

čestitamo ob prestopu iz 3. v 2. amatersko ligo, saj dobro vemo, koliko truda vlagamo eni in drugi, da dosegamo, sicer na različnih področjih, tako zavidljive rezultate.

V svoji veliki naivnosti smo bili prepričani, da smo bili deležni maksimalne pozornosti s strani občinske uprave že s tem, da nam je g. župan poslal pisne čestitke, in s tem, da se je našega praznovanja na Poljanah (28.4.97), sicer na naše povabilo, udeležil odbornik za kulturo in šolstvo dr. Viljem Geroglet.

Kolikšno presenečenje, ko smo torej odkrili, da občinska uprava zmore tudi uradni sprejem! In kolikšna zagrenjenost, ko vendar tudi sami s svojo uspešno dejavnostjo doma in na tujem ponosno predstavljamo vas, katere občani smo končno tudi mi!

- PEVCI MEPZ HRAST
DOBERDOB

UMRLA STA DR. FRIEDL VOLGGER IN LUDVIK JAMNIK

V starosti 82 let je v Bocnu umrl bivši dolgoletni južnotirolski poslanec in senator dr. Friedl Volgger. Nacisti so ga leta 1943 odpeljali v Dachau, kjer je prišel v stik tudi s Slovenci, zlasti z zdravnikom dr. Lojzom Kraigherjem. Bil je dober poznavalec tudi naših manjšinskih razmer.

V Torontu je po dolgi in hudi bolezni umrl Ludvik Jamnik. Tri desetletja je bil glavni urednik časnika Slovenska država. Rodil se je leta 1921 v Mirni Peči na Dolenjskem in se je kot politični emigrant kmalu po vojni naselil v Kanadi.

SREČANJE ČASNIKARJEV FISC-A

O FEDERALIZMU TUDI KATOLIŠKI ČASNIKARJI

FISC-Zveza italijanskih katoliških tednikov je priredila 23. t.m. srečanje časnikarjev in urednikov katoliških tednikov iz Treh Benečij. Srečanja smo se udeležili tudi predstavniki Novega glasa, saj je naš tednik včlanjen v FISC.

V škofijskem večnamenskem centru v Pordenonu smo se zbrali najprej pri krajši molitvi in nato smo prisluhnili besedam politologa in univerzitetnega profesorja Paola Feltrina, ki je govoril o težavnem delu t.i. dvodomne komisije. Ta naj bi Italiji tudi dala neko obliko federalizma.

V svojem prepričljivem razmišljanju je dr. Feltrin dejal predvsem to, da se izredno boji stvari, ki jih Italijani delajo sami in kot prvi na svetu. Po njegovem mnenju je t.i. D'Onofrijev osnutek za federalizem prava odložitev problema, saj takega federalizma, kot ga zarisuje D'Onofrijev načrt, ni nikjer na svetu.

Sicer pa je Feltrin pokazal na glavne probleme Italije danes, ki izvirajo vsi iz prehodnega obdobja, t.i. tranzicije. Opozoril je na dejavnike, ki močno vplivajo na ureditev italijanske družbe in kot prvega navedel denar, se pravi velike podjetnike, ki hočejo svoje interese trajno zaščititi. Kot drugi važen dejavnik današnje italijanske družbe je navedel moč in oblast nad informacijami, nadalje je poudaril izredno pomembnost sodnega sistema, imenoval pa je tudi veliko moč krajevnih strank, sindika-

tov in raznih drugih organizacij, ki imajo t.i. "moč števil" (recimo Severna liga v Venetu). Kot izredno pomemben dejavnik za vsako družbo pa je navedel tudi "moč vrednot", kamor je uvrstil krtev.

Dejal je, da so težave v Italiji nastale predvsem zato, ker so se dogovori med temi dejavniki nalomili ali so prenehali veljati. V italijanski družbi je torej potrebno najti skupni imenovalec, ki bi vse te družbene sloje in sprte strani med seboj povezal. Tranzicija pa je zelo občutljiva stvar predvsem zato, ker se ne ve, koliko časa bo trajala. Italijanska tranzicija naj bi se po Feltrinovem mnenju začela s preiskavo "Čistih rok" in z umorom sodnikov Falconeja in Borsellina. O dvodomni komisiji je Feltrin brez zadržkov dejal, da ne bo obrodila sadov prej kot v dveh letih, saj je postopek za sprejetje njenih sklepov izredno zapleten. Feltrin je tudi mnenja, da bo sad kompromisov v senatu in poslanski zbornici.

Ko je govoril o tem, kako priti iz sedanje italijanske krize, je dejal, da se mora vsako obdobje obvezno končati z amnestijo, saj drugače preteklost še živi naprej in neugodno vpliva na sedanjost. Jasno je, da je vsaka amnestija krivična in moralno dvomljiva stvar, saj "falote" pravno izenači s poštenjaki, vendar pa v demokracijah našega tipa za sedaj boljše rešitve še nismo našli. Amnestija je nekaj, s čimer se večina ljudi hitro sprizajni. Dr. Feltrin je tudi dejal, da je

optimist, ker se je končno po veliko letih našel sporazum za RAI in televizijo, sporazum, na katerega je Italija čakala 25 let. Brez nepotrebnega ovinkarjenja je tudi dejal, da je prepričan v to, da so se stranke na tih, "pod mizo", dogovorile že o problemu sodstva, a tega še ne dajo v javnost.

"Napravit in pospeševati sedaj federalizem v Italiji je v popolnem nasprotju z reševanjem finančnih težav države, za kar se sedaj Prodijeva vlada tudi najbolj zavzema!" je dodal. Po njegovem mnenju sedanja italijanska vlada ne bo sanirala državne bilance, če se njen vpliv na krajevni ravni zmanjša. V zameno bi lahko finančno razbremenili lokalno oblast in predvsem državljane, ki ne bi čutili več tako močnega pritiska centralistične oblasti iz Rima, kot ga čutijo danes. Ko je govoril o tem, da so pri sedanjih družbenih menjavah in procesih tudi sloji ljudi, ki so iz prenovitvenega procesa popolnoma izključeni, je omenil predvsem italijanski Jug, za katerega meni, da je pod komisarsko upravo, kar pa drugače tudi ne more biti.

Seveda je dr. Feltrin "vžgal" predvsem tiste - resnici na ljubo povedano zelo številne - urednike katoliških tednikov, ki se odločno zavzemajo za federalizem in so mu to tudi jasno povedali v burni debati. Prevladalo pa je mnenje, da bo predvsem na severu Italije nujno potrebno nekaj ukreniti, saj gre pri nas za sloje ljudi, ki so "siti in obupani", saj ne verjamejo ničemu več, če to prihaja iz Rima.

Po debati smo si udeleženci ogledali pordenonski Muzej sakralne umetnosti in se dogovorili za prihodnje srečanje.

JUP